

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exercitium Perfectionis, Et Virtutum Christianarum

In tres Partes distinctum

Rodríguez, Alonso

Coloniæ Agrippinæ, 1622

Tract. VIII. De conformitate voluntatis nostræ cum diuina.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40072

statum illum & vitæ genus quod Man-
re coluit (quod ipse postea litteris ope-
ram dans, primitivam suam Ecclesiam
vocitare solebat) suum quodammodo
novitatum fuisse: unde etiam Deus il-
lam perfectionis imaginem, cuius Man-
re non nisi prima lineamenta umbræ-
que duxerat quotidie in anima illius na-

tiuis coloribus condecorabat & perfici-
ebat.

Hoc itaque medium, quod Dominus *Examen ser-
nobis commé-
datur.*
tam singillatim nobis dedit, prout oportet
omnes usurpemus, & speremus firmi-
ter eius nos adminiculo ad perfectio-
nem, ad quam aspiramus,
conducendos.

TRACTATUS OCTAVVS.

DE CONFORMITATE VOLVNTA-
tis nostræ cum diuina,

CAPVT PRIMVM.

Duo primaria ad hoc fundamenta preponuntur.

NON sicut ego volo, Domine, sed
sicut tu. Duas ob causas, tradit
sancti, unigenitum Dei filium
de celo descendisse, nostraque
in carne, humanam naturam vere assu-
mendo, vestisse. Primo, ut nos pretioso
sanguine suo redimeret; deinde, ut sua
nos doctrina iter cælesti edoceret, suoque
exemplo instrueret. Quia, sicuti parum
nobis prodesset viam nosse, si in carcere
vinculi detineremur; ita vice versa inquit
Bernardus, è carcere eripi, nihil nobis
prodesset, si viam ignoraremus. Quoniam
vero Deus inuisibilis erat, hinc, quo ip-
sum videremus, & sequi possemus atque
imitari, necesse erat ut ipse se visibilem
faceret, nostramque sibi humanitatem
circumdaret, perinde ac pastor ideo o-
uinas exuuias, quæ ouium est vestis, assu-
mit, ut oves ipsum, suam in eo notantes
similitudinem, sequantur. Unde S. Leo
Pontifex hac de re sic ait, *Nisi enim esset
homo verus non præberet exemplum.* Vtrum-
que porro, tam hoc scilicet quam illud,
ipse quam perfectissime fecit, idque ex
Rodriguez exercit. pars 1.

nimio & excessiuo suo erga homines a-
more. Sicut enim redemptio copiosa ad-
modum fuit (& copiosa apud eum redem-
ptio) ita & copiosa eius fuit instructio:
quia non verbis modo, sed multo copio-
sius ipso operum exemplo homines do-
cuit. Dicit quippe Euangelista Lucas,
Capit Iesus facere & docere. Primoccepit o-
perari, idque toto vitæ suæ tempore; &
postea prædicare & docere, sed non nisi
tribus ultimis vitæ annis, aut non nisi
duobus & medio.

Porro inter alia, quæ nos Redemptor
Iesus docuit, facile primum & præcipuum
fuit, ut plenam, totalem & perfectam o-
mnibus in rebus cum diuina voluntate
conformitatem haberemus. Id autem non
verbis tantum (quando nimirum nos o-
rare docens, dixit, Inter alia hoc à Patre
vestro cælesti petitis, *Fiat voluntas tua,
sicut in celo & in terra;* nos docuit; sed hæc
ipsam doctrinam suo etiam exemplo ma-
xime confirmauit. Hanc etenim ob cau-
sam potissimum se de celo ait in terram
descendisse: *Descendi de celo, non ut facerem*

*Psal. 129. 7.
Christus plus
fecit quam
docuit.*

Mat. 1.

Ioan. 6. 41.

Kk *volunt.*

Christus re-
signationem
plenam plus
Exemplo quā
verbo dicit.

Mat. 26 39.

Idem.

I.
Perfectionis
mensura est
resignatio.

Amor est es-
sentialiter
perfectio.

Mat. 22. 38.
Coloss. 3. 14.
1. Cor. 13. 13.

Eadem vo-
luntas ami-
citiā tessera.

Epist. ad De-
metriad. Cic.
de amicitia.

voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui
misi me. Patris. Quin feria illa sexta quādo
coenam ultimam comedit, eo videlicet
tempore, quo redemptionis nostrę nego-
tium iam iam consummaturus erat, in o-
ratione illa quam in horto Gethsemani
fudit, etiam corpus & appetitus sensitivus
naturaliter mortem exhorrebat (vnde etiam,
vt e verum esse hominem ostende-
ret, dixit. *Pater mi, si possibile est, transeat à
me calix iste;*) voluntas tamen eius semper
fuit promptissima, & calicem sibi à Patre
ad mensum & propinatum bibendi cupi-
dissima. hinc etiam illico in eadem ora-
tione subiunxit, *Verumtamen non sicut ego
volo, sed sicut tu.*

Vt verò rem hanc à capite arcessamus,
& in hac conformitate bene fundemur,
duo nobis fundamenta præsupponenda
sunt, brevia quidē illa, sed imprimis sub-
stantialia; in quibus ceu in duobus car-
dinibus. vniuersum hocce negotium ver-
fabitur. Primum est vniuersum nostrum
profectum & perfectionem in hac cum
Dei voluntate cōcordia & consensu cō-
sistere; & quo hæc futura maior & perfe-
ctior, eo & illum maiorem fore. Funda-
mentum hoc haud difficile est intellectu:
certum namque est perfectionem essen-
tialiter in caritate & amore Dei consistere;
& eo quemque perfectiorem futurū,
quo magis Deum amabit.

Totum Euangelium, vniuersa. S. Pau-
li Epistola, atq; adeo omnes libri sancto-
rum hæc doctrina pleni sunt, in quibus
legimus: *Hoc est maximum & primum
mandatum: Caritas est vinculum perfectio-
nis: Maior autem horum est caritas: Eminen-
tissimum & perfectissimum omnium est
caritas & amor Dei.*

Porro huius amoris Dei pars altissima,
sublimissima, & purissima, ac velut cre-
mor eius, est, in omnibus se cum Dei vo-
luntate conformare, & omnibus in rebus
idem prorsus velle & nolle, quod diuina
eius maiestas. Nam, vt è veteri Philoso-
pho tradit D. Hieronymus, *Eadem velle,
& eadem nolle eadem demum firma amicitia est.*
Quanto ergo quis erit cum diuina volū-

tate conformior & vnitior, tanto erit &
melior & perfectior. Constat adhuc nihil
esse Dei voluntate aut melius aut perfe-
ctius: vnde sequitur, quo se homo cum
Dei voluntate magis vniet & conforma-
bit, hoc ipsum fore & meliorem & perfe-
ctiorem. Sic argumentabatur alius ille Phi-
losophus: Si Deus est res omnium quæ
sunt perfectissima; sequitur ergo, quo
quid Deo magis assimilabitur, eo id fore
perfectius.

Secundum fundamentum est, nihil o-
mnino in mundo contingere aut eueni-
re sine speciali Dei voluntate, nutu ac de-
creto posse, vna excepta culpa & pecca-
to; quia eius causa & auctor Deus nec
est, nec esse potest. Nam sicut natura
ignis repugnat frigefacere; & aquæ, ca-
lescere; & soli, inobscure: ita infinites
magis Dei bonitati repugnat, pecca-
tum, malum, & iniquitatem amare. Va-
de sic loquitur Propheta Abacuc, *Mundi
sunt oculi tui, Domine, ne videas malum,
& respicere ad iniquitatem non poteris.* Sic
ut vulgo, dum quem alteri exosum &
abominabilem esse significare volumus,
dicimus, Non potest eum videre, sic Pro-
pheta hic, Deum iniquitatem & pecca-
tum, ob infinitum odium & abomi-
nationem, qua ipsum prosequitur, ait
videre non posse. *Quoniam non Deum vo-
lens iniquitatem tu es,* ait Psalmographus,
& alio loco, *Dilexisti iustitiam, & odisti
iniquitatem.* Quantopere autem pecca-
tum Deus detestetur & exosum habeat,
Scriptura plurimis in locis passim osten-
dit atque ideo eius causa & auctor esse
nequit.

Sed excepto hoc, reliqua omnia ad-
uersa & mala pænæ omnia Deo volente
& permittente contingunt. Hoc item
fundamentum, certissimum & irrefra-
gabile est. Nulla in mundo, vt cæca Gen-
tilium fluxit supersticio, est fortuna; & ea
quæ homines Fortunę vocant bona, non
à Fortuna vt pote quæ nulla est, sed à solo
Deo dantur. Docet id Spiritus sanctus,
per Sapientem dicens, *Bona & mala, vi-
ta & mors, paupertas & honestas, à Deo sunt.*

Et esto per alias causas secundas hæc eueniant, certum nihilominus est, nihil in magna hac mundi republica, nisi ex summi illius Imperatoris, qui ei præest, voluntate ac dispositione fieri. Respectu Dei nihil casu & fortuito fit, sed quæcunque fiunt, per manus eius decernuntur ac veniunt, quin omnia corporis tui ossa, atque adeo omnes capitis tui capillos numeratos habet vt ne vnus quidem sine eius nutu voluntateque defluere ac deperire possit. Quid de hominibus loquor? Ne auis quidem vna in laqueum & castes incidit, ait in Evangelio Redemptor Iesus, sine peculiari dispensatione ac permisso Dei. *Nonne duo passeris inquit, afferuntur, & vnus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro.* Ne folium quidem ex arbore ipso incido ac nolente defluit. Quin & de fortibus dicit sapiens, *Sortes mittuntur in sinum, sed à Domino temperantur;* id est, non casu aut fortuito illæ cadunt, sed per diuinam prouidentiam, ita disponentem & volentem exeunt. Sic cecidit fors super *Matthiam*, non casu aut fortuna, sed per particularem Dei nutum & prouidentiam, eam hæc via in Apostolum suum eligere cupientis.

Veritatem hanc & optimi quique Philosophi, vel solo lumine naturali perspexerunt, dixeruntque, etsi respectu causarum secundarum multa fortuito eueniant, primæ tamen causæ respectu ea fortuita non esse, sed valde deliberate, ex proposito ac destinato fieri. Quod hæc similitudine declarant: Pone & finge seruum negotij cuiusdam causâ quopiam à domino suo mittri; mox vero alium ad alia consocianda, sed alia via, destinari, ita tamen, vt alter de alterius aduentu nihil plane norit, dominus tamen verumque eodem in loco conuenire velit. Quod duo hi serui in vno eodemque loco se inuicem inueniant, illorum quidem intuitu, fortuitum est, heri tamen, qui id studio intendit, respectu fortuitum non est, sed præcogitatum & studio destinatoque factum. Ita in hac nostra materia, esto respectu hominum quædam casu acci-

dant, quod hæc ipsi nequaquam intendunt, imo ne quidem cogitarint, respectu tamen Dei nihil fortuitum hic est, sed nutu directioneque eiusdem, ob occultos & secretos fines, quos ipse solus nouit, ita decernentis, vniuersa contingunt.

E duobus illis fundamentis & premisis colligenda est illa conclusio & thesaurilla quod ante posuimus, scilicet, cum omnia nobis euenientia, à manu Dei proficiantur, atque adeo vniuersa nostra perfectio in nostri cum diuina eius voluntate conformatione sita sit; illa omnia nobis esse velut à manu eius descendenda, accipienda, inque illis nos cum sanctissima ac diuina eius voluntate conformari debere. Nihil tibi est velut casu, aut humana industria solertiaque factum, accipiendum: hoc namque mire hominem affligere & angere solet. Neque cogitandum hoc vel illud tibi accidere, propterea quod alius quis illud ita conduxit ac direxit; Et, nisi hoc vel illud in causa fuisset, aliter rem euenturam fuisset. Non est quod de hoc magnopere angaris; sed omnia tibi sunt veluti à manu Dei Opr. Max. dimanantia, accipienda, quæcunque demum via vel anfractu veniant. Ipse namque solus ea per hæc media immittit.

Quidam de priscais illis Anachoretis dicere solebat, hominem veram in hac vita quietem gaudiumque habere non posse, nisi firmiter sibi persuaderet, præter Deum & se vnum, nullos alios in mundo homines superesse.

Tradit B Dorotheus, veteres illos eremi Patres in id potissimum toto studio & animi conatu incubuisse, vt omnia, velut à manu Dei profecta, quantumlibet ea essent tenuia, & quomodocunque venirent, acciperent, atque hoc ipsos pacto in summa animi pace & quiete, ac vitam quandam cælestem & angelicam in terra vixisse.

Hominibus quædam, Deo nil fortuitum.

Nil ab hominibus omnia à Deo eueniunt.

Deus meus & omnia.

Doftri. 7.

Omnia de manu Dei amantur.

CAPVT I.

*In quo secundum fundamentum
amplius ac deductius de-
claratur.*

TAM explorata, & in sacris Litteris fundata veritas est, omnia grauamina, ærumnas & mala pœnæ, à Dei manu proficisci, vt ei necesse non foret adstruendæ probandæque diutius immorari, nisi suo eam cacodæmon astu obscurare & infringere satageret. Nam ex alia illa veritate, etiam certissima, quam ante diximus (scilicet Deum peccati causam & auctorem non esse; falsam quandam mēdacemque cōclusionem infert, nonnullis persuadens, esto mala, quæ mediātib; causis naturalibus & creaturis rationis expertibus nobis accidunt (puta infirmitas, fames, & sterilitas) à Deo proficiscantur, quia nullum in illis creaturis est peccatum, nec esse potest, (quod hæc illius non sint capaces) malum tamen, grauamen, molestiam, quæ per hominis, qui me vel læsit, vel res meas furto abstulit, vel infamiam intulit, culpā accidunt, non à Dei manu, nec eo decernente, annuente prouidenteque, sed duntaxat per malitiam & sceleratam ipsius inferentis voluntatem mihi inferri. Qui sane grauis quidam & intollerabilis est error. Vnde bene B. Dorotheus tam hunc, quam eos qui res contingentes, non velut à Dei manu prouenientes, accipiunt, coarguens, ait: *Nos vero cum verbum vllum in nos dictum audimus imitamur. hi enim si quis in eos lapidem iecerit, iaciente dimisso lapidem remordent: ita nos, Deo relicto, qui nobis tribulationes huiusmodi ad peccatorum nostrorum purgationem procurat, ad lapidem, hoc est ad proximum, currimus.*

Vt autem hunc errorem eliminemus, & in Catholica veritate solide fundemur, docent & notant Theologi, in peccato quolibet, quod ab homine committitur, duo concurrere solere: scilicet

primo motum & actum exteriorem; deinde ipsam interiorem volūtatis inordinationem, qua se ab eo quod præcipit Deus, disiungit; exempli gratia, quempiam cum alio rixari, eumque in rixa interficere. Vt eum interficeret, opus habuit manum ensi admouere brachium eleuare ac dirigere, ictum inferre, & alios motus naturales facere; qui nude in se, ac sine vlla in ordinatione volūtatis hominis, qui eos ad alium interficiendum fecit, considerari possunt. Horum omnium motuum pure in se consideratorum causa Deus est, & eos ipse facit non secus atque alios creaturarum irrationalium effectus facit. Nam sicut illæ sine Dei concursu nec dirigi, nec moueri, nec operari possunt, ita nec sine illo suum posset homo ille brachium flectere, nec manum gladio applicare.

Adhæc, actus hi naturales ex se mali non sunt; nam si eos homo vel ad necessariam sui tutelam & defensionem, vel in bello iusto, vel in quantum minister est iustitiæ vsurparet, itaque alium interficeret, minime peccaret.

Verum culpa, quæ est quidam voluntatis defectus & inordinatio, qua malus alteri iniuriam infert, nec non deuiationis illius & distortionis rationis, Deus nequaquam causa est, esto eam permittat; nam plane eam impedire potest, licet ob iusta iudicia sua eam minime impediatur.

Scita hanc rem declarant similitudine. Si quis, inquit, plagam in pede accepit, claudicando incedit: causa, quod pede incedat est motiua animæ virtus & vis; at claudicationis illius causa est plaga, non vero ipsa animæ virtus. Pari modo se res habet in opere, quod quis peccando facit, operis quidem causa Deus est, sed quod operando delinquit & peccet, à libero hominis arbitrio procedit.

Adeo vt, etsi Deus non sit, nec esse queat, peccati auctor, in dubitate tamen credendum sit, omnia mala pœnæ, mediātib; naturalibus causis, & creaturis irrationalibus, quæ creaturis rationa-

*Sophisma
Damaus.*

Doctrin. 7.

Simile.

*In peccato
duo sunt A
ctus & inor-
dinatio.*

tionabilibus, & quacunq[ue] via & modo euenientia, à Dei vnus manu, omniscia- que eius dispensatione & prouidentia venire. Ipse namque manum direxit eius, qui te læsit, necnon linguam illius, qui contumeliis te oneravit. Amos Propheta ait, *Si erit malum in ciuitate, quod Dominus non fecerit.* Et passim id in Scriptura inculcatur, utpote quæ Deo malum, quod homo vnus intulit alteri, attribuit, Deumque id fecisse asserit.

oculos ad cœlum sustollens, Deum cœli palam testatus est, tantæ se stragis, cladis & internecionis causam non esse.

Alarico Regi Gothorum Romam pro-
peranti, vt eam vastaret & euertret, Mo-
nachus quidam venerabilis obuiam pro-
diit, eumque supplex rogauit, ne tot ma-
lorum, illo in excidio patrandorum, esset
causa. Cui barbarus, Equidem, inquit,
non mea voluntate impulsuque Romam
abeo; sed alterius. quotidie namque, ne-
scio quis, me importune impellens & di-
uexans, mihi identidem suggerit, Abi
Romam & ciuitatem illam destrue. Ad-
eo, vt omnia illa à manu Dei, eoq[ue] specia-
liter ordinante & volente proueniant.

2. p. lib. 9. c. 2
lib. Eccles.

Vnde etiam Regius Propheta Dauid,
cum illi Semei male diceret, ac lapidibus
impeteret, isthanc iniuriam ferro vindic-
care volentibus, ait, *Dominus praecepit ei*
vt malediceret Dauid, & quis est qui audeat
dicere, Quare sic fecerit? id est, eum Domi-
nus vt instrumentum delegit, ad me affli-
gendum & castigandum.

2. Reg. 16. 10

Neque vero mirum est, si homines iu-
stitiæ & prouidentia diuina instrum-
ta sint, cum & ipsi daemones, in sua mali-
tia obstinati & obdurati, nostræque per-
ditionis percupidi, talia sint. Egregie id
ac præclare aduertit S. Gregorius, in il-
lud 1 Regum scribens, *Spiritus Domini*
malus arripiebat Saul. Spiritus hęc voca-
tur tum *Spiritus Domini* cum *Spiritus ma-*
lus: malus quidem, quod mala eius esset
intentio; Domini vero, vt pateret eum à
Deo missum esse ad Saulem sic torquen-
dum, & ad isthoc tormentum infligen-
dum, Deum illo instrumento uti. Hoc
ipsamet Scriptura eodem loco declarat,
dicens: *Exagitabat enim spiritus nequam à*
Domino. Eandem ob causam ait idem
Pontifex, daemones, qui iustos tribulant
& diuexant, in Scriptura latrones Dei ap-
pellari: latrones quidem, ob malam quam
habent, nobis nocendi voluntatem, Dei
vero, vt noverimus, omnem quam ha-
bent ad nocendum potestatem, eos à Deo
accipere.

Dæmones in-
strumenta in-
iustitia.

Lib. 18. Mo-
ral. c. 3. 1. Reg.
16. 23.
Spiritus Do-
mini quom-
do malus.

1. Reg. 16. 14.

Lib. 18. Mo-
ral. c. 18. in
Job. 19. 11.
Dæmones la-
trones Dei.

Titus Imperator Romanorum cum
urbem Ierusalem, à se obsessam, quodam
tempore circumiret, & valles fossasque
eiusdem caluariis cadaueribusque mor-
tuorum, quorum fetore ac putrescentia
omnis circumquaque locus inficieba-
tur, oppletas conspicaretur, magna voce

Vnde Job, vt bene ponderat S. Augu-
stinus,

K k 3

Amos 3. 6.

2. Reg. 11. 11.

Deus suus
per homines.

Mali instru-
menta in-
iustitia.

1. Reg. 16. 5.

1. Reg. 16. 11.

S. Greg. 19. 1.

Mali sunt
virga bap-
tismi.

1. Reg. 16. 14.

1. Reg. 16. 14.

In Psal. 31.
Iob. 1. 21.

Dæmon nil
potest nisi Deo
pernente.

Ibid.

Matt. 8. 31.
Porcos sine
venia Dæ-
mon venare
nequit.

stinus, non dixit, Dominus dedit, diabolus abstulit: sed quam primum omnia Deo accepta retulit, dicens, Dominus dedit, Dominus abstulit. Sciebat enim dæmonē non plus irrogare mali posse, quam illi sit à Domino permittum. Et hoc ipsum prosequens idem Augustinus, profusus, ait, ad Deum tuum refer flagellum tuum, quia nec diabolus tibi aliquid facit, nisi ille permittat, qui desperat habet potestatem. Ne in Gerasenorum porcos quidem ingredi potuerunt dæmones, nisi potestate & licentia ingrediendi à Domino Iesu, ut Euangelista refert, ante peccata: quomodo ergo te violare & tentare poterunt, si potestatem ipsis non fecerit Deus? Qui enim porcos attingere non potuit, quomodo attinget filios?

CAPVT III.

De magnis bonis & commodis, quæ huic cum Dei voluntate conformitati includuntur.

IPSAM sanctitatis & perfectionis vitæ Christianæ summam in eo S. Basilius asserit consistere, ut omnia, tam magna quam parua, Deo attribuamus nosque in illis sanctissimæ eius voluntati conformemur. Ut vero melius rei huius perfectionem ac momentū intelligamus, itaque magis huc animemur, maioriq; in eam studio & conatu incumbamus, eximia illa bona & fructus, quos hæc cum diuina voluntate conformitas comprehendit, singillatim prosequemur.

I.

Resignationis
præstantia.

Primo, est hæc vera & perfecta illa resignatio, quam sancti omnes, atque adeo vniuersi vitæ spiritualis magistri tantopere vbique celebrant, & quam velut radicem & principium omnis pacis ac quietis nostræ spiritualis esse asserunt. Hominem hæc namq; non aliter in Dei manus consignat ac tradit, quam paucillum luti est in manu figuli, ut is de il-

lo faciat ac statuat quodcumque voluerit, ita ut ipse non iam suus esse, non sibi viuere, non sibi comedere, non sibi dormire, non denique sibi laborare velit, sed non nisi in Deo & propter Deum.

Hoc porro facit hæc nostra conformitas: per illam quippe homo se totum voluntati diuinæ resignat; ita quidem, ut aliud non desideret, aliudue procurrat, quam ut diuina voluntas in se quam perfectissime adimpleatur, tam in eo quod ipsemet homo facere tenetur, quam in quacumque re quæ ipsi potest contingere, neue minus in prosperis & consolatoris, quam in aduersis & laboriosis. Quod Deo quidem tantopere placet, ut propterea David Rex, vir dictus sit secundum cor Dei: Inueni, inquit Deus, virum secundum cor meum qui facit omnes voluntates meas. Quod videlicet cor illius secundum cor Domini ita moueretur ac flecteretur, & tam id esse ad quodlibet quod in illo Dominus imprimere vellet, tam laboriosum ac molestum, quam consolatorium & suauis, accipiendum promptum ac dispositum, quæ cera mollis est & ductilis ad quancumque formam figuramue ab artifice impressam accipiendam. Atque ideo etiam duobus in locis palam de se confitetur, Paratum cor meum Deo, paratum cor meum.

Secundo, qui veram hanc perfectamque cum Dei voluntate concordiam & confirmatam habet, veram is, integram, perfectamque omnium passionum, & prauarum inclinationum mortificationem etiam adeptus erit. Nemo porro ignorat, quam hæc sit mortificatio necessaria, quantopere à sanctis viris & sacra Scriptura laudata & commendata. Hæc autem mortificatio medium quoddam est, necessario præsupponendum, ut quis hanc cum voluntate Dei conformitatem consequatur. Adeo, ut hæc finis sit, mortificatio vero eius obtinenda medium sublimior & perfectior iplo medio.

Iam mortificationem necessariam esse medium

medium ad unionem hanc & veram ac perfectam cum diuina voluntate conformitatem acquirendam, sole meridiano clarius est. Siquidem nihil hanc unionem & conformitatem impedit, quam voluntas propria & inordinatus appetitus: hinc, quo suam quis amplius voluntatem & appetitum negabit vel mortificabit, eo arctius & magis secum voluntate diuina vniet & conformabit. Vt rude impolitum que lignum cum alio dolato leuigatoque coaptetur aut coponatur illud ante dolari politique necesse est; aliter enim cum alio vniri ac coniungi non poterit. Idem prorsus facit mortificatio; ipsa quippe nos dolat, expolit & leuigat, vt hac ratione Deo vniamur & adaptemur, in omni re diuini eius voluntati nos conformando. proinde quo se quis magis mortificabit, eo amplius se cum diuina voluntate vniet & adaptabit: & quando iam perfecte & plene mortificatus erit, ad perfectam hanc unionem & conformitatem perueniet.

simil.

Voluntas propria mortificatione tollitur vt diuina sequatur.

III.

Hinc consequitur & aliud, quod esse potest tertium; nimirum hac resignatione & totali cum diuino beneplacito ac voluntate consensu, nullum sui ab homine offerri Deo posse sacrificium maius, acceptius, vel gratius. In aliis quippe sacrificiis offertur quæ sua sunt, at in hoc seipsum. In aliis quoque sacrificiis & mortificationibus se non nisi ex parte mortificat; Verbi gratia in temperantia, in modestia, in silentio, in patientia aliquam Deo partem offert: hoc vero quoddam est holocaustum, in quo se totaliter & totum Deo immolat, vt de toto se quod unque, quomodocunque, & quâdocunq; voluerit, statuat, ita vt nihil excipiat, eximat, vel referret sibi. Proinde, quantum interest inter hominem ipsum, & ea quæ sunt hominis, quantum inter totum & partem, tantum inter hoc sacrificium & reliqua sacrificia & mortificationes discrimen est.

Conformitas vero voluntatis Dei.

36. Tanti vero Deus isthoc facit, vt hos vniam a nobis exigat. Fili mi, inquit, præbe mihi cor tuum. Quemadmodum Accipi-

pter regius non nisi cordibus pascitur: ita Deo nihil corde gratius ac sapiens: & nisi hoc illi dederis, nulla ei re satisfacies. Hoc vero a nobis dum petit, parum petit. Si enim nos, qui non nisi paululum pulueris & cineris sumus, nulla reum a Deo creaturam satiare nec contentari possumus, & exiguum hoc corculum nostrum nulla proflus re. quæ Deo minor sit, saturari, quomodo Deo te satis putas facturum, si illi non totum cor, sed non nisi partem illius tribuas, aliam vero tibi referes? Falleris: neque enim ea cordis nostri natura est, vt hoc modo diuidi dissecarique in partes queat. *Coangustatum est enim*, inquit Isaias, *stratum ita vt alter decidat, & pallium breue vtrumque operire non potest.* Pati modo cor nostrum angustum quoddam est stratum; hinc neminem alium capit, quam solum Deum: hac de causa etiam sponsa id nomine lectuli vocauit: *In lectulo meo per noctes quæsiui quem diligit anima mea.* Ita namque suum illa cor eoangustarat, vt alium id amatorem non caperet, quam vnicum sponsum suum. Qui ergo cor suum extendere & dilatare cupiet, quo aliquem rei extraneæ in eo locum assignet, Deum inde expellet. Atque hoc apud Prophetam suum conqueritur Deus, dicens, *Quia iuxta me discooperuisti & suscepisti adulterum, dilatasti cubile tuum, & pepigi cum eis foedus.* Dum alium quempiam in cubile cordis tui admisisti quam sponsum, adulterata es; vtque adulterum tegeres & cooperires, Deum discooperuisti, & eiecisti. Si vel mille corda haberemus, soli Deo illa offerenda essent; quin & omnia nobis videri deberent per exigua, respectu eius quod Deo debeatur.

Cordi tuo nil creatum sufficit & Deo nequidem istum cor dabit.

Cer diuidi nequit.

Isa. 28. 20.

Gilber. Abb. serm. 2. in Cant. apud S. Bernard. Cant. 3. 1. Cor lectulus duos non capiens.

Isa. 57. 8. Deo mille corda debes & vnicum quod habes dabis Damon.

IV.

Quarto, vt in initio dicebamus, qui hanc voluntatis conformitatem habebit, perfectam quoque charitatem & amorem Dei habebit, & quo in illa magis proficiet, eo magis & in amore Dei creset, ac consequenter in perfectione, quæ in illa caritate & amore consistit. Quod, præter ea quæ diximus, satis quoque colligitur

Cap. 1.

Amor voluntates inuigat.

ex eo

*Hom. in Eu-
uang.*

*Amor consti-
tuit in operib.*

Ioan. 3. 16.

*Ioan. 14. 3.
Operibus Dei
erga mundū
& Christum
erga patrem
morum suum
probarunt.*

ex eo, quod iam iam dicebamus. Amor siquidem Dei, non in verbis, sed in operibus consistit. Nam, teste S. Gregorio, probatio vera dilectionis exhibitio est operis. Et quo opera sunt difficiliora, & pluris constant, eo magis illa amorem Dei produnt. Hinc S. Ioannes Apostolus declarare volens ingentem amorem, tam eum, quo mundum hunc Deus dilexit, quam eum quo Christus Iesus Patrem suum prosequatur, de primo quidem ait, *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, qui pro nobis pateretur, ac mortem oppeteret.* de altero vero ipsemet Sequator ait, *Ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio; surgite eamus hinc.* Ibat porro ad mortem in cruce oppetendam. In hoc ergo palam ostendit ac mundo probavit, insigni erga Patrem se suū amore ferri, quod mandatum eius adeo rigidum adimpleret. Adeo ut amor non nisi per opera declaretur, atque eo magis, quo opera maiora sunt ac laboriosiora.

Hæc vero totalis cum voluntate Dei conformitas, uti dictum est, maximum est sacrificium, quod nostri Deo offerre possumus, propterea quod perfectissimā quandam mortificationem & resignationem, qua quis totum Deo se offert, atque in eius manus se tradit, uti de se statuat quodcumque voluerit, præsupponit. Quamobrem nihil est, in quo magis quis suum erga Deum amorem patefaciat, quam in hoc, cum, quidquid habet, & quidquid habere etiam aut desiderare potest, illi det, & offerat; ac, plura si haberet & posset, etiam hæc illi totaliter daret.

CAPUT IV.

Hæc perfecta cum Dei voluntate conformitas, quedam est in terris beatitudo.

Quia ad totalem hanc cum Dei voluntate conformitatem & concordiam perveniet, omnia, quæ succedent, velut a manu eius profecta accipiendo, inque his cū sanctissima ac diuina eius voluntate se conformando, quandā hic in terra felicitatē ac beatitudinē adeptus erit: Etenim incredibili quadam pace & tranquillitate gaudebit, ac perpetuo quodam anima illius gaudii & iucunditate perfunderetur, quæ felicitas ac beatitudo est, quam magni & illustres Dei serui in hoc mundo fruuntur. Nam, ut ait Apostolus: *Non est regnum Dei ac vitæ huius beatitudo escæ & potus, sed iustitia, & pax, & gaudium in spiritu sancto:* hoc scilicet est regnum cælorum, & paradysus voluptatis, quod adhuc viuentes in terra habere possunt.

Et non sine ratione vocatur id beatitudo, propterea quod nos beatissimum modo similes constituar Nam, sicut in cælo nullæ sunt mutationes, nullæ vicissitudines, sed semper in vno eodemque esse ac statu Beati manent, Deo suo fruentes: ita qui hic in mundo ad totalem & perfectam illam conformitatem pervenerunt, ut omne eorum gaudium ac velle sit beneplacitum ac voluntas divina, fortuitis vitæ huius mutationibus, ac variis qui contingunt, fortunæ successibus nequaquam percelluntur aut turbantur; quia eorum voluntas atque animus ita divinæ voluntati unita & conformia sunt, ut, cum omnia hæc ab illius manu proficisci, & illius hoc pacto voluntatem & beneplacitum adimpleri vident, labores illius in gaudium, amaritudines in iucunditatem & dulcedinem transeant: Magis quippe dilecti sui voluntatem volunt, & amant quam suam. Unde nihil omnino in mundo est, quod illos queat consternare vel turbare. Si enim, quod forte illos turbare & affligere possit (puta labores, aram, a deestitates, & infamia) id ipsi, ut singulares quasdam delicias & consolationes accipiant, quod à manu Dei hæc emittantur, & hoc eius beneplacitum sit ac voluntas sequi.

sequitur nullam in mundo rem esse, quae ipsos valeat inquietare, aut animae ipsorum pacem & tranquillitatem eripere.

Hinc videlicet ortum habet perpetua illa pax & mentis iucunditas, quam prae se ipsos illos sanctos semper habuisse nouimus. S. Antonium in primis, Dominicum Franciscum, aliosque similes. Idem quoque de B. P. N. Ignatio legimus, & in illustribus Dei seruis id ut plurimum videre est. An putamus forte sanctos illos laboribus caruisse? An non tam ipsi tentationibus & infirmitatibus pulsabantur quam nos? Variis & diuersis successibus vita illorum exposita non fuit? Fuit sane, & quidem asperioribus difficilioribusque quam nostra. Etenim illusterrimos quoque sanctos Deus ante alios id genus rebus probare & exercere consuevit. Quomodo ergo fiebat, ut semper in vno eodemque statu mens illorum ageret? Ut eundem vultus tenorem, eandem serenitatem hilaritatemque tum interioremi animi, tum exteriorem corporis praeferebant, ita ut perpetuo celebrare festum viderentur.

Rei huius alia causa non erat, quam ea quam dicimus, quod videlicet totalem perfectamque cum Dei voluntate conformitatem adepti essent, omneque suum gaudium in eiusdem adimplerione constituisent: hinc etiam omnia ipsi in gaudium & laetitiam conuertebantur. Nam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Et, Non contristabit iustum quicquid ei acciderit. Labor quippe, tentatio, mortificatio, omnia denique mala, ipsi in gaudium transibant: intelligebant siquidem hanc Dei voluntatem esse, quam adimplere vnica ipsis erat voluptas ac delicia. Denique iam tum felicitatem & beatitudinem illam adepti erant, quae quidem in hac vita haberi ab homine mortali potest, itaque velut in gloria quadam versabantur.

Vnde egregie & apte huic proposito S. Catharina Senensis scribit, iustos Christo Redemptori quodammodo similes esse: nam velle animae beatitudine nunquam

Rodriguez exercit. pars 1.

quoad vixit caruit, etsi alioquin doloribus & afflictionibus variis exagitaretur: ita nec iusti vnquam beatitudinem illam, quae in hac cum Dei voluntate conformatione consistit, quantumlibet multis aduersitatibus premantur, amittunt. Semper quippe illud gaudium ac voluptas in ipsis habitat ac perseverat, quod est voluntatis ac beneplaciti diuini in hoc adimplerione resultat.

Est haec tam sublimis & eminens perfectio, ut omnem eam sensum transcendere asserat Apostolus: Pax Dei, inquit, quae exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra & intelligentias vestras in Christo Iesu. Omni sensui pacem hanc supereminere ait: Est enim illa tam sublime & supernaturale Dei donum, ut se solo intellectus humanus nequeat percipere, qui fieri queat, ut cor carneum mediam inter tentationum ac laborum vitae huius mortalitatis turbines ac tempestates, quietum ac pacificum esse, & consolatione perfundi possit. Vnde id non absimile miraculum videtur illi, quo rubum Moyses vidit ardentem, & tamen incombustum: nec non miraculo trium illorum puerorum, qui in fornacem Babyloniam coniecti, medias inter flammam sani & sospites permansere, Deum collaudantes. Hoc est quod S. Iob cum Deo loquens aiebat, Mirabiliter me crucias Domine: hinc quidem ingentem innuens laborem, arumnas, & dolores, quos patiebatur, illinc vero magnam laetitiam & voluptatem, quam in illis aequanimiter ferendis propterea, quod id Dei esset voluntas ac beneplacitum, per sentiebat.

Senex quidam, sanctitate eximius, referente Cassiano, a multis in fidelibus Alexandriae variis conuitiis impetebatur: sed ille est contra agnam quandam mansuetudinem & patientiam praeferebat, omnes has iniurias aequanimiter ferendo, mira cordis quiete tacendo. Illudebant illi quidem, pugnis eum caedebant, quin etiam violenter hinc inde raprabant, aliisque id genus iniuriis afficiebant: inter alia autem cum exibilatione & impro-

Ll perio

In iusti Christi similes.

Beati in aduersitatibus.

Psal. 4. 7. quae exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra & intelligentias vestras in Christo Iesu.

Pax superant omni sensum.

Exod. 3. 2. ardentem, & tamen incombustum: nec non miraculo trium illorum puerorum,

Dan. 3. medias inter flammam sani & sospites permansere, Deum collaudantes.

Iob. 10. 16. Mirabiliter me crucias Domine: hinc quidem ingentem innuens laborem, arumnas, & dolores,

Miraculum magni gaudium in aequanimi.

Cassia. collat. 12. c. 13. referente Cassiano, a multis in fidelibus Alexandriae variis conuitiis impetebatur:

Conformitas cum Deo per se pacem parat.

Item 1. 28. & 21.

Miraculum
magnum mā-
suetudo in ad-
uersis.

perio illi identidem oggerant, Equæ-
nam tandem miracula Iesus Christus pa-
trauit? Quibus ille Miracula, inquit, quæ
fecit, sunt hæc, quod ego has quas mihi
irrogatis iniurias ferens, quin & alias
maiores ferre paratus, neutiquam vobis
indigner, vel irascar, neue passione aliqua
inordinata commouear. Hoc sane nota-
bile miraculum est, & summa quædam &
eminentissima perfectio.

Lib. de genef.
ad liter. oper.
imperf. c. 13.
et lib. 3. c. 2.
et li. 1. de gen.
contra Man.
c. 15.

Lucan. lib. 2.

Olympus Macedoniæ mons, vt vete-
res produnt choroographi, nec non multis
in locis S. Augustinus, tanta est altitudi-
nis, vt in eius vertice nulli venti, imbres,
nubes, aliæq; cælestes impressiones nulle
sentiantur: de quo ait Poeta, *Nubes excedit
olympus*. imo ne aues quidem ad summum
culmen eius volatu queunt attingere, vt-
pote tam excelsum & euectum, vt pri-
mam hanc aeris regionem longe transcē-
dat, & ad secundum vsque pertingat: in
qua tā defecatus, purus ac subtilis est aer,
vt nullæ in ea nubes vel creati, vel perma-
nere queant, vt pote quæ aerem spissio-
rem requirunt: eandem ob causam nec aues i-
bidem subsistere, nec homines valent vi-
uere. Nam quod aer ibi tam subtilis sit ac
delicatus, ad respirationem nō potest suf-
ficere. Vera hæc esse & comperta declara-
runt illi, qui montis eius fastigium quo-
tannis stata quædam sacrificia in eo obla-
turi diis, cōscendebant; qui propterea hu-
mectatas quosdā spongas secū capiebāt,
vt iis ibi ad nares applicitis, aerem consti-
pare, & sic respirare possent. Hi quoq; cum
isthic litteras quasdam pulveri sparso in-
scriberent, anno sequenti tali forma situq;
eas reperiebant, quali erāt dum inde descē-
derent quod sane minime fieri potuisset,
si venti & pluuia eo penetrassent.

Olympi serene-
nitatem con-
formitatem cum
Deo parit.

Talis porro est status perfectionis, ad
quem iam peruenerunt & ascenderunt il-
li, qui totalem hanc cum Dei voluntate
conformitatem habent. *Nubes excedit o-
lympus, & pacem summam tenet*. Tam alte
enim hi ascenderunt & euecti sunt, tamq;
eximiam pacem sunt consecuti, vt nullæ
ad eos nubes, nullæ pluuia, nulli venti
pertingant, nullæ etiam aues rapaces

cordis illorum pacem & gaudium dicpi-
ant & deprædentur.

Sanctus Augustinus illa Domini ver-
ba, *Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabun-
tur*, scribens, ideo ait a Christo pacificos
beatos & Dei filios vocari, quod nihil in
iis sit, quod diuinæ voluntati resistat aut
aduersetur, sed illi in omnibus se cum ea
conformant; perinde ac boni beneque
morati filii, qui omni in re patri suo stu-
dent esse similes, non aliud volentes &
nolentes, quam quod pater vult aut non
vult. Est hoc vnum de spiritualissimis
ac primariis vitæ spiritualis punctis. Van-
de qui eo peruenerit, vt omnia quæ sibi
adueniunt, tam magna quam parua, vel-
ut à manu Dei profecta accipiat, & in il-
lis se cum diuina eius voluntate conformet,
ita vt omnis eius voluptas & gau-
dium sit ipsum Dei beneplacitum, & fan-
tissimæ voluntatis illius adimpletio, in
inquam, velut quendam hic in terra pa-
radisum inuenit, & factus est in pace lo-
cus eius, & habitatio eius in Sion; magna-
que, vt ait Sanctus Bernhardus, cum se-
curitate & fiducia cantare poterit illud
Sapientis Canticum, *In his omnibus re-
quiem quaesivi, & in hereditate Domini
morabor*; quia veram requiem & plenum
consummatumque gaudium quod nemo
illi poterit adimere, inuenit. *Ut gaudium
vestrum sit plenum; & gaudium vestrum
nemo tollet à vobis*. Vtinam veto omne
nostrum gaudium ac delectationem in Dei
voluntatis adimplerione ponereamus; v-
tinam voluntas nostra semper sit illius
beneplacitum; vt aliud, Domine, velle,
aliud nolle non habeam, quam quod tu
aut vis, aut non vis & hoc mea sit omni-
bus in rebus consolatio! *Mibi autem
adherere Deo bonum est, ponere in Deo
no Deo spem meam*. Quam porro anima
mea bonum foret hoc modo me Deo
coniungi & agglutinari! Quam etiam
beati essemus, si semper ita illi essemus v-
niti, vt in omnibus quæ facimus & pati-
mur, ad aliud non respiceremus, quam
vt voluntatem Dei adimpleremus, & hoc
omne

omne nostrum foret gaudium ac voluptas. Atque hoc est, quod ait sanctus ille

cor eius per insigne hoc mundi ludibrium illuminante, firmiter apud se sic proposuerit, Spondeo tibi, Deus meus, me posthac vili domino non seruiturum, qui morte queat auferri. Nos vero hocce propositum concipiamus, quod in primis bonum est: Propono, Domine, cor meum posthac nulli rei, quæ mihi per mortem eripi, quæ finem habere, quam mihi quis iniuito tollere possit, affigere: aliter namque verum habere gaudium non poterimus.

Nil ama, quod iniuito auferri possit.

CAPVT V.

*In solo Deo plenum gaudium inuenitur; proinde qui ad in aliquali-
bet re collocat, verum habere gaudium nequit.*

Qui suum in Deo & diuina eius voluntate gaudium collocant in perpetua quadam pace & voluptate viuunt: nam quoniam immobili & solida illi voluntatis Dei columna innixi sunt, hinc de summa illa diuina voluntatis immutabilitate participant, atque ideo semper immobiles, firmi & in vno statu æquabiliter manent. At qui rebus mundanis adhaerent, inque iis cor suum & gaudium ac desiderium collocarunt, veram ac durabilem habere pacem nequeunt: quia prout res feruntur, ita feruntur & ipsi, & toti ab illis dependent, itaque illarum mutationibus subiecti sunt.

Nam cum, inquit Augustinus, ea diliguntur, quæ possumus contra voluntatem amittere, necesse est ut pro iis miserissime laboremus. Est namque id naturale: neque enim sine dolore relinquitur, quod cum amore possidetur: & quo maior ille amor futurus est, eo & maior futurus hic est dolor. Et hoc ipsum alio loco confirmans ait, Qui vult gaudere de se, tristis erit. Si enim gaudium ac quietem tuam in tali vel tali officio, munere, negotio, habitatione, vel alia id genus re colloces; hoc tibi superior gaudium facili negotio tollere potest, itaque nunquam in gaudio nec contentus viues. Si vero in rebus tibi placentibus, & in voluntatis tuæ adimplerione gaudium tuum constituas, verum id non erit; quia illa facile mutantur: & esto hæc non mutantur, tu tamen cum tempore immutaris: quod enim hodie tibi placet & arridet, cras displicet & desipit.

Tract. 24. in Ioann.

Quantum amari creata tantum dolent.

Vel res mutantur vel tu mutatur.

Ad oculum id videre est in populo Israelitico; qui cum manna panem illum cælicum haberent, ilico super eo nauseantes alium cibum expetierunt; cumque iam in optatam libertatem asserti essent, statim seruitutem libertati præferre, & ad Ægyptum, è qua venerat, & ad alia & cepas, quas ibi olim comedebant, aspirare cæperunt, quin imo sæpius eodem redire desiderarunt. Nunquam ergo gaudebis, si in id genus rebus gaudium tuum colloces.

Exod. 16.

Qui autem de Deo vult gaudere, semper gaudebit, quia Deus sempiternus est. Qui inquam omne suum gaudium in Deo, inque diuinæ voluntatis eius adimplerione ponit,

Deum non mutatur.

Ll 2 nit,

nit, is in perpetuo quodam viuet gaudio, quia Deus æternus est, nunquam mutatur, at semper stabilis in vno statu permanet. *Si ergo vis habere gaudium sempiternum*, inquit rem cõcludens idem sanctus, & perpetuum, *adhare illi*, Deo inquam, *qui sempiternus est.*

Hoc inter hominem stultum, & alium sapientem & sanctum, Spiritus sanctus discrimen statuit. *stultus*, inquit, sicut luna, hodie crescens & corniculans, & cras defrescens *mutatur*; hodie quippe illum videbis lætum, cras tristem, modo ita dispositum & affectum, modo aliter: quia amorem & gaudium suum in mutabilibus & perituris mundi rebus constituit; hinc prout illæ, sic & ipse variat, & secundum illarum successum *mutatur*: denique sicut mare, ita ipse ad Lunam crescit & decrescit; itaque lunaticus est: at *homo sanctus & iustus in sapientia manet sicut sol*, nimirum semper vnus & idem, & in vno statu, vt nullum in eo incrementum notes & decrementum. Verus Dei seruus semper hilari lætoque vultu est, quia in Deo, inque sanctissimæ voluntatis eius adimplerione gaudium suum collocavit, quod deficere nequit, & quod ab eo nemo auferre potest.

Sanctus ille Abbas Deicola semper ridenti ore fuisse scribitur; causam risus rogatus, respondebat, *Christum à me tollere nemo potest*, veniat in me quicunque casus voluerit, & quælibet in caput meum aduersitas. Verum scilicet ille gaudium inuenerat; quia id in eo qui deficere non poterat, & quem ei nemo auferre valebat, posuerat. Hoc imitemur & nos.

S. Basilius in hæc Psalms verba, *Exultate iusti in Domino*, scribens, Notandum est, inquit, Prophetam non dicere, Exultate in abundantia rerum temporalium, non quod habili sitis ingenio, insigni scientia, aliisque naturæ dotibus instructi; non quod optima sitis corporis valetudine, non quod Herculis polleatis viribus, non quod ab hominibus magni

fiatis, aut illustre apud eos nomē obtineatis, sed, *Exultate in Domino*, id est, omne vestrum gaudium in Deo & sanctissimæ voluntatis eius adimplerione constituite. Id enim solum satiat; reliqua omnia nec satiare, nec satisfacere valent, nec verum nobis gaudium adferre.

S. Bernardus in homilia quadam super illa Apostoli Petri verba, *Ecce nos reliquimus omnia, &c.* egregie id ipsum declarat, & probat. Inter alia ait, *Anima rationalis cæteris omnibus occupari potest, repleti omnino non potest.* Nam reliqua omnia, vno Deo excepto, famem quidem hominis prouocare & excitare valent, cor tamen ne utiqueam satiare. Nam vt *auarus*, teste Sapiente, *non impletur pecunia*, sed quo plus auri adeptus fuerit, eo minus satiabitur; ita nec reliqua omnia quæ in mundo sunt, animam & cor nostrum valent saturare.

Et rei huius rationem Bernardus dant, Nosti, inquit, cur diuitiæ & quælibet mundi res te satiare nequeant? *Quia non sunt naturales & proportionati animæ cibi.* Sicut aer & ventus non sunt naturalis & proportionatus corporis nostri cibi; & si rideres ac velut stolidum duceres, si quem videres, fame prope emortuum, ore parulo aerem chamaleontis instar captare, ratum hoc se pacto satiari ac pasci polleat: pari modo non minor, inquit Bernardus, stultitia est, cogitare rationem hominis animam, quæ spiritus quidam est, rebus temporalibus & sensualibus posse satiari: vt pote quæ *instat aere*, vt stultus ille, *potest, satiari non potest*: neque enim ille eius est cibus. Suum cuique da cibum & alimentum proportionatum, corpori quidem corporalem, spiritui spiritualem. *Panus namque anima, & naturalis & proportionatus eius cibus, iustitiam & virtus*; hinc *soli beati futuri sunt qui iustitiam & virtutem illam, quoniam ipsi saturabuntur.*

Rationem hanc in Soliloquiis suis vberius declarans S. Augustinus, de anima rationali sic loquitur: *Falsa est anima rationalis capax, Domine, maiestatis*

Eccl. 27. 12.

Stultus vt luna iustus vt sol.

Christum nemo tollit ab inuisione.

S. Basilius Psal. 12. 1.

Lætamini in Domino.

ius, ut à te solo, & à nullo alio possit impleri.
 Cum annuli concavitas & pala ad gem-
 ma alicuius pretiosæ illi includendæ pro-
 portionem efformata est, si quam aliam
 rem illi inseris, nulla scite illi quadrat,
 nec vacuum hoc cum decore adimplet,
 sed tantum gemma illa, ad cuius dimen-
 sionem proportionemq; id effectum est:
 si vero concavum illud triangulare sit, ni-
 hil, quod rotundum est, illud replere po-
 test.

Cum porro anima nostra ad fan-
 tissimam Trinitatis imaginem ac simili-
 tudinem creata sit, & quoddam illa va-
 cuum ac concavum in corde nostro ha-
 beat, quod Dei capax, & ad ipsum Deum
 in se includendum proportionatum sit;
 hinc nulla res creata vacuum hoc reple-
 re potest, sed ipse solus Deus; atque ideo
 totus mundus, qui circulari forma est,
 illud adimplere non valet. *Fecisti, in-*
quit, idem nos Domine ad te, & inquietum
est cor nostrum, & recreari ac refici nequit,
donec requiescat in te.

Communis illa comparatio quæ à cu-
 spide & acu magnetica in horologio por-
 tantili sumi solet, egregie id quod intendi-
 mus, explicat. Acus huius natura est,
 postquam ad magnetem afflicta est, ad
 Septentrionem semper vergere: hanc quip-
 pe naturalem inclinationem magneti
 Deus indidit. Hanc ergo acum si con-
 templeris, videbis tam diu inquietam
 moritari, & itentidem verti ac conuer-
 titi: donec ad Septentrionem acies vergat:
 quo facto, ilico quiescere & subsistere,
 Sie porro & hominem Deus condidit,
 hac inquam naturali intinclatione illi in-
 dita, ut ad ipsum, velut ad Cynosuram &
 finem vltimum semper respiceret: quo-
 circa quam diu cor nostrum in Deo non
 posuerimus, tam diu, instar acus nauti-
 cæ, inquieti & mobiles erimus.

Quamcumque mobilium cæli parti-
 um nautica acus respiciet, non quiescet;
 vbi vero illud cæli punctum quod mini-
 me mouetur, respectabit, fixa manet &
 immobilis: ita, quam diu oculos & cor in
 rebus huius mundi interitui & mutatio-
 ni obnoxii collocabis, tam diu quietem

& gaudium nullum inuenies: at in Deo
 pone, & quietem nancisceris.

Hoc nobis sane ad Deum quærendum
 acris stimuli loco esse deberet, saltem ob
 propriam vtilitatem nostram & commo-
 dum: nemo quippe est, qui non in gaudio
 viuere & quiete velit. Vnde S. Augusti-
 nus: *Scimus, fratres, quod omnis homo gau-*
dere desiderat, ac recreationem naturali-
ter quærit; & ipsam quantum potest pro-
curat, quod sine eaviuere nequeat; sed
non omnes ibi quarunt gaudium, vbi oportet
inquiiri. Auarus, carnalis, superbus, ambi-
 tiosus & gulofus, gaudium & voluptatem
 quidem pro se quisque desiderat; sed id
 vni in multis opibus congerendis, alius
 in honoribus ac dignitatibus acquiren-
 dis, alius in cibo poruque, alius denique
 in obscænis voluptatibus suis constituit.
 quod quia non constituerunt in eo in
 quo constitui oportebat, ideo nullo mo-
 do id inueniunt. Omnia siquidem hæc,
 & quidquid demum mundus habet, im-
 par & insufficiens est ad animam exfati-
 andam, aut solidum gaudium illi affe-
 rendum.

Vnde idem Doctor: *Quid ergo per mul-*
ta vagaris homuncio, quærendo bona anima
tua & corporis tui? Ama unum bonum, in
quo sunt omnia bona, & sufficit; Deum in-
quam; desidera simplex bonum, quod est om-
ne bonum, & satis est; Eundem inquam
Deum: nam ipse est qui desiderium cor-
dis tui adimplere & satiare potest. Bene-
dic anima mea Domino, qui replet in bonis
desiderium tuum: cui propterea sit bene-
dictio, laus, & gloria in sæcula sæculo-
rum, Amen.

CAPVT VI.

In quo alia quadam ratione ostendi-
tur, ipsam cum Dei voluntate
concordiam verum esse gau-
dii habendi me-
dium.

GLoriosus Doctor Augustinus su-
 per illa Saluatoris verba, *Quodcumq;*
petierit. Ioan. 14. 15.

inea-
 omne
 ssima
 truite.
 ia nec
 verum
 Supet
 liqui-
 clarat,
 ionalis
 omni-
 vno
 ominis
 rament
 se, teste
 id quo
 fatia.
 mun-
 valent
 dans,
 et m.
 sunt
 e cibi
 calis &
 us; &
 quem
 i patu-
 aptare,
 posse:
 rthar-
 homi-
 est, re-
 olle fa-
 stultus
 ne enim
 cibum
 corpori
 alem.
 talis &
 stia est
 at qui
 si san-
 spis v-
 de ani-
 est ani-
 iestian
 tu.

Serm. 30. de
 sanctu.

Omnes gau-
 dium qua-
 runt, sed vbi
 non est.

De spirit. &
 anima. c. 54.

Deus omne
 bonum.

Psal. 102. 5.

petierit *Patrem in nomine meo, hoc faciam;* scribens ostendit hominem non tam pacem & quietem querere debere, voluntatem suam faciendo, & ea quæ stolidè appetit, obtinendo (hoc enim ei non est bonum, neque conueniens; imo vero fortasse malum futurum) quam simpliciter ei se bono vel meliori accommodando, quod illi Deus offert: atque hoc illi à Deo petendum esse. *Quando enim nos delectant mala, & non delectant bona; rogare debemus potius Deum, ut delectant bona, quam ut concedantur mala.* Si enim te non delectet quod Dei voluntas fiat (quod tamen bonum est) sed velis & malis ut tua potius voluntas adimpleatur, serio Deum orare debes, tibi ut concedat non ea quæ ipse desideras, sed potius ut gaudeas ex animo, quod sanctissima voluntas eius fiat; quod & bonum est, & tibi conueniens.

Non petes,
quod tu vis
sed quod De-
us vult.

Huius occasione adfert in exemplum illud quod in Numeris legimus, cum Israelitæ super manna cœlesti, quod Deus ipsis pluebat, nauseantes carnes desiderarunt & petierunt. Quod ipsorum desiderium adimpleuit quidem Deus, sed insigni illorum cum dispendio. Quia *adhuc esca eorum erant in ore ipsorum, & ira Dei ascendit super eos, & occidit pingues eorum, & electos Israel impediuit, plurimos eorum interfectis.*

Num. 11. 4.
Sape malum
nos à Deo ex-
audiri.

Psal. 77. 30.

Non petes
quod vis sed
ut bona velis.

Sap. 16. 20.

Certum est, cibum cœlestem sapidiorum longe fuisse carne, quam illi concupiscebant, & allis ac cepa Ægypti, ad quæ auide anhelabant: unde hæc eos à Deo petere, inquit Augustinus, non oportebat, sed tantum ut palatum ipsis sanaret, quo cœlestis hæc esca melius ipsis saperet, ex eoque cum gustu comederent; itaq; necesse non haberent aliam à Deo escam postulare, eo quod in manna omnia, & quoscunque sapores inuenirent.

Simili modo cum à tentatione vel passione aliqua oppugnaris, & proinde gustum vitiatum habes, ita ut virtus tibi ac bonum omne desipiat, sed ægredientis in-

star, mala & noxia tibi appetas; tunc tuum sequi non debes appetitum, nec velle ut quod desideras, adimpleatur; quia hoc non tam gaudium tibi, quam maiorem postea animi dolorem, inquietudinem, & perturbationem adferet. Deum ergo illum roges oportet, ut palatum tuum persanet, tibi quæ sanctissima voluntatis suæ adimpletionem sapere faciat: hoc quippe bonum tibi & maxime consentaneum est. Atque hæc demum via veram animi pacem & verum gaudium consequeris.

S. Dorotheus alia ad hoc nos via con- ducit, vel ut melius dicamus illud ipsum alio modo declarat. Ait itaque, eum qui suam in omnibus cum Dei voluntate voluntatem conformat, adeo ut aliud velle & nolle habeat, quam quod Deus vult, & non vult; hoc modo semper suam ipsius voluntatem facturum, ac magnam pacem & quietem semper habiturum. Ponamus exemplum in obedientia, atque ita probatum & declaratum manebit id quod dicere volumus, & sic vna fidelis duos dealbabitur parietes. Communitatis qui Religionem & obedientiam iam ingredi volunt, dicere præmonendo solemus? Noris carissime, non esse tibi hic in Religione voluntatem propriam vlla in re faciendam. S. Dorotheus contra dicit: Imo vero bene potes propriam voluntatem implere: atque adeo quoddam tibi medium suggeram, cuius ope toto die non licite solum, sed & sancte, & magna perfectione voluntatem tuam facias. Vis scire quomodo? Religiosus qui exacte obedit. *Et propriam non habet voluntatem, suam ipsius semper agit voluntatem, quia voluntatem alienam facit suam, & sic nolentes propriam explere voluntatem, inuenimur illam semper expleuisse.* Da ergo tu operam, ut voluntas tua non sit alia, quam voluntas Superioris: atque ita tota die tuam ipsius voluntatem facies & quidem magna cum perfectione & merito.

Ita namque dormio quantum volo; quia

quia diutius dormire nolo, quam est ab obedientia & statuto Superiorum iniunctum. Comedo item id quod volo, quia alia comedere nolo, quam mihi præbentur. Tantum quoque oro & lego, quantum volo, ea item negotia obco, eas continentias subeo, quas volo; quia in his omnibus aliud non cupio, quam quod Superiorem mihi præscriptum & decretum est. Atque ita de reliquis omnibus. Adeo ut bonus Religiosus, etiam suam nolens agere voluntatem, eam semper faciat. Atque hinc est quod boni Religiosi semper tam lecti sint & hilares: nam quod suam voluntatem faciant illam quæ superioris est, hoc mire ipsos recreat & lætificat.

In hoc quoque tota Religionis facilitas vel difficultas sita est, ab hoc item omnis Religiosorum lætitia & gaudium dependet. Si enim propriam abdicare voluntatem proponas, & superioris voluntatem in tuam accipias, Religio tibi cum facillima, tum suavisissima fiet, magna que in pace & quiete viues. At, si voluntas tua à Superioris voluntate discreper, diu in Religione non ages: nam duæ voluntates differentes in vno se inuicem non compatiuntur.

Imo esto nos non nisi vnam voluntatem habeamus, quia tamen simul sensituum appetitum habemus, qui voluntati ac rationi repugnat, hinc nobis cum illo perpetuo certandum, etsi alioquin appetitus ille nostra voluntate inferior sit, eique subordinatus; quid erit ergo, cum duæ voluntates repugnantes, & dominatam ambæ ambientes in vno subiecto concurrant? Nemo quippe potest duobus dominis seruire. Quia Religionis difficultas non tam in rebus ac laboribus in eadem occurrentibus, quam in voluntatis repugnantia, & imaginationis nostræ apprehensione sita est: hæc quippe statuta nobis reddit grauius & difficilia.

Notandum id comprimis est, obnotabilem illam quam in nobis experimur differentiam, dum tentationes habemus,

& dum iis caremus; quia, dum tentationibus vacamus, videre est quam omnia nobis facilia sint ac leuia, at, vbi tentatio adueniens tristitia nos & melancholia obruit, quam quod nobis leue & facile alias esse apparebat, fiat graue, difficile, & onerosum, ut ei ferendo non videaris, tanquam si cœlum terræ iunctum ceruicibus tuis incumberet.

Difficultas ergo non tam est in ipsa, cum sit eadem plane quæ erat ante, quam in mala tua dispositione. sicut, dum æger cibum omnem respuit, vitium non tam in cibo, qui bonus & sapidus est, & bene conditus, quam in humore vitiato ægri consistit, utpote qui facit ut cibum omnis ei insipidus & insulsus esse videatur: pari plane modo se res habet hic.

Hæc est prærogatiua, quam Deus facit iis quos ad Religionem euocat, ut mirum suauis & sapidum illis videatur, alienæ voluntati se subijcere. Hæc est gratia vocationis, in qua nos Dominus, præ aliis fratribus nostris, quos in mundo reliquimus, præuenit. Quis tibi hanc in voluntate propria repudianda, alienaque sequenda facilitatem dedit? Quis item cor nouum, ad ea quæ mundi sunt deferenda, & solitaria recollectionis, orationis, mortificationisque amorem concipiendum, indidit? Neque enim id tibi agnatum est; quin imo aliter longe à natura factus es: *sensus enim & cogitatio humani cordis in malum, prona sunt ab adolescentia sua.* Id non nisi gratia & donum Spiritus sancti est. Ipse liquidem ceu pia quædam mater aloec & absynthio vbera mundi huius tibi amaricauit, ut quod ante tibi dulce erat, felle amarius deinde appareret; ea vero quæ ad virtutem & Religionem spectant, melle suauissimo superillinit. ut illa tibi sapida & dulcia fiant, quæ ante tibi amara & insipida videbantur.

Vnde sic olim orabat sancta illa virgo, Domine qui me custodisti ab infantia; quia abstulisti à me amorem seculi, infinitas tibi gratias ago. quia parum protecto est Religiosos nos esse, sed singularis & magna

Tentatio reddit graue quod erat leue

Simile.

Difficultas non in re sed in TE.

Beneficium vocationis.

Gen. 8. 21.

Deus reddit dulcem obedientiam & mundum amarum.

Ambros. Ps. 118. osten. 4. super illud: Averte oculos meos ne videant.

S. Agatha. Electionis donum auget multitudinem reproborum.

nimis illa Domini in nos est gratia, quod ceteris non nisi allia & cepas Aegyptias comedentibus, iisque se oblectantibus, nos pra illis ad Religionem vocarit, nosque in manna caelesti saporem inuenire faciat.

Equidem mecum nonnunquam perpendo, quomodo mundani, solo quaestu & proprio commodo illecti, suam voluntatem abdicent, & ad alienam se accommodent; idque iam inde a Magnate, qui lateri Regis adstat, vsque ad vilissimum pedissequum & mulionem. Comedunt (vt ipsimet dicunt) secundum famem alienam, dormiunt iuxta somnum alienum, quin ita ad hoc edocti & formati sunt, atque ita suam alienae voluntati adaptarunt, vt hoc vitae genus etiam illis ardeat, ipsumque & iucundum & suauiter existiment: *Et illi quidem vt corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam.* Mirum non est ergo, tam ordinatum vitae genus, qualis est vita Religiosa, nobis sapere, & nos Superioris voluntatem habere ceu propriam, quae nostra est melior. Si illi ob modicum honorem ac tenuae aliquod compendium, voluntatem alienam ita ducant suam, vt illis etiam placeat ac sapiat, in omnibus ei exacte auscultare, & de noctibus dies, de diebus noctes facere; quid mirum id nos expuro amore Dei, & vitae aeternae spe facere? Voluntatem ergo Superioris vt propriam ducamus atque ita fier, vt semper nostram facturi simus, summaque quiete, gaudio, pace in Religione perfruituri, & hoc nostrum gaudium mire facturum sit spirituale.

Mundani omnes vilem spem alienae voluntati vel inordinatissima subiiciunt.

1. Cor. 9. 25.

Mundum spes facit dulcem.

Obedientia sibi gaudis.

Conformis voluntati diuinae est omnipotens.

Iam ad praestitutum nobis scopum redeamus, & proposito hae nostro adaptemus. Faciamus inquam voluntatem nostram eam quae Dei est, vt omnibus in rebus ei nos conformemus, & aliud velle & nolle non habeamus, quam quod Deus & vult, & non vult. Atque ita fiet, vt semper nostram simas voluntatem expleaturi, & in magno gaudio & iucunditate victuri. Certum quippe est, si aliud profus non velis, quam quod Deus vult, vo-

luntatem tuam impletum iri: quia sic adimplebitur diuina; atque hoc est, quod tu & cupis & desideras.

Etiam Gentilis Seneca hoc vidit, vnde scripsit, *Pracipuum hominis est, posse lato animo aduersa & grauiam tolerare; quidquid acciderit, sic ferre, quasi sibi voluerit accidere: debet enim velle, sciens omnia ex decreto Dei fieri.* Hem, quam contenti laetique viuemus, si Dei voluntatem, faceremus nostram, & aliud non vellemus, quam quod ille vult! non tantum, quia sic semper voluntas nostra complebitur; at multo magis, quia videremus hoc pacto Dei, quem tantopere amamus, voluntatem compleri & fieri. Nam etsi alioquin omnibus quae dicta sunt, exacte vt debeamus, in hoc tamen potissimum nobis insistendum est, & omne nostrum gaudium collocandum, nimirum in Dei beneplacito, & in sanctissima ac diuina eius voluntatis adimplectione. *Omnia quaecunque voluit Dominus, fecit in caelo & in terra, in mari, & in omnibus abyssis, quin & faciet quaecunque volet, & facere potest, quidquid voluerit.* Nam, sicut ait Sapiens, *Subest illi, cum voluerit, posse; & nemo eum, quo minus queat, potest impedire vel resistere: In ditione enim tua cuncta sunt posita, & non est qui possit tua resistere voluntati. Voluntati eius quis resistet?*

CAPVT VII.

De aliis bonis & commodis, in hac cum voluntate Dei concordia sitis.

EST & aliud non exiguum in hoc exercitio bonum & commodum, nimirum hanc consonantiam & conformitatem, ac totalem in Dei voluntatem religionem, vnam esse de melioribus & principalioribus, quas a parte quidem nostra adferre possimus, dispositi omnibus vt suas Dominus gratias nobis infundat, omnigenisque nos bonis repleat. Hinc, cum

nam Paulum de persecutore prædicatore & Apostolum suum facere voluit, per hanc potissimum dispositionem illum præuenit ac disposuit. Magnam namque de cælo lucem submisit, quæ eum ex equo deiecit; & animæ ei oculos aperuit, ac dicere coegit, *Domine quid me vis facere?* quasi dicat, Ecce me, Domine, velut paucillum luci in manib. tuis, vt de eo quod lubuerit, facias. Atque ita eum Deus fecit *vm electionis, vt portaret nomen suum coram Gentibus, & Regibus, & filiis Israel.*

S. Virgini Gertrudi legitur dixisse ali- quando Deus: Quicumque libere me apud se diuertere, & in corde suo habitationem figere vult, ita mihi propria voluntatis clauem tradere debet, vt eam dein de amplius à me non repetat.

Idcirco hanc nobis B. P. N. resignationem & indifferentiam assignat, ceu primariam ad magnas à Deo Opt. Max. gratias recipiendas dispositionem; vnde etiam hanc ante omnia requirit in eo, qui iam spiritus exercitia obire proponit: ipsa quoque fundamentum istud est, quod in eorum initio nobis assignat; vt nimirum plane in differentes simus, & affectum ab omnibus rebus mundi huius diuellamus, non magis erga hanc, quam erga illam affecti; sed hoc vnum desideremus, vt in omni re Dei in nobis voluntas fiat & adimpleatur.

In quinta porro regularum & annotationum, quas ad maiorem rum Exercitia præscribens, tum obeuntis, vtilitatem præscribit, exercitia vsurpanti maxime profuturum ait, si se liberaliter, & extoto in Dei manus resignet & offerat, vt is de se suisque rebus, pro suo beneplacito ac voluntate disponat.

Ratio autem, cur hæc tam magna dispositio, & efficax ad gratias à Domino recipiendas medium sit, est duplex: Primo per hanc omnia tolluntur impedimenta & obstacula, quæ hic à prauis nostris affectibus & desideriis obijci possent: deinde, quia, quo homo magis Deo nititur, totum se in eius manus resignando, & aliud non volendo, quam quod

ipse vult, eo etiam magis Deum obstringit ad curam sui sumendam, & sibi de omni eo quod consentaneum est, prouidendum.

Hæc cum Dei voluntate concordia, etiam alia via efficacissimum est medium ad omnes virtutes acquirendas. Nam hæc per actuum suorum exercitium obtinentur (quippe hic naturalis est modus ad ipsos earum habitus consequendos) quin & Deus hoc modo nobis virtutem dare vult & solet: ipse enim opera gratiæ operari vult ad imitationem & similitudinem operum naturæ. In hac ergo te resignatione & cum Dei voluntate consensu iudicidem exercere, atque hoc pacto te pariter in omnibus virtutibus exercebis itaque earum compos fiet.

Interdum namque occurrent occasiones humilitatis, alias obedientiæ, modo paupertatis, modo patientiæ; atque ita de reliquis omnibus virtutibus. Quo autem te magis in hac resignatione & cum Dei voluntate consonantia exercebis, inque ea magis cresces ac proficies, eo etiam magis in reliquis virtutibus cresces & perfectior fies.

Dicit Sapiens, *Coniungere Deo*, vel, vt *Sap. 2. 3.* alia versio præfert, *conglutinare Deo*; id est, in omni re cum illius voluntate consenti; & *sustine, vt crescat in nouissimo vitataua.* Hanc ob rem vitæ spiritualis magistri consulunt (& sane saluberrimum id consilium est) vt in vnam virtutem principem, quæ reliquas in se includat, oculos conijciamus, & hanc potissimum in oratione præ oculis habeamus, ad hanc denique examen & omnia pietatis exercitia dirigamus. Oculis namque in rem vnam coniectis, longe erit facilius ei intendere, & illa adepta, etiam reliqua facili negotio consequemur.

Vna porro de præcipuis rebus, in quas ad hunc effectum oculos defigere possumus, est hæc nostri resignatio & totalis cum Dei voluntate conformitas. Quam obrem non male huic & orationem, & examen singillatim dedicabis, etsi alioquin multi anni, quin & vita ipsa tota in

M m illam

Rodriguez exercit. pars 1.

Indifferentia præbet occasionem omnium virtutum.

Tract. 5. c. 14. & 15.

Vni virtuti insistendum.

Resignationi utiliter tempus impenditur.

illam vnam esset infumenda: hanc namque si consequamur, omnes virtutes eadem opera consequemur.

*Act. 9. 5.
Serm. 1. de
conuers. S.
Pauli.*

S. Bernardus in illa Apostoli verba, *Domine quid me vis facere?* scribens, exclamat, *O verbum breue, sed plenum, sed viuum, sed efficax, sed dignum omni acceptione. Domine quid me vis facere?* Si ergo breue & compendiosum ad perfectionem assequendam documentum cupis, semper cum Apostolo dicit, *Domine quid me vis facere?* Et cum Propheta, *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum.* Paratus inquam sum & dispositus ad omnia quæ de me disponere volueris. Hoc semper in ore & corde habe, & quantum in eo cresces, tantum & in perfectione proficies.

*Psal. 16. 8.
Psal. 107. 1.*

*Domine quid
me vis fa-
cere.*

Est & alia in hoc exercitio utilitas & commodum, scilicet optimum quoddam ex eo nos elicere posse remedium, aduersus certum quoddam tentationum genus non raro solitarum occurrere. Diabolus namque nos interdum cogitationibus quibusdam conditionalibus, & interrogationibus incertis perturbare & inquietare solet; verbi gratia, Si tibi ille hoc vel illud diceret, quid responderes? Si hoc tibi contingeret, quid faceres? hoc in casu quomodo te gereres? Et, quoniam ipse subtilissimus ac vaferrimus est, hinc ita nobis rem ipsam repræsentat, ut quacumque ex parte eam intueamur; periculum appareat, & salui inde emergere non posse videamur, quod utralibet ex parte laqueum tetenderit.

*Tentationis
genus accepti-*

Parum enim curat, an id quod decipit, sit verum, an tantum apparens, an etiam fictum: modo rem suam agat, modo inquam hominem ad aliquem consensum malum pertrahat, parum laborat an hac machina sternat an illa. Doceri vulgo solet, in id genus tentationibus hominem non teneri respondere ita, vel non; sed longe melius facturum, si prorsus taceat, & plane non respondeat: quod in scrupulosis potissimum locum habet. Si enim hi cum diabolo disceptare, & cum interrogare, ac respondere incipiant, se

*Scrupulosis &
tentati non
respondeant
demoni.*

periculo exponunt, & illo aliud nihil spectat: illi namque non deerit, quod replicando obijciat. adeo, ut, quamuis etiam aliquo modo victores de consilio hoc decellerint, cerebrum tamen suum læsi sint.

Cæterum vnum contra hæc tentationes respondendi modum, eumque bonum & vtilem inuenit, & hoc modo ad eas respondere multo censeo melius, quam prorsus nihil respondere, atque hoc est quod hic dicimus. Ad harum ergo quaslibet, oculis clausis, sic respondere quis potest: Si hoc Dei voluntas est, volo illud: Si Deus id ita velit, & ego volo: Ego in hoc vellem, quod vellet Deus: In omnibus me resigno in voluntatem Dei: In hoc facerem, quod facere tenerer: Dominus mihi gratiam daret, ut in illo eum non offenderem, sed ut facerem quod eius esset voluntas.

Est hæc generalis quædam responsio, quæ ad omnia interrogata optime quadrat, & ita in genere nullam difficultatem habet, sed magnam potius facilitatem. Si enim id Dei voluntas sit, bonum est: si Dei voluntas sit, melius est: Si Dei voluntas sit, animæ meæ conueniens est. Secure ergo & confidenter in Dei voluntatem resignare possumus, & omnia illa priora dicere. hoc pacto demon valde erit confusus & ludibriosus; nos vero per obtentam de eo victoriam mire gaudebimus & animabimur.

Porro sicut in tentationibus circa fidem consulunt Scriptores, ut ad eas singillatim diabolo non respondeamus, maxime ii qui scrupulosi sunt; sed ut in genere tantum dicamus, Ego credo & profiteor quidquid credit & profiteor sancta mater Ecclesia: ita in id genus tentationibus optimum remedium est, in particulari ad eas nihil respondere sed in voluntatem Dei, quæ summe bona & perfecta est, nos resignare.

CAPVT VIII.

Exemplis aliquot confirmatur, quantopere Deo hoc confirmatis voluntatis nostrae cum illius voluntate exercitium placeat. & quantam in eo sita sit perfectio.

Theologus quidam cum magnae perfectionis mendicum interrogaret, quae via ad hanc perfectionem peruenisset, hoc modo hic respondit: studui semper diuinæ inhærere voluntati, & ei meam ita conformaui, vt quod Deus vult, id velim & ego. Quando enim me fames premit aut frigus vexat, Deum laudo. Si serena sit aura, si procellosa & turbinosa, æque Deum laudo. Quidquid demum ipse mihi dat, quidquid etiam euenire permittit, tam prosperum quam aduersum, dulce æque & amarum ac triste, id magna quadam mentis alacritate à manu eius, velut rem optatissimam, recipio, humiliter me in eius manus resignando. In nullare quietem & consolationem vllam inuenire potui, quæ non sit Deus: iam vero cum Deum meum inueni, veram quietem & pacem æternam possideo.

II. In append. ad inquit spirit. c. 1. in fine.

Sanctus mendicus ob resignationem semper lætus.

QVODAM in Monasterio tantæ sanctitatis monachū fuisse scribit Cæcilius, & cui tantam miraculorum patratorum gratiam Dominus contulerat, vt vel solo vestium, & cinguli quo cingebatur contactu ægris sanitatē redderet. Quod cum Abbas attente consideraret, nihil tamē in eius viuēdo modo singulare, vel quod illustris sanctitatis argumentum foret, aduerteret; eum ad se euocauit; & tantorum per eum factorum miraculorum causam rogauit. Tum ille, eam se ignorare negauit: quia, inquit, non amplius ieiuno quam reliqui, non plura subeo flagella, non grauiora austeritates vsurpo, non diutius orationi insisto, non diligentius laboro, non denique vigilo magis quam cæteri. Sed vnum hoc tantum certo asseuerare possum, me nec prosperis extolli, nec aduersis deijci; & nulla re quæcumque eueniat, turbari vel inquietari. Eandem ad hæc animum meum in quolibet rerum successu, qualiscunque is demum sit, pacem & quietem præferre, siue eæ proprie ad me solum, siue etiam ad alios spectent. Petit deinde Abbas, An non aliquomodo turbabaris aut commouebaris tum, cum nuper eques ille, noster aduersarius, ignem in horreum nostrum iniecit, qui ipsum absumpsit? Nullo modo, inquit, nullamque in anima inde turbationem sensi; quia omnia in manus Dei consignauis; hinc tam prospera quam aduersa, tam modica quam multa, velut à Dei manu venientia, æquali cum gratiarū actione recipio. Ac tum Abbas agnouit, hanc æquabilitatē animi virtutis huius thauri maturgicæ vnicam causam esse.

Cæc. Lib. 10. Dial. 6. 6.

Deferentia miraculorum generatim.

Sancta quædam virgo interrogata, quonam modo ad tantam perfectionem venisset? sic respondisse fertur: Omnes ærumnas, aduersa, mala quæ mihi vnquam acciderunt, magna animi æquitate suscepi, velut à manu Dei mihi submissa. Quin etiam si quis aliquam mihi inferret iniuriam, aut molestia quapiam afficeret, semper hanc illi particulari quodam beneficio collato compensare procurabam. Nulli quoque mala & calamitates, quas patiebar, sum conquesta, sed ad solum Deum meum recurrebam, à quo etiam quam primum iis ferendis robor & consolationem aliquam accipiebam.

III. Blasius ubi sup. & Cap. 10. Moni. spirit.

Maleficia beneficii compensanda.

Deo soli querere.

Aliam quandam virginem vitæ sanctitate mirabilem, rogatam quibus exercitiis tantam esset perfectionem adepta, magna humilitate sic respondisse idem author testatur: Nunquam tam graues in vita habui afflictiones aut ærumnas, quin semper maiores & grauiores ex amore Dei pati desiderarim, quod illas ceu singularia quædam dona acciperem, meque iis etiam indignam existimarem.

IV.

Semper cruci maioris res petenda.

Serm. 7. de
circumci-
sione.

Ancillam quandam Dei, mire in eius manus resignatam multi, ut commemorat Taulerus, assidue rogabant, ut sua, dum orationi insisteret, negotia Deo commendaret. Quibus illa id se haud grauate facturam pollicebatur. Interdum tamen ex obliuione id non faciebat. Nihilominus quicquid à Domino petebat, plerumque ex voto commendantium eueniebat. Vnde cum passim illi propterea gratias agerent, quasi eius id oratione & precibus impetrassent, ipsa erubescens, monebat ut Deo datori omnium potius gratias agerent, se enim à parte sua huc nihil contulisse. Vnde cum multi eam ob causam ad ipsam confluerent, ipsa, amoroso quodam modo cum Domino exoptulauit. cur nimirum quacunque sibi commendarentur negotia, tam exacte concederet, & ad tam optatum finem conduceret, ut sibi gratia eo nomine agerentur, cum tamen nihil ipsa fecisset. Cui Dominus respondit, Audi filia, ex quo die tuam mihi resignasti voluntatem, ego tibi dedi meam: & esto nihil à me in particulari petas; cum tamen intelligo id te velle, ita ipsum concedo, sicut id concedi velles.

Resignato
Deus conce-
dit quicquid
sibi vellent
concedi.

VI.
In Vit. Patr.

Indifferenti
Deus dat
quicquid
vult.

Agricolae cuiusdam agri & vineae longe feraciores & vberiores erant quam aliorum vicinorum. Causam huius fertilitatis à vicinis rogatus, negauit mirum videri quod meliores in suis quam illorum agris fructus enascerentur, cum semper eam auiam & caeli tempestatem haberet, quam optabat. Quo audito, cum caeteri etiam magis in admirationem raperentur, percunctati sunt, quomodo hoc fieri posset? Replicat ille, Nunquam aliud tempus volo, quam quod vult Deus: & sicuti ego volo quod Deus vult, ita eos ipse mihi dat fructus quos requiro.

VII.

Indifferens
semper latus.

S. Martinum Episcopum Seuerus Sulpitius, ut in vita eius refert, quam diu cum eo vixit, nunquam vidit aut iratum, aut tristiore vultu, sed mira semper animi pace & alacritate gaudentem. Rei huius, inquit, causa erat, quod quicquid

illi accideret, velut à manu Dei datum submissumque accipiebat, itaque in omnibus se magna animi aequabilitate & iucunditate, cum voluntate eius conformabat.

CAPVT IX.

De aliquibus rebus, quae hoc conformitatis cum Dei voluntate Exercitium facile nobis & suauiter reddent.

VT autem exercitium hoc conformationis cum voluntate Dei facile nobis ac suauiter fiat, opus est primo, ut quod initio posuimus fundamentum, semper praeculis habeamus; nimirum nullam nobis aduersitatem, vel grauamen accidere & euenire posse, quin per Dei manus transeat, & eo annuente, decernente, ac volente submitatur. Veritatem hanc ipse Redemptor Iesus, non verbo solum, sed & exemplo suo nos docuit. Cum enim in suprema passionis suae nocte Petro Apostolo praeciperet, ut gladium suum in vaginam conderet, addebat, *Calicem quem dedit mihi Pater, non vis ut bibam illum?* Non dixit, Calicem, quem mihi pararunt Iudas, Scribae, & Pharisaei. Sciebat enim omnes illos non nisi ministros ac velut pincernas esse, qui sibi propinatum iam dudum à Patre calicem tantum traderent, & quod illi è malitia & mera inuidia faciebant, hoc Patrem aeternum ex infinita sua bonitate & sapientia ad generis humani redemptionem.

Sic & postea Pilato, dicenti potestatem se habere eius aut cruci affigendi, aut liberi dimittendi, respondit, *Non haberes potestatem aduersum me ullam, nisi mihi datum esset desuper: quod ita sancti interpretes exponunt, Nisi id ex diuina dispositione & ordinatione factum esset.* Adeo ut ut haec omnia non nisi ex Dei decreto destinatoque caelesti contingerint.

Præclare id Sanctus Petrus in capite quarto Actuum Apostolorum ostendit, illud Prophetæ regii oraculum declarans, *Quare fremuerunt Gentes, & populi meditati sunt inania? Astiterunt Reges terra, & Principes conuenerunt in unum aduersus Dominum, & aduersus Christum eius.* Declarat autem sic: *Conuenerunt enim uere in ciuitate ista aduersus sanctum puerum tuum Iesum, quem unxisti, Herodes, & Pontius Pilatus, cum gentibus & populis Israel, facere quæ manus tua & consilium tuum decreuit fieri: & executioni mandare quod in sanctissimo Trinitatis consistorio iam ante decretum & constitutum erat. Neque enim hi præter hoc destinatum quid amplius facere poterant.*

Sic etiam videmus Deo nolente, ei ad huc puero Herodem Regem ne cum omni quidem potestate & uolentia sua, vitam eripere potuisset, & quamuis omnes territorii Bethleemitici pueros, à bimatu & infra, interfici iuberet, puerum non potuisse nancisci, quod scilicet is tunc temporis mori nollet.

Ipsi quoque Iudæi ac Pharisei sapius in Christum Dominum manus uolentias iacere, eique necem inferre sunt conati. Modo namque eum in supercilium montis, cui ciuitas ipsorum inædificata erat, duxerunt, ut eum inde deturbarent, ipso autem ut ait Euangelista, *transiens quiete per medium illorum ibat.*

Quod enim hoc genus mortis non elegendisset, hinc illi eam inferre minime potuerunt. Alias lapides in eum mittere uoluerunt, in eo res procefferat, ut iam manus sustulissent, eos iacturi, & ecce, Dominus conuersus magna eos suauitate & mansuetudine alloqui & interrogare cepit: *Multa, ait, bona opera ostendi uobis ex Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis: Itaque non permisit id, nec potestatem iis fecit manum mouendi: quia nondum uenerat hora eius.* At, postquam illa uenisset hora, in qua mortem oppetere decreuerat, tum demum illi facere & exequi potuerunt, quidquid Do-

minus pati constituerat: quia nimirum tunc uoluit ipse, & ad hoc illis facultatem dedit. Hinc, cum ad ipsum in orto comprehendendum uenirent dicebat: *Cum quotidie uobiscum fuerim in templo, non extendisti manus in me, quia nondum uenerat hora mea, sed hæc est hora uestra, & potestas tenebrarum; quocirca, ecce me coram, Ego sum.*

Quin olim Saul, qui fuit horum typus, non facit? Quos non conatus & ante adhibuit, ut Dauidem comprehenderet? Rex Israel hominem priuatum, & ut ipsemet Dauid dicit, *ut quæreret pulicem unum?* Verum tamen adeo, eum comprehendere non potuit, ut omnia molimina eius frustra fuerint. Quod Scriptura sacra etiam sedulo notat, & hanc rei huius rationem assignat, *Quod non tradidisset eum Deus in manus eius.* Atque hæc unica rei est causa.

Vnde etiam S. Cyprianus super illa uerba; *Et ne nos inducas in tentationem,* scribit, omnem nobis timorem, deuotionem omnem & attentionem, tentationum & laborum tempore in Deo esse collocandam, quia nec caco-dæmon, nec alius quislibet ullatenus nocere nobis potest, nisi illi Deus antea ad hoc facultatem concesserit.

Secundo, etsi ueritas hæc bene intellecta cum maximi momenti, tū non mediocri efficacia sit, ad nos in omnibus rebus cū Dei uoluntate conformandos; nō tamen hic nobis sistendum est, sed ulterius ad aliud, quod inde sequitur, & quod sancti omnes aduertunt, progrediendum; sc. in animum nos nostrū inducere debere, omnia, quæ nobis Deo permittente eueniunt, simul etiam ad bonum & utilitatem nostram provenire. Pœnæ damnatis in inferno, Deo iubente, infiguntur quidem, non tamen in eorum bonum eæ & redemptionem cedunt, sed ad meram eorum castigationem diriguntur: at pœnas & mala, quæ hac in uita tam iustis quam scelestis Deus immittit, credere debemus de infirmita illa bonitate ac misericordia bene confidentes, semper ad maius bo-

Christus passus est quia uoluit.

Luc. 22. 53.

1. Reg. 16. & 20 c. 24. 15. 1. Reg. 25. 14. Saul misit Deo Dauidem comprehendere non potuit.

Serm. de orat. Dominio. Matth. 6. 13.

In tentatione conuince te Deo.

1.

Doroth. doct. 31. Niluc. 19. de orat. idem dixit Dominus S. Gertrudi, ut refert Blosc. 11. Moral. spiritual.

Flagella damnati pœnæ, uiuentibus sunt medela.

num nostram, & quod hoc ad salutem nostram & saluationem magis conueniar, immitti

Sic id Bethulienfibus suis, afflictis, & ad extrema, hoste urbem arctissima obsidione premente, redactis, persuadere conata est virago Iudith, dicens, *Ad emendationem, & non ad perditionem nostram flagella hec*

Iudith. 8. 27.

Optima Dei voluntas maius nobis uelle non potest.

Domini euenisse credamus. Certissimi namque & securissimi esse possumus, voluntatem tam bonam & beneficam (qualis est Dei) quæque tantum nos amat, non nisi id quod bonum est, quod melius est, quodque magis nobis congruit uolentiam. Quod postea pluribus demonstrabitur.

Cap. 10. & 22.

1.

Terrio, ut in maiorem utilitatem isthe nobis ueritas cedat, atque medium hoc fiat ad perfectam quandam cum Dei uoluntate consonantiam obtinendam efficacius: satis nobis esse non debet, speculatiue nosse omnia à manu Dei prouenire: atque id in genere & uelut rudi modo credere; quod nimirum fides id nobis dicitur, aut quod id legerimus, uel audierimus: sed necesse in super est, ut fidem hanc opere exequamur & animemus, dando uidelicet operam ut id etiam practice intelligamus & sentiamus: ita ut quidquid nobis accidit, accipiamus id tanquam si Christum Dominum uisibiliter ac sensibiliter nobis dicentem audiremus, Accipe fili, hoc ego tibi submitto: uoluntas mea est, ut hoc modo facias uel patiaris. Hoc namque pacto perfacile & persuasum nobis fiat: omni in re nos cum Dei uoluntate unire & conformare. Nam si ipsemet Christus in persona apprensus, tibi aperte diceret, Hoc est, ecce fili, quod à te requiro, hanc aduersitatem morbumque uolo modo propter me patiari; hoc in officio aut ministerio uolo mihi seruias. Certum est te id, quantumlibet graue & laboriosum foret, omnibus etiam uitæ diebus quam libentissime toleraturum, teque ut beatissimum etiam prædicaturum, quod tua opera Deus hac in re uti uellet, & quod hoc ipse tibi immittat, refacile perspecturum, id & optimum, & saluti tuæ congruentissimum esse, imo neque uillo modo de eo dubita-

Practice sentiendum Hic est nunc, quemque eueniunt à Christo tui amanti tibi immittis ad tuum maius bonum.

turum, nec primum quidem tibi ad seculum sentiendum motum oboriturum.

Quarto, hoc nos in exercitio in partem simum exerceamus oportet, dum orationi insistimus, ut nimirum in opulentissima illa Dei erga nos prouidentia tam paterna, & tam particularis, fodina fodiamus, & ad eius interiora penetremus: hoc modo namque ad hunc tandem thesaurum pertingemus. Quod sequentibus capitulis uerius sumus demonstraturi.

CAPVT X.

De paterna & particulari Dei erga nos prouidentia, deque filiali fiducia, qua nos in eum considerare oportet.

INTER diuitias & thesauros, quos possidemus nos qui fidem rectam habemus, non sane postremus est prouidentia Dei erga nos, eaque tam particularis & paterna, certi ut simus, nihil penitus accedere & euenire nobis posse, quod per manus Dei ita uolentis non transierit ac descenderit. Unde ad hoc propositum canit Psalmistes, *Domine ut scuto validissimo bona uoluntatis tue coronasti nos.* Ita quippe circumsecus & omni ex parte, bona Dei clementissimi uoluntate circumuallati sumus, nihil ut ad nos accedere, nisi per illam possit. Quocirca non est quod timeamus: Etenim nihil ille qua bonitate est, ad nos penetrare & deuenire sinet, nisi quod ad maius bonum & utilitatem nostram futurum est. Quoniam, ait eadem propheta regius, *abscondit nos in tabernaculo suo, in die malorum protegit nos, in abscondito tabernaculi sui, & sub umbra alarum suarum.* Amplius etiam dicit alibi *Abscondes eos, in abscondito faciei tuæ.* Abscondit ergo nos Dominus in abditiissima faciei & rectissima sue parte, in oculis inquam, in quorum pupillis nos recondit: hinc etiam alia uerbo illo loco præfert, *In oculis faciei tuæ.* Facit scilicet nos Deus oculorum suorum pupillas, ut uerum esse ostendat id, quod alio loco dicitur.

Psalm. 124. Custodi me ut pupillam oculi. Sicut enim in protectione & praesidio Dei versamur. Hinc qui tetigerit vos, inquit per Prophetam alium, tangit pupillam oculi mei. Qua re nihil dari cogitariue potest opulentiis aut pretiosius, nihil aestimatione dignius, nihil denique desiderabilius.

Vitam vero id intime prospectum haberemus, & prout oportet intelligeremus, quantam in omnibus necessitatibus & laboribus nostris opem, remedium, fiduciam ac consolationem experiremur! Si quis in mundo filius patrem opulentum, potentem, Regique carum & per familiarem haberet, quam securus & certus is foret sibi in omnibus negotiis occurrentibus fauorem, opem, gratiam & subsidium minime defuturum: Quanto autem potiori iure haec nobis est fiducia & securitas concipienda, dum consideramus habere nos in Patrem eum, cuius est omnis caeli ac terrae potestas, ac nihil nobis posse contingere, quin per illius manus ante pertranseat? Si talem de patre suo fiduciam filius habeat, & cum ea securus dormiat, quanto potius nos oportet ei, qui omnium patrum pater est, & cum cuius paternitate caeteri patres comparati, ne nomen quidem patrum promerentur. Neque enim vlla amoris viscera sunt, quae cum amore quo Deus nos prosequitur, valeant conferri, utpote qui infinito intervallo amores omnes, quos vniuersi terrae huius patres simul habere possint, transcendit. Vnde securi ac certi esse possumus, quidquid talis pater ac Dominus nobis submitter, id non nisi in maiorem utilitatem atque animae nostrae bonum cessurum. Amor quippe, quo nos in vnigenito suo filio amat, eum coget & compeller, ut non nisi bonum & salutem quaeret eius, propter quem filium suum vnigenitum acerbis crucis doloribus tradidi. Vnde ait Apostolus; *Qui etiam proprio filio non peperit, sed pro nobis o-*

mnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illis omnibus nobis donauit? Qui enim nobis dedit quod maius est, quomodo non det quod minus est?

Iam, si omnes, etiam seculares, hanc in Deum fiduciam concipere oportet, quanto magis nos Religiosos, quos singulari quadam ratione in suos classes suscepit, quibusque filiorum spiritum & cor dedit, atque, ut quibus carnalibus negatis & relictis, se in patrem assumerent, efficit? Ecquem affectum & amorem patris erga has Deus ostendet? Quantam eorum curam & prouidentiam geret? *Quoniam pater meus & mater mea dereliquerunt me, Dominus autem assumpsit me.* Quam porro bonum amantemque patrem in locum assumpsisti eius quem dereliquisti! Maiori ergo tu ratione & fiducia dicere potes: *Domine, minus regit me, mei curam sumpsit, & nihil mihi deerit: Ego autem mendicus sum & pauper, Dominus sollicitus est mei?* Quem nostrum hic affectus non consoletur? Quis in amore Dei non collescat? Quam vero tu, Domine, sollicitus anxietate de me laboras! quantum mei curam geris! tanquam si in caelo & in terra alia praeter me creatura tibi non esset gubernanda. O si hunc amorem, prouidentiam hanc, & protectionem ita paternam & particularem, quam erga nos homines Deus ostendit, prout oportet comprehendere, & in eius adita penetrare possemus.

Hinc in Dei seruis familiarissima & filialissima quaedam in eum fiducia nascitur. quae sane in quibusdam tam magna & eminens est, nullus ut in mundo filius omni in te ita de patris sui protectione & ope securus ac certus sit, quam illi sint de protectione & praesidio diuino. Norunt enim illam erga ipsos viscera habere plusquam paterna & materna, quae tamen esse solent in amore terrerrima. Testatur id ipse apud Isaiaam, dicens: *Numquid obliuisci potest mulier infantem suum, ut non misereatur filii uteri sui? & si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui;*

Religiosi maior fiducia concipienda.

Psalm. 126. 10. mea dereliquerunt me, Dominus autem assumpsit me.

Psalm. 22. 1. minus regit me, mei curam sumpsit, & nihil mihi deerit: Ego autem mendicus sum & pauper, Dominus sollicitus est mei?

Erga religiosos maior est Dei prouidentia.

Sati confidit in Domino.

Isa. 49. 13.

*Secus
potif.
ratio.
tillu.
m pa.
odia.
s: hoc
urum
apiu.
erga
fidu.
e
s pos.
habe.
dentia
& pa.
ccide.
er ma.
ac def.
canit
illimo
quippe
na Dei
lati su.
peril.
timea.
ate est,
e, nisi
m no.
ridem
aberna.
in ab.
na ali.
t alibi
res cui.
ditilli.
oculis
condit
raferi,
et nos
vt re.
o dicit
Custodi*

tui: ecce in manibus meis descripsi te muri tui coram oculis meis semper. Perinde ac si diceret: Gero te in palmis meis presentem ac descriptum, semperque te ante oculos meos habeo, quo te protegam, tuear ac defendam. Et apud eundem Prophetam id alia comparatione non minus eleganti declarat. *Qui portamini*, inquit,

Isa. 45. 3.
Simile.

à me utero. Quemadmodum mulier quæ concepit, infantem suum utero gestat, ipsaque illi ceu domus, lectus, murus, alimentum, atque omnia est; non aliter nos Deus utero suo asseruit contineri.

Gestamur ab utero Dei.

Hinc securi Dei tam securi & quieti sunt, & in omnibus rebus suis ita de ope & auxilio certi, ut variis ac fortuitis vitæ huius casibus haudquaquam percellantur, aut turbentur. Atque ideo, ut ait Propheta, cor iustorum *in tempore siccitatis non erit sollicitum*; id est, nulla vicissitudine rerum concutitur, nec quietem & tranquillitatem suam ob varios casus & successus perdit: norunt enim nihil sine patris sui voluntate & eo invito sibi posse contingere, deque vehementi eius amore & bonitate plane certi sunt ac securi, persuasum iam habentes, omnia ad maius bonum suum futura, & quidquid ab una parte illis auferet, id ab alia rursus ad illos reducturum, & quidem in re quæ pluri ipsorum interest.

Jerem. 17. 8.

Ex hac tam familiari & filiali iustorum in Deum confidentia, magna illa quam habent, pax, tranquillitas, & securitas, in animis ipsorum nascitur, iuxta illud Isaia, *Sedebit populus meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis pacis, & in tabernaculis fiducia, & in requie opulenta*. Quo loco scite apteque pacem cum fiducia Propheta coniungit: nam vnum ex altero, ex fiducia inquam pax sequitur. Quia qui Deo fidit, non habet quod timeat, aut turbetur, cum Deum habeat adiutorem & protectorem; Vnde canebat Propheta, *In pace in idipsum dormiam & requiescam, quoniam tu Domine singulariter in spe misericordia tua constituisti me*.

Pax filia fiducia.

Ad hæc, non insignem modo pacem

fiducia hæc filialis generat, sed etiam incredibile gaudium & alacritatem spiritus. Vnde scribit Apostolus, *Deus autem spei repleat vos omni gaudio & pace in credendo, ut abundetis in spe & virtute spiritus sancti*. Nosse porro & credere, Deum scire id quod facit, & id eum ad bonum nostrum dirigere, facit ut angores, tumultus, tempestates, & inquietudines, quas sentiunt illi, qui non nisi carnis oculis res intuentur, minime sentiamus, sed magnum potius in omnibus casibus gaudium & alacritatem præferamus. Quo autem maior in quopiam hæc fiducia erit, eo erit etiam maius gaudium & lætitia spiritualis: quo enim magis confidit & amat, eo securior & certior est fore ut omnia sibi in bonum conuertantur. neque enim minus aliquid de infinita illa Dei bonitate & amore cum credere, tum sperare fas est.

Hinc fiebat, ut medias inter arumnas, labores, & pericula sancti ita quieti & securi essent, ut nec homines, nec demones, nec feras, neue vllas creaturas rationis expertes timerent; norant enim sine Dei licentia ac voluntate eas sibi nequam posse nocere. Sic S. Antonio in diuersa forma, eaque ad timorem in cutendum composita, demones subinde apparuisse refert Magnus Athanasius; modo quidem in horrenda ac terribili siluestrium ferarum figura, leonum inquam, tigridum, taurorum, alias in serpentium ac scorpionum, importune eum circumstrependo, & suis vnguibus, dentibus, rugibus ac terrificis sibilis ita ei comminando, ut iam iam illum deuoraturi viderentur. Antonius intrepide autem illis insultabat, dicens, Si quas vires haberetis, vel vnus vestrum satis deseret ad hominem vnum debellandum, at, quia impotentes estis, & vestris vos viribus Deus priuauit, hinc magna copia & frequentes venitis, ut Dei seruos saltem multitudine terreatis. Si quam vobis Deus potestatem in me dedit, ecce me, irruite in me, at si nullam à Deo ad hoc potestatem

tem & licentiam accepistis, cur in casum laboratis? Ex quo liquido patet quanto per sanctus Antonius in spiritu inde corroboraretur, quod nosset nullam sibi illa monstra noxam, Deo inuito, afferre posse, & quod ipse adeo cum illius voluntate conformis esset.

Plurima huius rei exempla in historiis Ecclesiasticis legere est: quin & simile prorsus in vita B.P.N. Ignatii libro quinto, & rursus aliud libro secundo. Cum enim Romam B.P. nauigaret, & tam horrenda tempestas naui incumberet, vt ventorum vi malo contracto, & multis rudentibus amissis, omnes qui ea vehebatur, ad mortem, quam quasi presentem cernebant, sese disponderent; ipse, ceteris præ metu pallescens, nullo prorsus mortis se dicebat timore costernari: vnum hoc dolere, quod non pro eo atque oportebat, Dominò seruisset, de cætero mihi penitus se formidare; quia *venit & mare obediunt illi (Deo) & sine eius nutu ac voluntate non extolluntur fluctus, & nullum tempestates demergere queunt.*

Ad hanc porro familiarem & filialem in Deum fiduciam, ad hanc interiorum animi tranquillitatem & securitatem, vt per Dei gratiam perueniamus, in hoc conformitatis cum voluntate diuina exercitio nos exerceamus oportet, in opulentissimam hanc Dei erga nos prouidentiam, tam paternam & particularis, fodinam & adytum per orationis & considerationis lignonem profunde penetrando. Certus enim sum aliud nihil mihi posse accidere, nullum etiam aliud mihi aut ab hominibus, aut à dæmonibus, aut ab illa denique creatura damnum malumue inferri posse, quam quod Deus voluerit, eisq; permiserit. modo autem id mihi in bonum cooperetur, equidem haud abnuo, nec aliud volo, quam ipsam Dei voluntatem adimpleri.

Constantem securamque illam, quam in benignissimam Dei misericordiam sancta virgo Gertrudis confidentiam habebat, neque pericula, neque tribulatio, *Rodriquez exercit. pars 1.*

neque rerum iactura, neque impedimenta alia, sed nec delicta ac defectus proprii, vnquam obscurare potuerunt: certissime namque ac fiducialiter cõfidebat, omnia & quælibet, tam prospera quam aduersa, à diuina prouidentia in suum bonum & profectum conuerti. Quinimo quædam vice sanctæ huic virgini Dominus dixit, *Secura illa confidentia, quam quis erga me habet, credens me reuera posse, scire, & velle sibi in omnibus fideliter adesse, transuulnerat cor meum tantamque vim facit pietati mee, vt nullatenus possim huiusmodi homini abesse vel deesse, etsi enim viscera mea ad tempus contrahere coner, eo quod mire me delectet videre eum à me pendentem, vt que meritum illi adaugeam: non possum tamen non tandem illi opitulari, quo satisfaciam naturæ meæ, & intenso amoris quo eum diligo. Humano more loquitur, quasi qui ab amore extra se rapitur.*

Ad sanctam Mechtildem dixisse fertur Dominus: *Mibi valde gratum est, vt homines in bonitate mea confidant, & de me presumant. nam quisquis in me humiliter confisus fuerit, ac mihi bene crediderit, ego & in hac vita illi adero, & post mortem supra omnem meritum ei benefaciam. Quantum quis mihi credere, & de bonitate mea pie presumere potest, tantum, & infinitum amplius obtinebit: quia impossibile est hominem non percipere quod sancte crediderit & sperauit, ideoq; utile homini est, vt magna sperando à me mihi bene credat.*

Eidem quoque Mechtildi querenti à Domino quidnam potissimum credere deberet de ineffabili, ipsius bonitate, respondit Dominus, *Certa fide crede, quod ego te post mortem suscipiam, sicut pater filium suum carissimum, quodque nullus vnquam pater tam fideliter cum vnico natu suo hereditatem suam diuisit, sicut ego omnia bona mea, & me ipsum tibi communicabo. Quicumque hoc de bonitate mea firmiter & cum humili caritate crediderit, saluus erit.*

* *

Nn CAPVT

CAPVT XI.

*Aliqua afferuntur loca & exempla
de sacris litteris deprompta, que no-
bis ad familiarem & filialem hanc
fiduciam in Deum obtinen-
dam vsui esse pote-
runt.*

QUANTVM ad primum, non abs re futurum est, ostendere quam priscis illis Patribus solemne & familiare fuerit, omnes omnino rerum successus, quacunquē via vel medio acciderent, soli Deo ascribere.

Genesis capit. 42. legimus Iosephum, cum fratres eius in Ægyptum frumenti comparandi gratia venissent, procuratori domus suæ præcepisse, vt ori sacci vniuscuiusque acceptam de frumento vendito pecuniam illigaret. Hi ergo cum in itinere suis in diuersorio iumentis pabulum de frumento quod ferebant, dare vellent, primus saccum aperiens, ei crumenam vidit cum pecunia illigatam: quod cum ille aliis dixisset, suum singuli aperiens saccum, pretium frumenti quoque in eo reperiunt. Illi ergo turbati miratique dixerunt ad inuicem: *Quidnam est hoc quod fecit nobis Deus?* Notandum porro, illos nō dixisse, Ægyptii nos circumuenire ac decipere voluere: aliqua haud dubie hic subest calumnia. Non item: Procuratoris negligentia factum, vt vniuscuiusque pecunia suo in sacco relicta sit. Non item: Forstian nobis, vt pauperibus, eleemosynā ex ea facere voluit, sed Deo rem omnem attribuentes, dicunt, *Quidnam est hoc, quod fecit nobis Deus?* Persuasum habentes, cum sine Dei nutu nullum in arbore foliū moueatur, etiam hoc non nisi Dei voluntate ac permisso factum esse.

*Fratres Iosephi omnia Deo attribuant.
Gen. 42. 28.*

Ioseph & Iacob.

Iacob cum in Ægyptum iam venisset, Ioseph vna cum filiis eum adiit: quos pius senex conspicatus, rogauit, quinam il-

li essent pueri? Cui Ioseph: *Filii mei sunt, quos donauit mihi Deus in hoc loco.* Similiter respondit olim idem Iacob, quando Esau frater ei obuiam factus rogauit, equinam illi essent pueri, quos secum duceret, *Paruuli,* inquit, *sunt quos donauit mihi Deus.* Et quædam illi munera offerens, dixit, *Suscipe benedictionem, quam attuli tibi, & quam donauit mihi Deus tribuens omnia.* Donum suum vocat benedictionem Dei, vtpote cuius benedicere, est benefacere.

Cum Dauid iratus, suas versus domum Nabal copias duceret, eā euerfurus, atq; vxor eius Abigail Regē placatura, cū donariis ei obuiā prodiret, ait Dauid, *Benedictus sit Dominus Deus Israel, qui misit te in occursum meum, ne irem ad sanguinem domus Nabal effundendum, quasi diceret, Tuo impulsu non venisti mulier, sed Deus Israel te emisit, ne ipse eadem committere: illi ergo gratias referre debeo, sit ipse propterea benedictus.* Hic. communitis erat sanctorum sensus, & loquendi modus, qui etiam esse deberet noster.

Vt vero iam propius ad rei caput veniam dico illam Dei prouidentiam ad vniū exprimi in gestis Patriarchæ Ioseph, cuius supra mentionem obiter fecimus, maxime in eiusdem captiuitate, cum eum fratres inuidia ac in Ioseph ipsi dominaretur & imperitaret. prout ipse per somniū anigmaticè viderat illum in seruum quibusdam mercatoribus Ægyptiis vendidissent, hoc ipsum medium, quod illi Iosepho disperdendo, atq; impediendo ne sibi dominaretur elegerant, id Deus ad prouidentiam suā vias & rationes ad exitū conducēdo, vtq; tum illis, cum vniuersæ terræ Ægypti cum potestate præset, accepit. Atq; hoc ipse postea fratribus suis, cum se declararet, illiq; ad rei casum conlternati & pauidi hæerent, significauit, dicens: *Nolite panere, nec vobis durum esse videatur, quod vendidistis me in his regionibus: prout salute animæ vestræ misit me Deus ante veni in Ægyptum, pramissi que me Deus ut reueremini super terram, & escas ad viuendū habere possitis, & semen Israel non extinguatur.*

Temporano-
sit Deus.

tur. Dicit ecce, *misi me Deus*; & mox, *Non
vostro consilio, sed Dei voluntate huc missus
sum*, eiusque directione. Num Dei possu-
mus resistere voluntati? Vos cogitastis de me
malum, sed Deus vertit illud in bonum, ut
exultaret me, sicut in praesentiarum cernitis,
Et saluos faceret multos populos. Quis ergo,
his auditis, in Deum non confidat? Quis
hominum molimina ac directiones, quis
mundi insultus minasque formidet? Quis
Cum videamus ad oculum, Dei haec esse
designata; & haec ipsa consilia & media,
quae illi ad nos persequendos & exagi-
tandos adveniunt, a Deo ad bonum,
incrementum ac promotionem no-
stram usurpari. Per Isaiam namque di-
cit, *Consilium meum stabit, & omnis volun-
tas mea fit*. Huc curras licet vel illuc,
tandem Dei voluntas implebitur, & hunc
ad scopum haec ipsa consilia & media ipse
conducat.

Aliam in hac ipsa historia particulari-
tatem, quae nostro proposito mirifice de-
seruit, ponderat Chrysostomus? quod
nimirum pincerna Pharaonis, postquam
sua fuit dignitati restitutus, biennio in-
tegro Ioseph interpretis sui sit oblitus,
cum tamen Ioseph in carcere tam serio
illi, ut recordaretur, proque se apud
Regem Pharaonem intercederet, iniun-
xisset. Putasne, inquit hic Doctor,
obliuionem hanc casu & fortuito factam
esse? Minime, sed fuit ea merum destina-
tum ac consilium Dei utpote opportunum
& commodum tempus expectantis, ut
maiori cum gloria & honore postea Iose-
phum carcere educeret. Si enim pincer-
na ante eius esset recordatus, sua forsi-
tan autoritate eum statim, sine gloria
ac tacite, ita ut id in populo nec audire-
tur, nec videretur, eduxisset. Quoniam
vero eum Deus Optimus Maximus, non
hoc modo sed magno cum honore & au-
thoritate educi volebat, permisit pincer-
nam biennio ipso liberatoris sui Iosephi
obliuisci, ut sic veniret tempus somnio-
rum Pharaonis, ac tum Ioseph, iubente
Rege quem necessitas ad hoc adigebat,
cum maiestate quadam & gloria, carce-

ribus eriperetur, ut vniuersa terra Aegy-
pti dominus fieret. Nouit scilicet Deus,
ait Chrysostomus, velut peritissimus au-
rifex, quanto tempore aurum in igne ina-
nere, & quando oportune eodem educi
debeat.

Libro primo Regum alia legitur histo-
ria in qua tamen Dei prouidentia, etiam
paruis & particularibus in rebus mirum
in modum resplendet. Dixerat Samuelli
Deus, se assignaturum ei virum quem
Regem Israel esse veller, quo ab ipso vn-
geretur ait ergo, 1. Regum 9. versiculo 16.
*Hac ipsa hora qua nunc est, eras mittam vi-
rum ad te de terra Beniamin, & unges eum
ducem super populum meum Israel*: Erat hic
Saul. Eius autem mittendi modus,
fuit hic. Aberrarant de via asinae patris
eius Cis. hic filium Saulem mittit, ut
eas sicuti posset, inuestigaret. Qui eas, af-
sumpro secum puero, per montes & val-
les vicinas indefesso labore quaritar.
Sed cum earum signum aut vestigium
inueniret nullum Saul re infecta do-
mum redire statuit, quod a quo lon-
giores moras trahere videretur, ac
vereretur ne ob suam forte absentiam
pater angeretur. Dicit ei puer: Asinis
non inuentis domum nos reuerti nefas
est: hic autem in vicina vir Dei habi-
tat (Samuelem Prophetam designat)
eum adeamus, quia ille haud dubio
de asinis, vbinam sint nos certiores red-
det.

Itaque hac occasione ad Samuelem
abeunt. His autem intransibus, ait Sa-
muelli Deus, *Ecce vir, quem dixeram tibi,
ipse dominabitur populo meo*. O arcana Dei
iudicia! Emiserat illum pater ad asinas
quaerendas: Deus vero ad Samuelem mit-
tit, ut ab eo in Regem ungeretur. Quae porro
consilia & destinata hominum, distant longe
a consiliis Dei! Quae Saul, eiusque pater pa-
rum cogitabant, illi ut in Regem ungeretur,
abire! Quam multum saepe tua, &
patris, & superioris tui destinata & cogi-
tata differunt ab eo quod spectat Deus! Ex
eo enim quod minus cogitas, Deus elicit
& prolicet id quod destinat. Non sine

Pater Saul
post asinas,
Deus eum ad
regnum vo-
cat.

voluntate Dei aſinæ hæ aberrarunt, non etiam caſu fortuito ad eas quærendas à patre miſſus eſt Saul, non etiam caſus fuit, quod eas reperire non poterit, vti nec ſuggeſtio ac conſilium pueri, ſuadentis vt Prophetam vicinum de illis ſciſcitantur. At omnia nutu deſtinato que Dei contigerunt, qui ſc. hæc media eligebat, ad Saulem ad Samuelem ædes mittendum, quo ab eo, ſicut ipſemet præmonuerat, in Regem vngeretur.

Parentum conatus Deus verit in melius.

Putabat pater tuus ſe Hiſpalim aut Salamancam te ad ſtudia mittens, vt tibi vir doctus euaderes, & ad locum aut dignitatem aliquam poſtea euehereris, in qua honorifice viueres: ſed nihil minus ſpectauit Deus, vt pote qui ideo tantum te illo miſit, vt in domum te ſuam admitteret, Religionique conſecraret.

Deus S. Auguſtinum vocat ad locum conuerſionis.

Exiſtimabat Auguſtinus ſe Rhetorices docendæ gratia Roma Mediolanum abire; necnon Profectus vrbi Symachus, à quo eo deſtinabatur; ſed alia longe erat profectionis huius cauſa in mente Dei, vt pote qui eum illuc mittebat, vt tibi à Sancto Ambroſio conuerteretur.

Admiranda, & ſin ſpeciem pueriles multorum vocaciones.

Iam diuerſas illas vocaciones, necnon media adeo ſingularia & notabilia, & ab hominum opinione tam remota, quibus hos & illos ſingillarim ad Religionem Deus euocauit, videamus: quæ profecto vere admiranda ſunt. Niſi enim primo, neſcio qua occaſuncula aut puerili quadam ineptia motus fuiſſes, nunquam ipſe animû ad Religionem applicaturus fuiſſe videris: hæc tamen omnia nonniſi Dei conſilio & inuentione facta ſunt, vt ita te ad Religionem pertraheret.

Tentatio Dæmonis contra tales vocaciones.

Quod per tranſennam notandum eſt, propter nonnullos quibus, inſtigante demone, ea nonnunquam incidit tentatio, vt ſibi perſuadeant vocationem ſuam à Deo eſſe non potuiſſe, quod ab huiusmodi reculis & minutis ea ortum habuerit. Sed hæc mera dæmonis aduerſarii tui eſt impoſtura, qui quem profeſſus es ſtatim tibi inuidet. Huiusmodi namque media Deus ſolet adhibere, vt ſine quem ſpe-

ctat, maiorem nimirum gloriam ſuam, & maius bonum & profectum tuum, conſequatur. Cuius rei exempla non parua in vitis ſanctorum habemus. Nō tam aſinas illas ſpectabat Deus. (*Nunquid de bobus cura eſt Deo*) quam cupit vt per hoc medium ad regnum eueharis, vt Saul: quia ſeruire Deo regnare eſt.

Quando poſtea Samuel Propheta, mittente Deo, ad hunc Saulem abiit, vt eum inobedienciæ, quod Amaleicitas (ſicut ei præceperat Deus) non exſciſciſſet, coargueret, & iam reprehentione peracta conuerſus abire deſtinaret, Saul apprehenſa palli eius ſummitate orauit, ne diſcederet, ſed vt ſibi Deum intercedendo reconciliaret. Adidit autem hiſtoria Samuelem pallii partem in Saulis manibus diſſectam hæſiſſe. Quis non putaret hanc pallii ſciſſuram & fractionem caſu fractam eſſe, vel quod Saul violenter attraheret, vel quod id vetus & lacinioſum eſſet, cum tamen nonniſi ſingulari Dei prudentia & diſpoſitione contigerit. Vt videlicet nihil aliud hac ſciſſura portendi oſtenderet, quam Saulem ob peccatum ſuum regno priuatum, & ab eo id præciſum eſſe. Vnde etiam Samuel, hoc viſo, Sauli dixit, *Scidit Dominus regnum Iſrael à te hodie, & tradidit illud proximis tuis meliori: atque hoc cilla pallii mei ſciſſura* indicat.

Dauidem & ſocios eius, quodam tempore Saul Rex ante in modum corona concluſerat: adeo quidem, vt Dauid de euafione & effugio plane desperaret. His in anguſtiis dum Dauid verſaretur, ecce tibi ad Saulem properans, nūtius aduolat, & dicit, *Festina & veni, quoniam inſuderunt Philiſtini ſuper terram*, omniaque ferro flammaque depopulantur. Vnde obſiſſionem Dauidis ſoluere coactus eſt Saul, & præſentiori maiori que neceſſitati occurrere: itaque euafit Dauid. Non fuit autem hæc Philiſtæorum irruptio & expeditio casualis, ſed nonniſi Deo diſponente & ordinante facta, vt Dauidem ſuum hanc rationem liberaret.

Hunc

Reg. 19. 6.

Hunc ipsum Dauidem Satrapæ Philistæorum alias ab exercitu suo proscrisperunt, tantumque moliminibus suis apud Regem Achris effecerunt, vt is Dauidem ad propria redire iusserit; etsi Rex alioquin eius consortio delectaretur, deque virtute eius magnam opinionem concepisset: satrapis tamen parum gratus erat, nec placebat. Illa quidem Satraparum molimina & consilia casualia fuisse videntur, casualia tamen non fuere, neque cum habuere finem, quem illi prætendebant, at potius particularis quædam Dei extitit prouidentia. Dauid quippe in Israel reuersus, Amalecitas comperit. Siceleg oppidum terræ Israel succendisse, & omnes mulieres & pueros à minimo vsque ad magnum, atque adeo ipsas Dauidis vxores, in captiuitatem abduxisse quos infecurus Dauid, eos cædit & profligat, vniuersamque prædam & captiuos omnes abactos recuperat, vt nequid vnus compertus sit defuisse. Quod profecto factum non fuisset, si eum Satrapæ à suis castris non eiecissent. Atque ad hunc successum illud Deus consilium direxit, etsi illi quid aliud in eo spectarent.

In historia Esther non minus clare particularis hæc Dei prouidentia elucet, & quidem in multis particularibusque circumstantiis: quam enim inaudita & peregrina Deus hic media, ad populum Iudaicum ab immani Regis Assueri sententia & decreto vindicandum vsurpauit! Quibus mediis Estherem elegit in Reginam, Vasthi degradando? quam etiam esse voluit de stirpe Iudæorum, vt postea pro iisdem ea intercederet. Casu factum videretur, quod Mardocheus nosset prodicionem Eunuchorum illorum, qui in caput Assueri coniurabant, eamque Regi detegeret; casu, quod Rex illam noctem insomnem duceret, proterea quod dormire non posset; casu, quod ad tempus fallendum afferrî iusserit historias, quibus regni sui gesta conscripta essent, casu denique, quod inter alia potissimum illi legenda data sit detecta illa

per Mardocheum coniuratio. Nihil tamen omnium horum casu contigit, sed omnia profundo consilio & destinato Dei, ac singulari eius prouidentia, hac via & mediis populum suum liberare cupientis. Quod etiam Mardocheus Estheri, quæ ad Regem ingredi non audebat, hancque prouinciam detrectabat, propterea quod euocata ab eo non esset, dicere non dubitauit: *Quis nouit, inquit, vtrum idcirco ad regnum veneris, Esther. 4. 14. vt in tali tempore paraveris.*

Plena id genus exemplis est cum sacra Scriptura, tum historia Ecclesiastica, vt omnes & quoslibet rerum successus vni Deo ascribere, eosque velut à manu illius, ad maius bonum & vtilitatem nostram dimanantes, accipere discamus.

Singulare porro est id, quod quoad hoc propositum apud S. Clementem in libro Recognitionum refertur: Cum Simonem Magum Petrus Apostolus Romæ acriter exagitaret, S. Barnabas ibidem Clementem Christianæ fidei asseruerat. Qui ad S. Petrum veniens, suam ei conuersionem narrat, rogatque vt se in rebus fidei plenius instruat. Tunc Petrus, oportune, inquit, venisti, quia in crastinam diem publica quædam inter me & Simonem Magum indicta est disputatio: in illa nos videbis, & quæ scire aues, audies. Hæc dum inter se loquuntur, ecce tibi duo discipuli ingredienti, nuntiant, peti à Simone Mago, vt ob negotium, quod nec opinanti sibi incidere, in triduum disceptatio ea prorogaretur. Annuit Petrus. His vero digressis, indoluit de datis induciis Clemens: quæ subtristiore factum videns Petrus, rogauit, quænam tristitiæ huius esset causa. Tum Clemens, Doleo non parum, Pater, quod in triduum disputatione hanc audierim differendam; quæ velim vt crastina die institueretur. Petrus in re tam parui momenti, quod mirandum neophyti sui Clementis manu apprehensa, longa oratione eum est allocutus: *Gentiles, inquit, filii turbantur, cum res non accidunt*

Clemens lib. Recognit.

Deus melius disponit quam nos male petimus.

cidunt ex voto vii desiderant: at nos Christiani, qui scimus Deum gubernare & moderari res omnes, in quolibet rerum euentu in pace consistimus & consolatione. Scio si ihas inducias Dei consilio dari ad tuum bonum: Si enim modo institueretur disputatio eam tam bene non caperes, postea vero eam intelliges plenius ac melius: quia interim te ad eam preparabo & instruam, atque ita multum ex ea proficies.

Rem omnem domestico concludere volo exemplo, quod in vita B. P. N. Ignatii legimus, in quo hoc ipsum, de quo agimus, mirifice etiam replendet; in professione videlicet & habitu Patris Francisci Xaverii in Indiam Orientalem. Media enim & ad inuentiones diuinæ, quibus sanctum hunc virum in Indiam mitti voluit, imprimis notabilia sunt. Denominauerat iam ad missionem hanc Indicam B. P. Ignatius PP. Simonem Rodericum, & Nicolaum Bobadillam. Rodericus, tametsi quarrana detineretur febri, nihilominus statim Lusitaniam versus nauigauit. Interim Bobadilla, litteris è Calabria Romam euocatur: sed hic, tum pauperie, tum itineris laboribus adeo fractus, & è crure, è quo laborabat, tam male affectus Romam venit, vt, cum eo tempore legatus Regius, Petrus Mascarenias rebus omnibus ad iter comparatis iam in Lusitaniam reuersurus esset, necesse fuerit (quia expectare non potuit, donec Bobadilla plane conualesceret, & sine alio Patre, in Indiam mittendo, abire noluit) in locum Magistri Bobadillæ, P. Franciscum Xaverium felici sane sorte substitui: qui statim cum Legato in Lusitaniam soluit. Quia verò Xaverius ab Ignatio initio designatus non erat, sed P. Bobadilla, & quia discessus eius subitus & præceps fuit, videtur non nisi casu & fortuito in huius locum surrogatus. Fortuito tamen id factum non fuit, sed profundo & arcano Dei consilio, qui illum terrarum illarum remotarum Apostolum facere constituerat. Deinde, cum iam in Lusitaniam venissent,

Rex viso fructu, quem duo illi Patres in Lusitania faciebant, eos ibidem detinere voluit. quocirca tandem constitutum est, vt eorum alter in Lusitania sedem figeret, alter vero in Indiam nauigaret. Ecce vt hic rursus res tota contingentiæ fortuitæ commissa sit: sed nullus est apud Deum contingentia & fors locus. Tandem in Franciscum Xaverium fors cecidit, & decretum vt solus ipse in Indiam trajiceret; erat siquidem illa Dei voluntas, & ita id ipse ante decreuerat, quod hoc ad animarum illarum bonum, & maiorem nominis sui gloriam ita fieri expediret. Destinens tandem & desig-
nent homines quodcunque voluerint, & ea illud via conducant qua allubuerint, hoc ipsum nihilominus Deus vt mediam sumet & deligeret, ad sua consilia executioni mandanda, & quod magis tibi consentaneum, & ad gloriam suam promouendam conuenientius erit faciendum.

Per hæc aliaque id genus exempla, tam è sacra Scriptura, quam ex eo quod quotidie tum in aliis, tum in nobis, videmus & experimur, deprompta, hanc in corde nostro confidentiam, mediante oratione & consideratione, insculpere & stabilire debemus. Et tam diu exercitium hoc nobis erit frequentandum, donec familiarissimam quandam & filialem in Deum fiduciam in corde nostro sentiamus. Et hoc vt certissimum tibi persuade, quo maiori te in Deum tuam fiducia proieceris, eo etiam te fore securiorem: & è contra, quam diu filialem hanc fiduciam non habebis, nunquam veram te pacem & cordis quietem inuenturum: Illa enim fr. arueris, omnia te turbabunt & vexabunt. In Dei ergo manus totos nos projiciamus, in eoque confidamus, vti etiam consulit Apostolus Petrus dicens, *Omn. m sollicitudinem vestram projicientes in eum, quoniam ipsa cura est de vobis.* Et Propheta regius, *Inclina super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet.* Tu, Domine, ita me dilexisti,

Lib. 2. c. 16.
vita P. Ignatii & vita P. Xaverii.

B. P. Xaverius à Deo, non ab hominibus in Indiam missus.

xisti, vt pro me te totum in immanissimorum carnificum manus tradideris, vt quidquid allaberet, id in te illi exerceant, (*Te, um vero tradidit vniuersitati eorum.*) Parum igitur ego praestitero, si totum me tradam in manus, non crudeles & sanguinarias, sed tam benignas ac beneficas, quales sunt tuae, vt de me facias quodcumque placuerit: certus quippe sum, id mihi futurum cum melius, tum conuenientius.

Ineamus ergo pactum hoc, quod cum S. Catharina Senensis Christus Iesus alias imit. Inter alia enim delicti amoris ac benevolentiae intimae signa, quibus sanctam illam praenit, non postremum fuit illud, quo illi quodam tempore apprensus dixit, *Filia cogita tu de me, & ego cogitabo continenter de te, tuique curam geram.* O quam bonum id pactum & sponso est, quam optabilis in amore reciprocatio! Quam id animabus nostris vile ac fructuosum foret! Porro hac cum vnoquoque nostrum conditione Dominus stipulari amat: nimirum, obliuiscere tui, & tua consilia ac destinata sequi desine: quanto vero magis tui ipsius obliuisceris, ad Dei recordandum, eique confidendum, tanto ipse magis de te erit sollicitus. Quis ergo hanc tam favorabilem & deliciosam conditionem non admittat? utpote quae eadem prorsus est cum ea, quam se cum sponso suo amans illa sponsa iniisse ait, *Ego dilecto meo, & ad me conuerso eius.*

CAPVT XII.

Quanta utilitatis & perfectionis sit, orationem huc exercitio de conformanda voluntate nostra cum diuina applicare; & esse nobis in eo ad particularia descendendum, donec ad tertium conformitatis gradum perueniamus.

IOANNES Ruisbrochius vir tum doctissimus, tum vitae spiritualis magister egregius, refert, sanctam quandam virginem, dum orationis suae rationem confessario & patri spirituali, qui haud aude magnus Dei seruus, orationique deditissimus esse debebat, redderet, & ab eo in spiritu edoceri vellet, dixisse, se in oratione tantum circa vitam & passionem Domini nostri Iesu Christi solita versari, & ex ea se primo cognitione cum sui, tum vitorum ac passionum suarum, deinde dolorem & compassionem de doloribus ac tormentis Iesu Christi haurire consueuisse. Intulit confessarius, bonum quidem id esse; sed fieri posse vt exigua cum virtute hanc compassionem quis & teneriorem affectum e Dominica passione hauriat, sicuti etiam homo quilibet e solo amore & affectu naturali, quo amicum suum prosequitur, illius laboribus, malis & aerumnis compati potest. Petiit deinde virgo, num, quando quis quotidie peccata sua plangit, vera ea futura deuotio sit? Respondit confessarius, Bonum quidem id est, at non propterea optimum & excellentissimum: quia quidquid malum est, naturaliter amaritudinem & dolorem quendam causatur. Rursus illa percunctatur, Num ea vera futura sit deuotio, si quis penas inferni, & beatorum gloriam assidue recogiter? Retulit, Ne id quidem eminentissimum ac perfectissimum est; quia natura ipsa per se quidquid affligit & cruciat, abhorret ac fugit; amat vero & quaerit, quod eam delectat & gloriae causatur: perinde vti, dum quis ciuitatem deliciis ac voluptatibus abundantem illi depingeret, statim erga eam ipsa desiderio ferretur. His auditis cum virgo sancta contristaretur & doleret, quod nesciret, quam potissimum re se in oratione exerceat, quae praeter aliis Deo posset esse grata; non multo post pulcher quidam puellus spectandum ei se dedit: cui cum ipsa meroris sui causam narraret, diceretque neminem sibi consolationem adferre posse

posse videri, respondit puer, Ne hoc dixeris, ego enim te consolari & possum & volo. Vnde, & patri tuo spirituali renuntia, veram deuotionem in suis ipsius abnegatione, in proprio contemptu, & integra in manus Dei tam in prosperis, quã aduersis resignatione consistere, ita vt homo per amorem firmiter arcteq; Deo sese vniat, suamque voluntatem omnibus in rebus cum illius voluntate conformet. Ipsa hoc audiens, mire gauisa est, & audita ad Patrem suum spiritua-lem retulit. Qui ait, Hoc rei punctum est, huic rei est oratio applicanda: in hoc namque vera caritas & Dei amor, & consequenter omnis profectus noster & perfectio consistit.

*Deuotio vera
consistit in in-
differentia.*

*Fiat volun-
tas Dei.*

*Refert Blo-
sius cap. 11.
Monil spirit.
Luc. 22. 42.*

*365. volun-
tati Dei se
obtulit S.
Gertrudis.*

*In prosperita-
te Deus nobis
in aduersitate
nos Deo ser-
uimus.*

Alia sancta à Deo ita instituta & edo-cta fuit, vt orationem Dominicam reci- tans, diutius & affectuosius insisteret in illa petitione, *Fiat Domine, voluntas tua, sicut in caelo & in terra.*

De sancta virgine Gertrude scribitur, eam à Deo inspiratam, tercenties, sexa- gesies & quiniens verba illa Christi, *Non mea, Domine, voluntas fiat, sed tua,* repe- tiisse, & intellexisse, hoc Deo quam gra- tissimum fuisse. Hæc ergo exempla ipsi imitemur, huic rei orationem nostram applicemus, & huic exercitio quam ma- xime insistamus.

Vt vero melius maioriq; cum fructu id faciamus, duo notanda & præsuppo- nenda sunt. Primum, exercitio hoc pot- tissimum in tempore aduersitatis opus esse, quando nimirum difficilia & carni nostræ contraria nobis offeruntur: tali- bus enim in occasionibus virtute magis opus habemus, & melius tunc apparet quo quisque in Deum amore sit. Quem- admodum Rex pacis tempore ostendit, quo in milites suos sit affectu, dum variis eos donariis & beneficiis afficit, milites vero belli tempore declarant, quam il- lum diligant & æstiment, dum pro illius capite & pugnant & mortem appetunt: ita cæli Rex tempore consolationis & fauoris demonstrat, quo nos amore

completeatur, nos vero quo in eum amo- re feramur, tempore nubilo, & tribula- tionibus potius, quam prosperitatis & consolationis.

Vnde bene R. P. N. Auila, gratias Deo agere tempore consolationis, esse ait omnium, at tempore tribulationis & aduersitatis, non nisi bonorum & perfe- ctorum, atque hoc suauissimam & gra- tissimam in auribus Dei esse harmoni- am. Plus valet, inquit vnus in aduersi- tatibus, *Deo gratias,* & *Benedictus Deus,* quam sex mille gratiarum actiones, & be- nedictiones tempore prosperitatis pro- latae.

Inde etiam est, quod sacra Scriptura iustos ait esse ceu *gemma* in ornamento auri. Nam sicuti hæc de nocte magis quam interdiu collucet & fulget: ita iustus & verus Dei seruus ma- gis in tribulationum & laborum tene- bris lucet, resplendet, sui que fulgorem exerit, quam in die prosperitatis.

Vnde etiam hoc nomine in S. Scrip- tura pius senex Tobias deprædicatur, nimirum quod, cum, permittente Do- mino, post multas alias ærumnas, tan- dem etiam oculorum lumen amisisset, non propterea contra Dominum mur- murauit, factus tristior, vel à fidelitate & obedientia priore ne larum quidem va- guem recesserit, sed immobilis, constans & integer permanferit, omnibus vitæ suæ diebus non minus immisam cæci- tatem, quam ob habitum alias visum Deo datori omnium gratias agens. Si- cut & S. Iobum suis in ærumnis & mila- riis fecisse legimus.

Hoc iustum est, inquit Augustinus imitari studere, vt in cunctis idem se- mus, & tam in prosperis, quam in aduer- sis, eandem alacritatem & constantiam præferamus. *Sicut manus, quæ eadem est, & cum in palmam extenditur, & cum in pugnum constringitur:* ita seruus Dei in interiori animæ suæ semper idem maneat oportet, et si exterius & de foris angustia- ri & dolere videatur.

Gentilis Socrates vno semper eodemque vultu fertur fuisse in omnibus qui illi acciderent casibus, qualescumque demum illi essent. Vnde hoc illi dat Cicero elogium, *Nec hilariorem quisquam, nec trisioriem Socratem vidit: equalis fuit in tanta inaequalitate fortuna usque ad extremum vita.* Mirum ergo non erit, aut multum, si nos Christiani, ac Religiosi eo pertingere studeamus, quo gentilis ille Philolophus peringit.

Notandum deinde est, non satis esse, vt in generali hanc cum Dei voluntate conformitatem habeamus: propterea quod difficile non sit, hanc ita in generali habere. Quis nostrum enim non dicat, velle se vt Dei voluntas in omnibus fiat? Omnes quippe, tam mali, quam boni, quotidie in oratione sua Domini ca dicunt, *Fiat voluntas tua, Domine, sicut in caelo est, in terra.* Quid amplius requiritur, nimirum ad particularia est descendendum, ad ea inquam, quae plus nobis facessere negotii, si nobis offerrentur, videntur. Nec ante quiescamus oportet, quam omnes has difficultates ita superemus ac transcendamus, vt nulla omnino quae vim faciat, superfit; & donec nulla amplius res sit, quae ab aliquo nobis queat proponi, ad nos in omnibus cum Dei voluntate vniendos & conformandos, sed vt, quaecunque demum nobis offerri queat, animose ei nos obijciamus.

Imo ne hoc quidem satis nobis esse debet, sed semper vltterius nobis est progrediendum, nec ante sistendum, quam visceralem quandam & intimam voluptatem ac delectationem sentiamus in eo, quod Dei voluntas in nobis, tametsi per labores, dolores, & vilipendia, adimpleatur atque hic tertius est conformitatis gradus. Nam etiam in hoc diuersi sunt gradus, & vnus alio eminentior & perfectior: qui omnes ad tres praecipuos reduci possunt, quemadmodum & tres patientiae gradus a sanctis Doctoribus traduntur. Primus est quando quis ca-

Rodriquez exercit. pars 1.

sus dolorem & amaritudinem includentes adeo non desiderat & amat, vt etiam abhorreat & fugiat; eos nihilominus tollerare mauult, quam, quo illos fugiat, quid cum peccato coniunctum committere. Hic infimus est gradus & qui etiam praecipuum inuoluit. Adeo vt, etsi aliquem casus euenientes dolorem, amaritudinem, & tristitiam homini adferant, & is dum aeger est, quærulus ingemiscat, praedolorum vehementia in clamores inconditos prorumpat, imo etiam ob parentum suorum mortem plangat; hanc nihilominus cum Dei voluntate conformitatem concordiamque habere queat.

Secundus gradus est, quando quis, esto mala euenientia non desideret, nec eligat, postquam tamen iam euenerunt, libenter & gratanter ea admittit ac tolerat, quod ea Dei voluntas sit ac beneplacitum, vt hoc hic gradus priori amplius habeat, quod hominem etiam propter Deum erga pœnam aliquatenus affici, illumque eam amare faciat; & quod eam ferre velit, non tantum eo quod iam praecipuum & necessario ferre tenetur, verum etiam quod illius tolerantia Deo gratior est. Primus gradus mala tolerat cum patientia; secundus hic facit, vt etiam prompte & facili negotio proferantur.

Tertius demum est, quando Dei seruus, ex ingenti, quo erga Dominum fertur, amore pœnas & mala ab ipso immiffa, non solum patienter ac libenter fert & amittit, verum etiam desiderat, & summo opere iis gaudet, quod illa Dei sui sit voluntas. Sicut de Apostolis ait S. Lucas: *Ibant gaudentes, publice iam flagellis caesi, à conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati.* Et Apostolus Paulus de se aiebat: *Reple- tus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra, vinculis & aduersitatibus.* Atque hoc nomine ipse Hebræos in Epistola ad eos missa, dilaudat, dicens, *Et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscetes vos*

O o habere

Tres gradus Indifferentia.

1. Praecepti patienter ferre.

2. Consilii libenter ferre.

Differentia vtriusque gradus.

3. Perfectionis desiderare & gaudere.

Act. 5. 45.

Cor. 7. 4.

Heb. 10. 34.

habere meliorem & manentem substantiam.

Huc itaque nos ut adiuuante Dei gratia, perueniamus, etiam atque etiam conueniri debemus, ut scilicet, cum gaudio & alacritate, omnes quæ nobis accident, tribulationes & aduersitates suscipiamus: ad quod nos etiam Apostolus Iacobus in sua Canonica cohortatur, dicens: *Omne gaudium existimate fratres, cum in tentationes varias incideritis. Voluntas quippe ac beneplacitum Dei tam pretiosum & dulce esse debet, ut quidquid amaritudinis nobis acciderint, hoc condimento condiamus: atque adeo omnes huius mundi labores & amaritudines ideo fieri nobis dulces & sapidæ debent, quod illa sit Dei voluntas ac beneplacitum. Et hoc sibi vult S. Gregorius, sic in Moralibus suis scribens: Si mens in Deum forti intentione, dirigitur, quidquid sibi in hac vita amarum sit, dulce estimat; omne quod affligit, requiem putat; transire & per mortem appetit, ut obtinere plenius vitam possit.*

Voluntas Dei
condimentum
aduersitatis.

Lib. 7. Moral.
c. 7.

Voluntas Dei
cordis requies.

Indifferentia
amplissimum
conclauis.

S. Catharina Senensis in Dialogo, quem de consummata Christiani hominis perfectione scripsit, inter alia, quæ à dulcissimo sponso suo Christo didicit, non postremum fuisse ait hoc quod sequitur: debere videlicet hominem quoddam velut conclauis in corde suo extruere; idque, forti fornica, diuina inquam voluntate, compaginatum, in quo se in silentio recludat, & perpetuo commoretur, ab eo nec oculos, nec pedes, nec manus vnquam remouens, sed semper re-collectus in eo manens, non secus atque apis in aluuario suo, aut margaritum suo in conchyli. Nam, etsi conclauis hoc initio illi angustum videretur, postea tamen quam amplissimum id illi appariturum, & ipsum eodem non egrediendo, per æterna cæli habitacula ambulaturum, & quam breuissimo tempore consecuturum, quod extra ipsum ne multis quidem annis haberi potest. Hoc consilium ipsi sequamur, hoc continuum nostrum sit exercitium, dicendo: *Dilectus meus*

mibi, & ego illi. Nam in his duobus verbis duntaxat latet materia, in qua nos toto vitæ tempore exerceamus; unde etiam ea semper in ore & corde habeamus oportet.

CAPVT XIII

De indifferentia & conformitate cum Dei voluntate, quam habere Religiosus debet, ad in eam orbis partem proficiscendum & habitandum, ad quam à Superiore destinabitur.

VT vero maiorem ex hoc conformitatis cum voluntate Dei exercitium fructum capiamus, & opere exequamur quæ ante dicta sunt, iam singillatim in particulari primaria quædam capita deducemus, in quibus nos oportet exerceamus; inde ad alia generalia, quæ ad omnes in genere pertineant descendant. Ordinem hic ergo ab aliquibus rebus particularibus, quæ in Constitutionibus nostris præscribuntur: in his namque præcipue suam Religiosos virtutem ac Religionem patefacere par est. Hanc vero quisque doctrinam ad alia similia, quæ in suo Ordine & statu sunt, applicare poterit.

B. P. N. in septima Constitutionum suarum parte, de Missionibus, quæ sunt vnum de primariis Instituti nostri capitibus, agens, Societatis nostræ hominibus perinde esse debere ait, in quam orbis regionem à superiore mittantur, ut vel in eam ad tempus proficiscantur vel sedem stabilem figant, tam inter fideles quam infideles, tam in Indiam ad barbaros quam ad hæreticos. Ad quam indifferentiam professi quarto solenni specialiter obedientiæ voto se summo Pontifici obstringunt, ituros se scilicet promptissime & libentissime, sine tergiversatione & excusatione vlla, in quamcumque eorum

mundi partem Sedes Apostolica mittere voluerit, nihil aut sibi, aut alii cuiquam, temporalis subsidii postulando, quo vel in itinere, vel in loco ad quem abeunt, vtantur; sed se vel pedibus, vel equo, cum viatico aut sine illo, & stipem aliorum ad victum comparandum petendo profecturos, prout id suae Sanctitati melius esse videbitur, & magis expedire. Addit autem eo loco B. P. N. voti huius faciendi non alium finem & intentionem esse, quam vel melius se quis cum Dei voluntate componat & conformet. Nam quoniam primi illi Societatis Patres à diuersis prouinciis & regnis oriundi, & prorsus quibusnam in mundi partibus Deo gratius praestare obsequium possent ignorabant, vtum apud fideles, an apud infideles; hinc vt in Dei voluntate cognoscenda non errarent, se per speciale hoc votum Christi in terris Vicario obligarent, vt ille per eas mundi partes ipsos distribueret, in quibus eos magis Dei gloriam censeret posse promouere. Veruntamen eos qui Societatis sunt, nulla ratione procurare aut eniti debere, vt ad hunc potius locum, quam ad illum mittantur, in hoc illos Superior potius habitare sinat, quam in illos; sed prorsus indifferentes esse oportere, sui ipsorum dispositionem liberam & absolutam in manus Superioris, qui Dei loco ipsos gubernat, idque ad maius eius obsequium & gloriam, relinquendo.

Quam autem nos Beatus Pater indifferentes & paratos esse velit, ad, in quam mundi regionem nos obedientia mittet, in eam abeundum, ex illius vita colligere est. Quodam tempore cum P. Iacobus Lainius desiderium quoddam ardens sentire diceret in Indiam proficiscendi, quo miseros illos populos in caeca gentilitatis nocte agentes, & operariorum Evangelicorum defectu pereuntes, in viam salutis reuocaret; Respondit illi B. P. Equidem nihil horum desidero. Causam à Lainio rogatus, Quandoquidem, inquit, obedientiam vobis Pontifici summo praestitimus, vt ipse nos, pro arbitrio

ac libitu quocumque Dei gloria vocari, emitat; ita esse debemus indifferentes, vt non magis in hanc quam in illam partem inclinemus. Quin & addidit, Si ego me ad missionem Indicam, vt tu te sentis, impelli ac trahi sentirem, in partem potius contrariam inclinare satagerem, vt ad illam aequalitatem indifferentiamque possidendam peruenirem, quae ad obedientiae perfectionem obtinendam necessaria est.

Non id eo dicimus, quasi desiderium & voluntas Indiae adeundae, mala in se sint, aut imperfectionem includant, cum ea non nisi bona sint & sancta; quin etiam laudabile & consultum est, si quando ea Domino placuerit dare, Superiori illa proponere & representare. Vnde etiam eo loco B. P. N. Superiores gaudere debere ait, quod sibi huiusmodi desideria subditi proponant. Haec enim signa esse solent, ad hoc illos à Domino vocari; itaque omnia maiori suauitate peraguntur. Verum haec ideo dicimus, vt appareat, quantam nos B. P. N. indifferentiam & promptitudinem velit ad in hac vel illa parte mundi agendum & abeundum praeferre, cum etiam erga rem tam laboriosam, itaque ad Dei gloriam spectantem, inordinate nos affici nolit; propterea quod hic affectus & particulare desiderium indifferentiam illam & promptitudinem, quam, ad aliud quidlibet amplectendum, & ad aliam quaecumque regionem, quo nos obedientia destinare vellet, adeundam semper praeferre debemus, tollat & impediat.

Hinc corollaria quaedam & necessariae consequentiae deducuntur, e quibus hoc quod dicimus, melius intelligetur. Primum si haec Indiae petendae desideria, ei qui ea habet, occasio essent aliquid de illa indifferentia & promptitudine, quam erga alia à Superiore ei iniungenda habere debet, deperdendi, illa non tam bona quam imperfecta fore. Si enim tantam tamque vehementem Indiae aut alterius cuiuspiam regionis adeundae inclinationem ac desiderium sentiam,

p. 7. Constit. c. 2. litter. L.

Desideria sancta laudantur si sint ordinata.

Documenta duo.

I. Desiderium noxiuum quod quietem animi & obedientiam impedit.

*Deus auctor
pacis.*

vt me illud inquietet, & in causa sit, vt in hoc vel in alio loco, in quo me Superior agere vult, quietus & contentus non sim, vel vt praesentia ministeria, in quibus modo distineor, debita promptitudine, lubentia, & animi applicatione non obeam, quod iam oculos & animum meum in aliud penitus defixerim, certum est desideria illa nec bona esse, nec à Deo descendere, cum eius illa voluntatem impediunt, Deus autem sibi ipsi nequeat aduersari. Praesertim quod desideria & inspirationes à Spiritu sancto descendentes nullam secum trahere inquietam aut turbationem, sed magnam afferre pacem & tranquillitatem soleant. Atque hoc vnum è signis est, quæ vitæ spiritualis magistri assignant, ad interiores inspirationes & desideria internoscenda, an videlicet à Deo proueniant, an secus.

*Signum veras
inspiraciones
dignoscendi.*

*II.
Generalis in-
differentia
melior parti-
culari desi-
derio, quan-
tumuis labo-
rioso.*

Secundo, hinc sequitur eum, qui promptam & differentem quandam in genere dispositionem habet ad quodcumque mundi clima adeundum, aut quidlibet, quod sibi Superior præceperit, suscipiendum (etsi particularia illa desideria & propensionem de India, aut alia qualibet remota orbis parte petenda, quam alii habent, minime sentiat) non propterea tritari vel angari debere: neque enim propterea deterioris conditionis est, quin imo melioris. Hæc namque ea dispositio est, quam omnes nos, quicumque Societati nomina dedimus, B. P. N. vult præferre, vt nimirum, quantum est ex parte nostra, nullum particulare desiderium & affectum erga hoc potius quàm illud præferamus; sed, ceu lingula & statera bilancis, non magis in vnâ quam in aliam partem vergamus. Quales sane in ea plurimi sunt, &, vt quidem credo, potissima Sociorum pars. Patrem Hieronymum Natalem B. P. N. aliquopiam mittere decreuerat; ante tamen quam mitteret, scire volebat quoniam ipse potissimum propenderet, vt maiori res sua uitate perageretur. Respondit Natalis scripto, in nullam plane se inclinare,

*P. Natalis
indifferentia*

præterquam in hoc, quod statuet in nullam inclinare.

Hoc porro P. N. vt melius & perfectius reputat. Nec immerito quod alius vni rei soli videatur acclinari, hic vero sua indifferentia, quæcumque sibi imperari possunt, complectatur, & ad omnia indifferentem & æqualiter dispositum & paratum sit: atque, vt Deus cor & voluntatem vniuscuiusque in particulari intuetur, & eam pro facto reputat, eo apud eum hæc loco sit, tanquam si opere ipso omnia præstiterit.

Vt vero huic tractationi finem imponam, dico, si quis ob inertiam, pusillanimitatem, & paruam sui mortificationem, hæc India adeundæ desideria in se non sentiat, ne scilicet, quibus frui hic se putat, aut fruiurus est, commoditatibus carere, aut laboribus & ærumnis, quæ in iis locis subeunda sunt, se exponere cogatur, magnæ id imperfectionis & amoris proprii indicium fore: at, cum non ob desideriam, nec quod ei desiderium & animus ad hos & alios maiores propter amorem Dei & salutem animarum labores subeundos desit, hæc minime desiderat; sed tantum quod necesse est hæc Dei sit voluntas, vel vtrum aliud à se exigat, ipse interim à sua parte tam ad hoc, quam ad omne quod Dei esse voluntatem intelliget, ita dispositus & paratus est, vt, si vel in Indias, vel in Angliam, aut alio quolibet destinatur, tam sit æquanimiter, libenter, & indifferentem iturus, quam si ipsemet id desiderasset vel petiisset; & fortasse etiam libentius (quod certior & securior sit, se in hoc non suam, sed pure Dei voluntatem facere) minime dubitandum est, quin id longo melius & perfectius futurum sit. Hinc etiam superiores eos libenter in Indiam mittunt, qui hanc dispositionem & ad omnia paratam indifferentiam præferunt.

Verum, vt ad primum materia nostra scopum reuertamur, ipse B. P. N. talem nos omnes in discriminatim indifferentiam & resignationem habere vult,

vt tam libenter in hac, quam in illa regione, tam in vna prouincia agamus, quam in alia; ita quidem, vt nec valetudinis corporalis institus ab hac nos indifferentia queat diuellere.

In tertia autem constitutionum parte, proprium vocationis, & instituti nostri esse ait, per varias mundi partes discurrere ac peregrinari, & in iis locis habitare, in quibus maius Dei obsequium, vberiusque animarum messis speratur. At si per experientiam certam constaret, regionis alicuius aërem & auram valetudini cuiuspiam obesse, ac proinde assidue eum ægrotare; videlicet Superior, num illud expediat alio mitti, vbi melius valens & firmior, se Dei obsequio animarumque conuersioni feruentius valeat impendere. *Nontamen, inquit, erit ipsius infirmi huiusmodi mutationem postulare, nec animi propensionem ad eam ostendere, sed Superioris cura id relinquatur.*

Non exiguum quid profecto in hoc Beatus Pater à nobis exigit, sed rem maximam. Nam hominem bene indifferentem & mortificatum esse oportet, cum non solum non petere, verum ne propensionem quidem vllam ad mutationem illam ostendere cupit, etsi continuo cum aduersa valetudine confligat. Adeo vt, quantum ad profectionem Indicam, aut ad missionem in regiones hæreticas pertinet, suam quidem quis Superiori inclinationem & desiderium libere, sicuti diximus, proponere possit etsi alioquin cum indifferentia & resignatione, nulli tamen concedat, vt ipsemet hanc mutationem vltro petat, aut propensionem & desiderium aliquod erga eam (quod amplius est) ostendat. Sed tantum illam, vt nimirum, si se infirmum ac valetudinarium sentiat, suam Superiori infirmitatem, indispositionem, & ad ministeria obcunda ineptiam inhabilitatemque significet, quod vt ei proponamus, etiam particulari regula iubemur.

Verum postquam subditus iam id pro-

posuit, non est quod vltius laboreat; at Superioris est videre num his præsuppositis, eum alio, vbi plus sit fructus meliori vtens valetudine facturus, mittere expediens futurum sit, aut, num maior Dei futura sit gloria, eum ibi manere, etsi minus sit fructus, & fortasse etiam nihil profusus, editurus. Hoc autem non est ipsius curare; at se quisque à Superiori, qui Dei loco ipsum regit, dirigi sinat, vt, quod ille statuerit, hoc vt melius, & vt maius Dei obsequium ducat. Quam multum in his, tum in aliis regionibus, suæ valetudini adhuc magis contrariis & noxiis degunt, eo quod in iis victum commode luçantur! Quam multi, exigui lucelli spe, mare conscendunt, & in Indiam, Romam, Constantinopolim, & alio se conferunt, ac non valetudinem modo, sed & vitam in præsentissimum discrimen coniiciunt! Non ergo multum fecerimus nos Religiosi, si id propter Deum, & ex obedientia facimus, quos mundani auri & quæstus intuitu faciunt. Imo vero si menti occurreret te alio in loco aliquid (pone etiam multum) facere posse, eo autem quo versaris loco, tam sinistra vt valetudine, vt nihil penitus facere valeas; memineris satius esse in eo manere loco (quod id ita velit Deus) nihil profusus faciendo, quam in alio (ita te volente) quantumlibet multum præstando, teque cum Dei voluntate conforma, id à te in præsens, ob causam quam ipse nouit te vero scire nec est necesse, nec expedit, exigentis.

Beatus Frater Ægydius (vt in Chronicis Minoritarum refertur, cum à Sancto Francisco, quocunque se conferendi, & in qualibet prouincia conuentuque agendi facultatem accepisset) librum enim id illi relinquebat, quod multum de illius virtute & sanctitate præsumeret) vix quatrimum hac licentia vsus erat, cum solitam mentis tranquillitatem & quietem imminui, & suam à contra animam inquietari & perturbari sensit. Vnde Sanctum Franciscum adiit, instanter ab eo petendo, locum sibi & con-

Seculares in locis diligentis parum curant valetudinem.

Expedit otiosi pro Deo, quam ex se laborare.

S. Ægidii obedientia.

*In sola obedi-
entia quiet,
nulla in pro-
pria voluntate.*

uentum certum, in quo viueret, designaret, neue posthac hoc sibi liberum relinqueret, palam testatus nullam se in arbitria, libera & laxa illa obedientia quietem aut animæ tranquillitatem inuenire posse. Boni quippe Religiosi in propria voluntatis adimpletione pacem & quietem non inueniunt, vnde etiam hunc vel illum conuentum, vel habitationis locum haud desiderant, sed vt Superior eum, quem voluerit, sibi assignet; hoc quippe sciunt Dei voluntatem esse, in qua sola quietem & consolationem inueniunt.

CAPVT XIV.

*De indifferentia & concordia cum
Dei voluntate, quam in quolibet
officio & munere, sibi à Superio-
re iniuncto, habere Re-
ligiosus de-
bet.*

ILLA, quam iam diximus indifferen-
tia & resignatio, etiam in quolibet of-
ficio & munere, quo Superior nos fungi
volet, nobis vsurpanda est. Nemo est
quin videat, quam multa quamque va-
ria sint Religionis officia ac ministeria.
Per horum ergo singula cogitatione
quisque discurrat, ac velut catalogum
textat, donec pari modo & indifferen-
ter erga vnumquodque horum se affici
comperiat. Vnde Beatus Pater No-
ster in Constitutionibus suis sic statuit,
quod etiam in regulas communiore
relatum est: *In exercendis officiis abie-
ctis & humilibus, promptius ea suscipi
conuenit, à quibus sensus magis abhor-
rebit; si quidem iniunctum fuerit vt in
eis se exercent.* Hinc magis in vilibus
& humilibus officiis indifferentia & re-
signatio hæc requiritur, propterea
quod natura & sensus nostri ab iis abhor-
rent.

*Ca. 3. examen
§. 28. & reg.
13. summarii.*

Quocirca plus ille haud dubie præ-
stat, & maiorem virtutem & perfectio-
nem ostendit, qui ad huiusmodi officia
Deo se offert, quam qui ad alia honora-
tiora & altiora. Perinde ac si quis tanto
domino cuiquam seruiendi desiderio re-
neretur, vt vltro se offerret ad eius, si ne-
cesse id esset, tota vita stratores & me-
diastinum culinarum agendum; longe
plus præstat, ac longe magis suam illi ser-
uendi voluntatem declarat, quam si di-
ceret, Tuum, Domine, cubicularium &
æconomum agam. Illud enim potius est
beneficia & benevolentiam poscere,
quam obsequia deferre.

Tanto vero pluris hic affectus facien-
dus foret, quanto pluribus ad magna mu-
nia agenda dotibus & talentis instructus
essetis, qui ad humilia ac seruilia operam
suam defert. Pari modo, si hoc pacto te
Deo offeras, Seruiam tibi Domine in of-
ficio concionatoris, vel professionis The-
ologia; parum per hoc præstas (eo quod
eminentia & honorabilia officia per se ap-
peti solent, tuumque Deo formulandi ani-
mum parum hoc modo ostendis. At cum
operam defers, ad omnibus vitæ tuæ die-
bus in domo Domini abiecta, vilia, & car-
ni ac sensualitati tuæ repugnancia officia
peragenda, tunc magis tuum Deo seruien-
di desiderium & animum prodis. Hoc et-
iam pluris est faciendum, & gratius Domi-
no esse solet, idque eo magis, quo maio-
ribus ad officia altiora & digniora obe-
unda talentis dotatus eris. Satis hoc no-
bis esse debebat, ad abiecta humiliaque of-
ficia desideranda, & ad semper maiorem
erga eadem affectum concipiendum, præ-
sertim cum in domo Domini nullum sit
officium vile. Si enim in domo Regis nul-
lum esse vile officium ducitur (nam Regi-
etiam in quocunque officio seruire pec-
magni estimari solet) quanto maioris du-
cetur seruire Deo, cui seruire regnare est.

Sanctus Basilius, quo officiorum vili-
um & humilium nobis amorem ingene-
ret, Christi exemplum adducit, quem si-
milibus in officiis se occupasse ex Evan-
gelico textu colligitur, vt dum discipu-
lorum

lorum suorum pedes abluit. Neque vero hic eius humilitas sterit, sed longo etiam tempore sanctissimæ matris suæ & Iosepho est simulatus, & tam huic quam illi, in omnibus quæ sibi imperabant, quam obsequèrissime paruit. Vnde etiam de eo post duodecimum ætatis eius annum, vsque ad trigésimum, aliud Euangelium scriptores non commemorant, quam vnum hoc. *Et erat subditus illis.* Quare non sine fundamento contemplantur scriptores pii, eum illis in variis officiis abiectis & humilibus seruisse & adiuuisse; maxime, cum tanta eorum esset pauperis, quãtam fuisse constat. *Ne ergo dedignetur facere Christianus, & multo minus Religiosus, quod fecit Christus.* Cum filius Dei nõ sit dedignatus in abiectis hisce officiis nostri causa se exercere, ne dedignemur & nos illidem operam nostrã, eius ergo, impendere, etsi alioquin totam vitã nostrã curriculum iis esset impendendum.

Iam ad scopum præfixum propius accedamus. Vna sane de præcipuis rationibus & motibus, ob quas quã libèrissime quodlibet officium & ministeriũ, cui nos Superior applicat, acceptemus, esse debet hæc: ut nimirum ipsi nobis persuadeamus, hæc Dei esse voluntatẽ quia, vti iam supra dictum est, hæc semper nostra in omnibus ministeriis esse debet cõsolatio & gaudiũ quod Dei in iisdẽ voluntatem exequamur.

Hæc se cogitatio animam satiat, & ei satisfaciunt: Vult Deus me hoc in præsens agere: hæc est Dei voluntas amplius nihil desiderandũ est: nihil quippe Dei voluntate aut melius est aut sublimius. Eorum autem qui hoc modo procedũt, nõ magis interest, utrum hoc, an illud iis præcipiatur, verum alto non abiecto officio explicentur. Nã omnia illis in idem recidunt.

Egregium & huic proposito accommodum exemplum refert Sanctus Hieronymus: cum enim ipse veteres illos sanctosq; eremi monachos visitaret, incidit tandem in vnum, cui Superior, quod eum in spiritu promouere, simulq; aliis iunioribus obedienciẽ exemplum dare vellet mandaret, vt bis per diem ingens hume-

ris saxum ad tria passuum millia (Leucam ea nostratem consiciunt) gestaret; qui tamen labor nec necessarius, nec utilis erat, sed tantum ad obedientiam exercendam, & proprium iudicium abnegandum valebat. Iam illi octennium totum in eo se exercuerat. Et, quoniam factum hoc, inquit Hieronymus, iis qui virtutis huius obedientiæ valorem & pretium ignorant, & nondum ad summam eiusdem puritatem & simplicitatẽ peruenerũt, quod spiritu superbo sint & elato; aut lusus puerilis, aut opus frustraneum videri forte poterat; rogauimus eũ, & ego in primis, quomodo hanc ipse obedientiam ferret, scire cupientes quales in anima sua motus, cũ istud faceret, sentiret. Quibus ille respondit: Tam lætus & hilaris sum, labore hoc expleto, quasi rem maximam maximique pretii, quam mihi Superior iniungere posset, peregissem. Addit autẽ Hieronymus, ita se hoc illius responso motum fuisse, vt ex eo tempore, sicut monachum viuere decet, viuere inceperit. Hoc scilicet esse monachum, & veri Religiosi more viuere, non scilicet in exterioribus, sed exacte Dei voluntatem & beneplacitum adimplere.

Hi quoq; sunt, qui in virtute & perfectione inirũ in modũ proficiũt, & ad oculum magis magisq; crescũt; quod voluntatis diuinæ adimpletione, velut cibo sapidissimo semper nutriantur, & flore satinq; & a lipe frumenti satientur.

At dicet aliquis, magnam quidem in eo perfectionem video consistere, quod Dei voluntas in omni re adimpleatur, & quod in quocunq; exercitio mihi à Superioribus præscripto, voluntatem Dei facere possim; attamen vellem, vt in alia digniore honoratioreq; re me occuparent, & in illa Dei ipse voluntatem adimplerem. Sed, hoc est in ipsis errare principis, & verbo vt dicam, nihil aliud, quam velle vt Deus tuæ voluntati obsecundet, non vero tu illius morem geras. Non est meum Deo leges præscribere; nec velle, vt se ipse cum eo, quod mihi optimum videtur, & quod ipse vellem, conformet;

Monachus lætus quod obedientiam in re ad speciem stulta expleisset.

Voluntas Dei perfectionis mensura.

Psa. 147. 14.

Sequere Deũ non Deum te.

at ego

Lac. 2. 71. Christus 30. annu subditus parauit.

Christum Christianu imitatur.

Co. 4. & 5. & Tra. 3. 4.

Tris. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Tris. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

at ego è contra illius nutum sequi, cum eo quod ipse de me statuere vult, me conformare debeo: Vnde præclare Diuus Augustinus, *Optimus minister*, inquit, tuus, Domine, ille est, qui non magis intuetur hoc à te audire quod ipsemet voluerit, se potius hoc velle, quod à te audierit. Et Beatus Nilus Abbas, *Non ores, vt fiant qua fieri velis, sed potius ora sicut orare didicisti à Christo, vt fiat voluntas Dei in me.*

Lib. 10. Confess. c. 26. Velis quod autem diu nec cupias audire quod velis. Cap. 29. de oratione. Ora quod Deus vult non quod tu vis.

Qui habet quod eliget nihil patitur.

Punctum hoc in primis notandum est, quod id maxime sit vtile, & in omnibus quicunque nobis occurrere queunt labores, mala, & casus, habeat locum. neque enim nostrum est deligere, quam in re & quomodo pati debeamus, sed Dei, vti nec eligere, quas tentationes habere velimus, nec ita loqui, Si quod aliud tentationis genus foret, parum curarem; sed hanc prorsus ferre non valco. Si enim pœnæ & grauamina, quæ nobis accidunt, essent talia qualia vellemus, grauamina non essent, utpote ad libitum accidentia. At si vere Deo placere velis: petas oportet vt per eam te viam concludat, per quam ipse te norit & velit concludere, non vero per quam tute deduci velis.

Tunc maxime laudandus Deus cum occurrit quod maxime optuler.

Luc. 21. 42.

Hinc quando id tibi Dominus immittit, quod minus tibi placet, quodque magis pati detrectas, & te nihilominus cum illius voluntate conformas: tunc magis Redemptorem tuum Iesum imitaris, dicentem, *Verumtamen non mea, sed tua voluntas fiat, Pater.* Hoc scilicet est totalem cum Dei voluntate conformitatem & consonantiam habere, vt nimirum illi nos totos offeramus, vt quodcunque, & quâdocunque, & quomocunque ipse voluerit, de nobis faciat ac statuatur: idque sine vlla exceptione & contradictione, & vt nihil prorsus nobis referemus.

Cum Sancta virgo Gertrudis commiseratione mota (vt Ludouicus Blofius narrat) oraret pro quadam persona, quam audierat impatienter conquerentem, quod Deus grauamina sibi mitteret salutis suæ minus conuenientia, respon-

dit ei Dominus, *Dices illi pro qua oras, vt, quia sine aliqua saltem tribulatione vel molestia regnum caeleste obtineri non potest, eligat atque indicet, quamnam grauamina sibi vtilia esse putet: Et, cum hæc ipsi euenerint, seruet patientiam.* In quibus Domini verbis, eorumque proferendorum modo, Gertrudis intellexit, periculosissimum genus impatientiæ esse, quando homo peruerse ac superbe eligere vult quæ ferat; dicens salutis suæ minus congruere, seque non posse sustinere ea grauamina, quæ sibi à Deo immittuntur. Oportet enim vt quilibet semper confidat, illud conuenientissimum & vtilissimum esse, quod sibi Deus imponit, aut euenire permittit: vnde ipsum magna cum patientia ferre debet, in eo se pure cum Dei voluntate conformando. Sicut ergo grauamina & tentationes, quas ferat eligere ipse non debes, sed accipere velut à Dei manu, illas quas ipse immittit; & tibi persuadere, eas esse quæ tibi magis conueniunt: ita nec officium vel ministerium, quod tibi faciendum est, debes eligere, sed veluti à Dei dextra admittere id quod tibi Superior præscribit; ac firmiter tibi persuadere illud esse quod tibi magis congruit.

Aliud punctum, & ipsum imprimis spirituale, ad hæc addunt ipsi spirituales rerum scriptores, docentque hominem ita in Dei voluntate resignatum, de quo eo securum ac certum esse debet, vt scire prorsus nolit quid de se Dominus facere & disponere velit. Sicut dum in mundo diues aliquis paterfamilias ita economico procuratorique suo fidit, vt quis rerum ac domus suæ sit status vix sciat, insignis id cõfidentiæ genus est; sicut sibi economico Ioseph^o in domo heri sui ait cõgisse: *Ecce dominus meus, omnibus mihi interdixit, ignorat quid habeat in domo sua.* Pari modo magnam quis se in Deo habere fiduciam ostendit, quando scire non vult quid de se facere ille velit, dicitque, *Felicem si dumque nactus sum Dominum: hoc mihi sufficit.* In manibus tuis sortes meæ hoc ego contentus & lo-

& securus viuo . plura me vltius inquirere ac feire non est neceffe.

Illos vero , qui loca , officia , vel ministeria altiora sectantur , rati vberiore se in illis , quoad animarum conuersionem , fructum , nec non maius Dei obsequium facturos , dico , non parum falli , dum quendam id erga maius Dei obsequium , & amplius animarum bonum , zelum esse arbitrantur , cum reuera non sit aliud , quam in eius honoris , aestimationis & commodi proprii zelus & desiderium , & idcirco illud officium & ministerium desiderant , quod aut honoratius sit , aut magis ad mentem & inclinationem faciat . Clare id patebit ex eo , quod sequitur : si in saeculo esses , aut solus , videris libere dicere posse ; Hoc est melius , quam illud , & conuersioni animarum vtilius , ideo propter hoc illud relinqueret volo , qui non possum vnus facere omnia . At hic in Religione non est hoc relinquendum , vt fiat illud ; sed tam hoc , quam illud fiat oportet . Hoc solum aduertendum est , si tu altiora secteris , alium humiliora sectari debere . Si autem vere humilis essem , potius velle deberem , vt officium sublime & honoratum alius peragat : credere namque debeo melius illum , ac maiori cum fructu , minori etiam cum vanitatis periculo eo perfunditurum , quam ego .

Ad hoc , aliaque id genus , non parum iuuat doctrina quaedam B. P. N. Ignatii , quam ipse electionum faciendarum velut fundamentum ponit : in qua tres humilitatis gradus vel modos assignat . Inter quos tertius , & perfectissimus est , vt cum duae res occurrunt , parem Dei gloriam , & aequale Dei obsequium includentes , illam seligam , quae maiorem mei despectum & vilipendium contineat , vt hoc pacto Redemptori meo Iesu Christo , qui pro nobis contemni , rideri despicique voluit , similior reddar , & melius illius imitator .

In hoc vero etiam aliud singulare bonum includitur , nimirum quia in id genus rebus minus proprii commodi con-

tinetur , hinc nullam homini sui ipsius in illis quaerendi occasionem esse , nec illud eum in illis euanescenti periculum habere , quod in sublimibus & honoratioribus . Siquidem in officijs humilibus exerceantur simul humilitas & charitas ; & haec humilitatis virtus per illa , veluti per proprios actus suos egregie in vigore conseruatur : at in honoratis exerceatur quidem charitas , sed non nisi cum maximo humilitatis periculo . Quod sane sufficere nobis debebat , non tantum ad ea non desideranda , verum etiam ad ea , ceu periculosa , fugienda .

clitatur tamen humilitas.

Vtiliora humilitatem augent cum charitate , id eorum , iustiora .

CAPVT XV.

De conformitate , quam quoad donorum ac talentorum naturalium distributionem , cum Dei voluntate nos habere par est .

CONTENTVS quisque esse debet eo , quod a Deo illi datum est , eo , in quam , talento , ingenio , intellectu , habilitate , & naturalibus dotibus , quas Deus ipsi communicare est dignatus ; neque angustari aut tristari , quod non tantam naturae nactus sit habilitatem & talentum , quantam alius , nec ad tam multa aptus sit , quam ille . Nemo nostrum non hac doctrina opus habet : vt enim demus aliquos alios quibusdam in rebus praestare & praecellere videri , semper tamen aliquid ex opposito habent , ob quod humiliter de se sentiant : in quo hanc eos conformitatem habere necesse est . Quare praemonitos & praemonitos nos esse oportet : hac enim via multos solet daemones subuertere .

Quisque suo contentus sit.

In multis deficiamus omnes .

Scilicet tibi in studijs agenti & videnti quendam de discipulis tuis tibi ingenio antecellere , ac solide docteque argumentari , & apte ad proposita respondere , forte quaedam inuidiae species suboritur ; quae etsi inde ortu non habeat , quod quibus bonum & dotem fratris tui doleas & contemneris (quod inuidiae peccato proprium est) quod tamen collegas tuos in-

Tristitia , quod alius eedere cogaris , grauis tentatio est inuidia proxima .

Pp genijs

Rodriguez exercit. pars 1.

genijs suis euolare, & dotibus naturalibus præcurrere videas, te vero in posterioribus hætere, imo nec quidem eos posse attingere, nec caput extollere; nescio quã in animo sentis tristitiam & melancholiam, & in ceptis inter condiscipulos, velut deiectus & confusus: atque inde tibi languenti, animi quædam contractio, pusillanimitas, & a studijs, quinimo à Religione interdum prorsus desciscendi tentatio oritur.

Hæc autem tentatio quosdam reipsa à Religione apostatate fecit, quod in humilitate non bene fundati essent. Putauit ille fore, ut se illustrem redderet, inter reliquos condiscipulos primatum ferret, & tota prouincia, fama celebrante, cognoscendum, quod esset doctissimus; sed quoniam plane seculo ac conceperat, euenit, hinc adeo præ infamia confunditur & indignatur, ut Diabolus, tam bonam occasionem videns, illi suggerat, non aliter ab hac illum confusione & tristitia liberatum iri, quam Religionem prorsus deserendo. Neq; noua ea est Diaboli tentatio, sed satis antiqua, eique vsitata.

Superba tristitia apostatate facit.

2. p. 9. 3. c. 45.

B. Alberti Magni tentatio.

In Chronicis Dominicanorum illustre, quoad hoc propositum, exemplum refertur de Alberto Magno, S. Thomæ Aquinatis præceptore. Albertus adhuc puer mirè erga Deiparam Virginem Mariam affectus erat, & singulis diebus certum orationis pensum in eius honorem recitabat, cuius intercessione & patrocinio, annum agens decimum sextum, Ordinem D. Dominici est ingressus. Cum autem in adolescentia obtusiori esset ingenio, & ad litterarum studia parum idoneus, & condiscipulos suos, qui plures erant numero, præstanti subtilique videret ingenio donatos; adeo confusus & animo deiectus fuit, ut tentante Diabolo, eo sit extremitatis reductus, ut iam de habitu monastico deserendo cogitare inciperet. Hæc ergo dum animo anxie agitabat, mirabili quâdam visione in sua fuit uocatione confirmatus. Quadam nocte inter dormiendum videre sibi visus est scalam ad muros Monasterij applicare,

ut per eam ascendens septis Monasterij exiret. Hac ergo contenta, illius in summitate quatuor venerabiles conspiciunt matronas, inter quas vna cæteris videbatur eminere. Ad quas dum propius ascendit, illarum vna eum corripuit, & è scala deturbauit, vetans ne Monasterio egrediretur. Sed ille rursus instat ascendere; at secunda matrona non aliter eum excipit, quam prior. Conantem iam tertio conscendere, rogat tertia matrona, cur Monasterio velle egredi? Ipse, vultum pudore suffusus, respondit; Quod videam, ô Domina, condiscipulos meos magnos in Philosophiæ studio profectus facere, me vero irritò & casto in ea conatu laborare: & quod propterea confundar & pudeam inde est, quod à Religione velle desciscere. Tum matrona: Quam illic vides, Domina (quartam designabat) Dei est mater, ac cælorum Regina, cuius nos tres famulæ sumus; illi itaque te commenda, quia nos apud eam tibi patrocinabimur, eamque rogabimus, ut apud benedictum filium suum pro te intercedere dignetur, quo tibi ille docile ingenium elargiatur, cuius adminiculo in studijs litterisque proficias. His auditis, frater Albertus mirifice est recreatus, & à tertia illa matrona ad Deiparam matrem conductus, benigne ab ea acceptus est. Qua rogante, quidnam tantò opere velle & desideraret, respondit Albertus, Philosophicam, Domina, scientiam (nam illa erat, cui tum operam dabat, quamque non intelligebat) percellere. Itaque cum Virgo Mater, & cæli Regina bono animo esse, & sedulo ei incumbere iubet; fore enim, ut in ea aliquando excelleret. Ut vero notis, inquit, id tantum à me proficisci, non videro tui ingenij acumini & naturæ habilitati attribuendum; tibi paucis ante mortem diebus publice in schola docenti, subito omnium quæ nosti, incider obliuio. Atq; hac ille visione mire tunc est recreatus & consolatus: ab illo autem tempore, tantos in studijs, non philosophicis modo, sed & Theologicis, ac sacra Scri-

puta progressus fecit, quantos testantur opera, quæ scriptis posteris reliquit.

Tertio autem ante mortem anno, cum Colonia Agrippinæ publice doceret, omnium, quas norat, scientiarum penitus in momento est oblitus, tanquam si toto vitæ suæ tempore nihil artium didicisset. Quod fortitanetiam in expiationem paræ illius cum Dei beneplacito conformitatis, quam in talentis naturaliter a Deo acceptis ostenderat, factum est. Quare visionis alias, dum è Religione exire volebat, habitæ, memor, publice auditoribus, quod factum sibi erat, enarrauit, itaque ipis valedicens, intra Monasterij septa se abdidit, totumque tempus in quiete deinceps orationi & contemplationi diuini impendit.

Ne ergo in id genus pericula incidamus, necesse nos est aliquando præmuniri. Necessaria autem ad hoc præmunitione esse debet insignis quædam humilitas: ex huius enim defectu omnis difficultas oritur: dum nimirum ferre nequis, quod omnium totius cursus studiosorum tu ineptissimus in doctissimusque habearis. Si ergo Superiores dicant, ineptum te esse, qui in studijs vltimus progrediaris, tu vero tuos interim cõdiscipulos in Theologos, post in illustres Doctores, & insignes concionatores euasisse videas, an non magna quadam tibi opus est humilitate, magnaque cum Deo conformitate, vt hoc probrum æquanimiter feras.

Eadem etiam post studiorum cursum iam absolutum præmunitione opus habebis, quando nimirum hæc tentatio tibi incidet; Cur non sum talis, & ad tam multa vtilis, quam alij? Cur prædicandi, emergendi & cõ proximo tractandi, item vt mihi negotia tractanda committatur, ac magnificam, talentum non habeo sicut ille? Idem deijs dico, qui scholastici non sunt; quibus hæc vel similes cogitationes & tentationes incident; Vtinam Scholasticus, Sacerdos, vel doctus essem, vt in conuertendis animabus fructum facere possem! Fieri quoque non nunquam poterit, vt tam vehemens sit tentatio, vt re-

ligiosa vocatione excidendi, imo & salutis æternæ amittendæ tibi periculum creet, vt id non paucis creauit.

Doctrina porro hæc generalis est, vt hanc sibi pro statu suo quisque applicare possit; quare omnes cum Dei voluntate maxime conformes sint oportet, ita vt accepto à Deo talento, & statu, in quo ab eo constitutus est, quisque contentus sit, & amplius esse nolit, quam se esse velit Deus.

S. Augustinus super illa Psalmographi verba: *Inclinaui cor meum in testimonia tua, & non in auaritiam*, scribens, hoc omnium malorum ait fuisse principium & radicem. Quia enim primi generis nostri parentes plus esse voluerunt, quam eos fecerat Deus, & plus habere, quam hic ijs dederat; hinc & eo, quem habebant, statu exciderunt, & quod ante ab eo acceperant, perdidit. Hac scilicet esca: *Eritis sicut Di, scientes bonum & malum*, illos cæcæ demones inescatos de statu suo deturbauit; atque hanc nos ab ijs hæreditatè hæreditamus, vt quendam etiam diuinitatis appetitum, & stultitiam & phrenesin plus esse volendi, quam reuera sumus, habeamus.

Et quoniam Diabolo per hanc technam semel bene res cessit cum primis nostris Patribus, hinc & nos per eandem oppugnare non desinit, assidue nos incitando, vt plus esse velimus, quam nos esse velit Deus, nec accepto ab eo talento, nec statu, in quo nos ipse posuit, cõtenti simus.

Hæc de causâ, inquit Augustin. sic orat Propheta: *Da mihi Domine, cor ab omni propria vtilitate semotum, & in tuam solius voluntatem ac beneplacitum fideliter, non vero in mei ipsius commoda & vtilitates inclinatam. Per auaritiam porro hoc loco omne commodi genus ait designari, non vero solam pecuniæ & auri cupiditatem. Atque hanc esse cupiditatem ait, quam omnium malorum radicem 1. Tim. 6. 10. esse testatur Apostolus.*

Vt ergo dispositionem & indifferentiam illam omnes habeamus, vt nimirum eo talento, quod à Deo recepimus, & sta-

Pp 2 tu ac

Quod sit, esse velis nihilq; malis.

Gen. 3. 5.

Quis plus potest, & quod habet, auferatur ab eo.

Cor inclinatam.

Auaritia & cupiditas.

1. Tim. 6. 10.

Humilitas & indifferentia necessaria est ad tentationes.

Abesse præmunitionem.

tu ac gradu, in quo nos ipse posuit, contenti viuamus, satis nobis est, nosse hanc Dei voluntatem esse. Vnde ait Apostolus: *Hac autem omnia operatur vnus atque idem spiritus diuidens singulis, prout vult.* Quo loco Apostolus metaphora vtitur sumpta

Tract. 4. c. 4.

In Ecclesia varia functiones, vt in corpore membra.

Iudicia Dei occulta.

Sap. 9. 13.

Th. à Kemp. lib. 3. de imit. Christi, c. 22.

Lib. 1. c. 2.

Graviore lapsu culmina ruunt.

Ala formicis noxia.

à corpore humano, quam supra nos alia occasione adduximus; dicitque, quod, quemadmodum singula Deus membra in corpore posuit, prout voluit, nec conuesti sunt pedes, quod facti non essent caput; nec manus, quod non essent facte oculi; ita in corpore Ecclesie (quin & in corpore Religionis) in eo vnumquenque Deus statu & officio posuit, in quo eum ponere voluit: idque non casu aut fortuito, sed particulari eius nutu ac prouidentia. Si ergo Deus te velit esse pedem, nefas est velle esse caput; si manus, non debes velle esse oculi. Quam alta, profunda & sublimia sunt Dei iudicia! Quis ea comprehendat? *Quis enim hominum poterit scire consilium Dei? Omnia ex te procedunt Domine, & ideo in omnibus es laudandus: tu scis, quid unicuique dari expediat, & cur iste minus, & ille amplius habeat: non est nostrum, sed tuum est hoc discernere.* Vnde nosti, quid futurum sit de te, si magno esses ingenio, & naturam nactus habilem? Vnde nosti, vtrum si donum & talentum concionandi accepisses, si multos auditores haberes, magnique ab omnibus fieres, hoc ipsum tibi non esset in perniciem futurum, sicut aliis plurimis in perniciem fuit, dum eo superbiebant & euauerunt? *Scientes*, ait idem sanctus Scriptur, *libenter volunt videri, & sapientes dici.* Si exiguo quod habes ingenio, si tenui tua scientia, si tua mediocritate, & fortasse etiam infra mediocritatem, tam euanesces & insolescis, vt te aestimes, & alijs compares, & fortasse etiam praeferas, & conqueraris, quod ad hoc & illud tractandum non eligaris, quid esset ergo, si excelleres? Quid, si dotes aliquas raras & extraordinarias nactus esses? Formicis alae adnascuntur in propriam perniciem: ita forte & tibi alae adnascerentur. Profecto, si haberemus oculos, &

non velamina obnubilata, infinitas potius Deo datori gratias ageremus, quod in humili infimoque nos litatu collocaret, ac diceremus cum sancto illo viro: *Pro magno etiam reputo beneficio, Domine, non magna habere, vnde exterius, & secundum homines laus & gloria apparet.*

Norant sancti, quantum in hisce excellentijs ac talentis periculi subesset, vnde etiam non solum ea non desiderabant, sed etiam sibi ab eis quammaxime timebant, ob magnum, quod in ijs lateret euanescenti pereundique periculum (ab alitudine dies timebo): itaque Deo gratiores fiebant, seruos suos potius humiles esse volenti, quam magnos. Vtinam ipsi nobis tandem aliquando id persuaeamus, & credamus, omnia non nisi meras esse inanias & stultitiam, praeterquam Dei facere voluntatem! Vtinam omne nostrum gaudium in Dei beneplacito poneremus! Si ille sine vllis litteris, & tu cum exigua tua scientia & tenui talento magis Deo places, ad quid ille doctrinam, tu maiorem scientiam, maiorem habilitatem, & talenta maiora cupis? Si quam enim ob causam ea desiderare deberes, id esset, vt per ea Deo magis satisfaceres, ac placeres, eique melius seruires. Iam si magis ei placeat, vt vel prorsus indoctus sis, vel non doctior, ac minus talentum aptitudinemque a natura habeas (vti certum est eum velle, cum ipse sit, qui hanc donorum distributionem fecit) quid angeris, aut te crucias? Ad quid esse cupis illud, quod te esse non vult Deus, & quod minime tibi expediat, vt sis?

Sicut Deo non placere holocausta & splendida sacrificia, quae Saul offerre ei voluit, quia non erat hoc voluntati eius conforme: ita nec Deo placebunt alta illa & elata desideria tua. Neque enim in eo bonum nostrum, profectus & perfectio sita sunt, quod litterati, & eximij ac celebres simus concionatores, aut quod illustria dona & talenta habeamus, quod denique in altis & sublimibus rebus versatissimus: sed, quod voluntatem Dei faciamus, quod bonam corum, quae ipse nobis

CAPVT XVI. De conformitate cum voluntate Dei, quam in morbis & in ualitudine præferre debemus.

SI CVT sanitas ingens Dei donum est, Sita est & morbus & ægritudo, quam ad nostri probatione, correctione, & emendationem, & alia multa bona & commoda ex ea sequi solita, Deus nobis subinde immittit: ut sunt, agnoscere quam lituus imbecilles, vanitatem nostram exuere, à rerum terrenarum & sensualibus appetitibus mentem diuellere, effrenes maximi aduersarij nostri, carnis, inquam, impetus debilitare, ac vires eius retundere; recordari denique, terram hanc patriam nostram non esse, sed in ea nos sicut in diuersorio rurali, atq; tristi exilij loco agere: atq; alia id genus. Vnde dicit Sapiens: Infirmitas grauis sobria facit animam, & fortitem. Hinc tam conformes nos esse oportet cum Dei voluntate & infirmitate, sicut in sanitate, illam velut à manu Domini Dei profectam, quando cunq; is eam nobis immittere dignatus fuerit, acceptado.

Quidam de priscis illis Patribus discipulo suo ægrotanti dicebat: Noli, fili mi, ob hanc infirmitate cõstitari, sed ingentes Deo potius ppter eã gratias age: si n. ferru sis, per hunc igne rubigine & scoria depones; si aurum, per eundem purgaberis, & purior redderis. Magna quippe virtus est, inquit, & insignis religio, in infirmitate Deo gratias agere.

S. Clara virgo duodetriginta annos continenter diris fuit morbis afflicta; quoto tempore tantam patientiam ac silentium ostendit, ut nemo eam de vexatione ac malo suo conquerentem murmurantemve audierit, sed e diuerso assidue Deo gratias agentem. Quin etiam in vltima sua infirmitate, quæ tam grauis fuit, ut septemdecim ipsis dieb. ne buccellam quidem in stomachu traicere potuerit, cum eam Confessarius P. Reginaldus consolaretur, & ad patientiam in tam longo tot

nobis concedidit, rationem reddamus, quod denique talentum acceptum bene impendamus. Quare in hoc oculos conijciamus oportet, non autem in prius illud: hoc namq; est, quod à nobis Deus requirit. Egregie hoc declarabit ea, quæ à comædis & actoribus sumitur, comparatio: quibus commendatio & præmium non tam ob personam, quã representant, quã ob bonum agendi modum, quo suas quisq; partes agit, dari solet. Vnde si melius suam agatis, qui rustici personam agit, quã qui Imperatoris, pluris ab auditoribus æstimabitur, magisq; laudabitur, & maius ab agonotheis honorarium accipiet. Pari modo in hac vita (quæ tota non nisi quedam actio & comædia est, quæ statim finitur; vinam vero non aliquando tragœdia sit) Deus non tam respicit & æstimat personam quam agimus, hic quidem superioris, ille concionatoris, alius aditui, alius ianitoris, quam gestus & modum, quo suam quisque personam agit. Vnde si suo coadiutor aliquis officio laudabiliter fungitur, & melius suam personam representat, quam suam prædicator & Prepositus, pluris apud Deum fiet, maiusque & amplius præmium & honorem recipiet. Non posset forte alter ille bene Regis personam agere; quia vero armigeri aut pastoris bene representauit, hinc & honorem tulit, & lauream adeptus est: sic & tu fortassis nõ posses cum laude partes agere prædicatoris, vel superioris personam representare, confessarij vero bene & prout oportet, representas, ut tu allicuius coadiutoris. Nouit quippe Deus optime partes scenicas distribuere, & eam cuique personam assignare, quæ ipsi conueniat, & sua unicuiq; secundum propriam virtutem & vires talenta diuidere, ut in Euangelio scribitur. Hinc nemo aliam, præter attributam personam, aut dignius talentum desideret: sed quam quisque personam accepit, eam bene agere, acceptum talentum debite impendere, & bonam eius ratione datori reddere, peuret: Ita namq; magis Deo cõplacebit, & maius ab eo præmium ac coronam accipiet.

Ægritudo donum Dei.

Ægritudinis commoda.

Eccl. 31. 2.

Omnia de manu Dei amantur.

In ægritudine Deo agenda gratia.

Surtus in vira.

S. Clara patientia & indifferentia.

morborem martyrio præferendam cohortaretur, respondit: Ex quo Domini nostri Iesu Christi gratiâ per seruum eius Franciscum cognoui, nulla mihi infirmitas dira visa fuit, nulla pœna molesta, nulla pœnitentia onerosa.

*S. Liduinae
38. annorum
morbis.*

*Snr. tom. 7 f.
277. & Vil-
legas 3. p. vi-
ta 189.*

Admirabilis est quoad hoc propositum & rarissimi exēpli, quæq; infirmis omnibus multum animi & cōsolationis dabit, vita S. Liduinæ virginis, triginta & octo annos grauissimis & extraordinarijs morbis & doloribus conflata; & quidē 30. postremos tam grauius, vt nec paupere lectulo surgere, nec pedem in solo figere posset. Quo tempore durante, illustra ei Dominus spiritus charismata contulit.

Verum, quia particulares aliquot rationes sub maioris boni specie & prætextu, quo indifferentiam hanc & conformitatem impediunt, nobis solent occurrere, ad illas hic respondebimus, easq; breuiter dissoluemus.

*Contra infir-
mitatem
Obiectio
I.*

*Sum molestus
aliis.*

Responsio.

*Male alios
iudicem.*

Primo, dicit aliquis: Parum quidem mea referret, ægerne sim, an bene valens; at hoc me cruciat, quod religioni onerosus, & domui toti grauis esse videar. Ad hoc respondeo, eum, qui ita loquitur, Superiores suos, atq; adeo domesticos omnes parua charitatis, & exigua cum Dei voluntate conformitatis in simulari: cum etiam Superiores suæ perfectionis studio teneantur, & omnia velut à Dei dextera venientia, accipere, in que ijs diuinæ eius voluntati se conformare satagant. Proinde, si te Deus ægrotare, illosque in te curando recreandoque occupari velit, ipsi pariter id volent: & sicuti tu crucem, quam tibi Dominus imponit, in humeros patienter accipis, ita quoq; illi suam magna cum voluntatis conformitate accipient.

*Obiectio
II.
Æger fructum nullum
facio.*

Responsio.

Rursus dices: Charitatem, quæ in Societate hac in parte exercetur, satis quidem perspicio; attamen doleo & angor, quod eum per infirmitatem fructum facere impediar, quem bona valetudine vtens studendo, concionando, confessiones excipiando, facere possem. Huic objectioni egregie respondet S. Augustinus,

dicens, prorsus nescire nos, virumne melius futurum sit facere id, quod velle-mus, an vero ipsum omittere; ac proinde nos pro capacitate nostra res agenda dirigere & constituere debere; atque id eo, si deinde, prout ipsi eas concepimus ac designauimus, eas executioni mandare possumus, non esse, cur lætemur (quia id factum est, quod ipsi & cogitabamus & volebamus) sed ideo tantum, quia id ita fieri Dominus voluit: si autem postea, quod ipsi cogitabamus & designabamus, ad effectum non deducitur, non propterea turbati nos, aut pacem cordis amittere debere: quia aquum est, vt nos eius, quam vt ille nostram signatur voluntatem. Quam deinde tractationem idem admirabili quadam lenitentia concludit: Nemo, inquit, ordinar, quod agat, nisi qui paratior est non agere, quod diuina potestate prohibetur, quam vtilior agere, quod humana cogitatione moditatur.

Hoc ergo modo & cum hac indifferentia ordinare & designare debemus ea quæ nobis agenda sunt; nimirum, vt semper paratissimi simus ad nos Dei voluntati conformandos, si forte res statuta suum effectum non sortiatur. Atque ita non turbabimur, nec contristabimur, quando per infirmitatem, aut alio simili casu exequi non poterimus, id quod facere cogitaueramus & designaueramus, etiam alioqui res ipsæ in se animabus tutissime proficiunt. Vnde bene R. P. Magister Auila, Sacerdoti cuidam ægroti scribens: Ne, queso, respicias ad id, quod faceres, si sanus esses, sed cogita potius, quam placueris sis Deo, si in morbo tuo cum Dei voluntate te conformes. Et si pure, vt equidem reor, Dei voluntatem quaras, quid amplius tibi confert sanum esse, quam egrum, cum eius voluntas omne nostrum sit bonum?

S. Iohannes Chrysostomus plus Iobum meruisse, & magis Deo placuisse, ait, dicendo: Sicuti Domino placuit, ita saluum est, sit nomen Domini benedictum, cum illius voluntate se in illis ærumnis & pœnitentibus

ribus ab eo immixtis conformando, quam elemofynis & bonis, quæ faciebat, dum effer sanus & opulentus. Pari modo magis Deo placebis illius voluntati te in ægritudine conformando, quam bonum quodcumque in bona valetudine faciendo.

Idem habet & S. Bonaventura: *Perfessus*, inquit, *est aduersa tolerare patienter, quam bonis operibus insudare.* Quia Deus mea & tua opera non indiget, ad fructum, quem præter te, in Ecclesia sua faciendum: *Ego dixi*, inquit *Psalmes, Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.* Ipsemeritiam tibi concionari per hanc ægritudinem vult, teque patientiam & humilitatem edocere: permittit ergo Deum facere, ut qui nouit, quid magis tibi congruat, tu vero id ignoras. Si quam ob causam sanitatem & robur corporis desiderare deberemus, ideo sane ea desideranda essent, ut in Dei obsequium, eique magis placendo illa impenderemus. Iam si Deo gratius sit, magis que placeat, ut ego cum ægritudine confister, & morbi labores patienter tolerem, fiat voluntas eius: hoc namque melius est, ac mihi magis conueniens.

Si ipsum Apostolum Paulum, Doctorem Gentium, biennio integro in carcere Dominus agere voluit, & quid eo tempore, quo Ecclesia adhuc tenella, eius opera tantopere indigebat; durum tibi non videatur, quod te bimestri vel biennio, imò tota vita, si ita illi videretur, ægritudine velut captiuum detineat; quia Ecclesie Dei adeo non es necessarius, atque erat Apostolus Gentium.

Nonnullis, dum longa continentique infirmitate & languore correpti, lecto affixi iacent, graue videtur, quod communitatem sequi non possint, & multis in rebus singulares esse cogantur; atque id eo contristantur, dum putant se vel non tam religiosos esse, quam sint alij, vel saltem cæteris offendiculo & scandalo fore, ipsorum particularitates & priuilegia singularia videntibus: præsertim, quod subinde infirmitas ac necessitas,

qua quis laborat, non tam deforis videtur, quam intus later, ut solus Deus, & qui eam patitur, æger, eius sint conscij. Hæc autem singularitates & exceptiones statim videntur, & in oculos omnium incurrunt.

Ad hoc respondeo, respectum hunc bonum videri, atque adeo æquum & laudabile esse, ita sentire; ita tamen, ut is conformitatem cum Dei voluntate tempore infirmitatis præferendam minime debeat impedire; sed meritum potius conduplicare, dum ex vna parte totaliter te cum Dei voluntate in omnibus indispositionibus & morbis, quod ille te hos pati velit, conformas; ex alia parte, intentum, quantum est ex parte tua desiderium præfers omnia Religionis exercitia accurate exacteque peragendi, & in corde tuo doles, quod quidquid alij faciunt, ipse facere non possis. Quia hac ratione, præterquam quod multum merearis, infirmitatem hanc cum magna tui cum Deo conformitate & patientia tolerando, per secundum hoc non minus mereri potes, quam cæteri, qui integro corpore & bona sunt valetudine, & idcirco hæc omnia exercitia peragunt.

S. Augustinus declarans, quomodo sancto Quadragesimæ tempore, sub peccati mortalis reatu omnes ieiunare teneantur, & simul etiam de eo, qui ob morbum & infirmitatem ieiunare nequit, loquens, satis huic esse ait, quod cum ieiunare non valeat, cum dolore cordis comedat, gemendo & suspirando, quod abstinentibus cæteris, ieiunare ipse ne utiquam valeat. Sicut generosum militem qui iam vulneratus in tabernaculum refertur, magis cruciat, quod iam consistere, Regique suam operam præstare non valeat, quam ipse vulnerum dolor, & durior eorum curarum ratio.

Ita boni Religiosi, si quando præ ægritudine lecto affixi iacent, magis angere ac dolere debent, quod vna cum alijs communia exercitia Religionis obire nequeant, quam ob ipsam, quam patiuntur, ægritudinem. Verum nec hoc, nec aliud quodcumque tandem incommodum impedire nos debet, quo minus cum

Responsio.

Bonum desiderium, si sit ordinatum indifferentia.

Æger voluntate meretur, quod sani patientia plus quam illi.

Serm. 62. de tempore.

Infirmus comedendo meretur.

Infirmus desideret labores, sed cum resignatione.

Dign. vit. 1. 24. b. 1. 2. d. prof. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

dicere: Placuit & visum est Domino, vt hæc in me febris adaugetur, & huiusmodi mihi casus aut malum accideret. Certissimum namque est, etiamsi respectu te curantium error hic commissus sit, Dei tamen respectu eum non nisi destinato certaue deliberatione euenisse: cum apud illum nihil casu aut fortuito fiat.

Putasne transuolatam illum hirundinum, & pij Tobie per earundem sterco- ra exoccationem casu & sorte euenisse? nihil minus: facta namque ea sunt annuente, volente, & singillatim permit- tente Deo, vt in eo nos patientiæ exem- plum haberemus, vti & in sancto Iobo.

Tob. 11. Testatur id Scriptura: Hanc autem tenta- tionem ideo permisit Dominus euenire il- li, vt posteru daretur exemplum patientiæ eius, sicut & sancti Iob. Vnde & post- ea ei dixit Angelus: Quia acceptus eras Deo, necesse fuit, vt tentatio probares te.

Abbas Stephanus, sicut in Vitis Pa- trum scribitur, æger ex morbo decum- bebatur, hinc qui ei aderat, socius quan- dam ei tortulam farinaceam coxit, cui, dum oleum oliuarum indere se putat, o- leum lineum, quod maxime amarum est, & inspidum, ei inspersit, itaque ægro se- ni porrexit. Stephanus eam vt gustauit, pauillum de ea comedit, & tacuit. Cum post aliam simili modo socius co- xisset, & eam senex vt gustauit, comedere noluisse, ait: Comede Pater, quia sapida est. Atque hoc dicens, vt ægrum suo ad comedendum exemplo inuitaret, eam prægustauit: cuius amarorem percipi- ens, turbati cepit, & dicere; Homicida sum. Tum senex: Noliturbari, fili; si enim Deus te noluisse errare, in vno olei genere pro alio accipiendo, ipsum non fecisses.

Sic & alios sanctos, non paucos, ma- gna animi conformitate & patientia, que sibi adhibebantur remedia, etsi morbo, è quo laborabant, directe aduersantia, le- gimus admisisse. Ad hunc ergo modum nos cum errata medici, tum negligentias infirmariorum debemus accipere, de his

Rodriquez exercit. pars 1.

scilicet non conquerendo, in illum au- tem culpam non conijciendo.

In hac re sane virtus hominis mire re- lucet & patescit: hinc Religiosus æger, qui, quidquid sibi offertur, mira animi æqualitate & alacritate accipit, tanquam à Dei manu profectum, seque à Superio- ribus atq; infirmarijs dirigi gubernariq; finit, sui ipsius obliuiscens, seipsum tota- liter negligens, non mediocriter alios æ- dificat. Vnde S. Basilius: Si animam, in- quit, Superiori tuam concredidisti, cur non & corpus ei fidis? Salutem æternam in manus eius consignasti, quare non & temporalem ponis? Cum autem regula copiam & licentiam nobis faciat, ad om- nem corporis nostri curam tunc abijcien- dam, atque adeo id ipsum præcipiat, no- strum est id magnifacere, & tam vtili plausibilique licentia vti.

Contra magno omnibus offendiculo est Religiosus ille, qui, dum æger est, ma- gnopere de se sollicitus est, de eo, quod sibi dandum est, & quomodo id dandum sit, & num sibi per omnia & exacte pareat- ur, anxie disquirir, quique, si quid desit, conqueri & expostulare nouit.

Vnde Cassianus: Corporis infirmitas, inquit, nullum est ad cordis puritatem habendam impedimentum, quinimo mi- rifice ad hanc iuuat, si quis illam ita, pro- ut oportet, nouit accipere. Vide ergo, in- quit, ne corporis ægritudo ad animam transeat. Si quis autem ex ægritudine oc- casionem hauriat voluntatis propriæ fa- ciendæ, obedientiæ & parentiæ excutien- dæ, tunc ad animam ægritudo penetrare dici potest, & ipsa in causa erit, vt ma- gis de spiritali sit, quam de corporali subditi sui infirmitate Superior sollicitus futurus.

Quod quis infirmus sit, non propterea debet desinere videri & esse Religiosus, aut cogitare nullis ideo se regulis iam obstringi, atq; adeo fas sibi esse, omnem in sanitate sua recuperanda, delicijsq; con- sectandis curam constituere, propriique profecti obliuisci. Qui agrotat, ait B. P. N.

humilitatem, & patientiam suam præsefe-

ron.

Æger indif- ferens valde ædificat.

Da corpus ei, cui animam dedisti.

Regula libe- rat infirmos à cura sui.

3. p. Consi- e. 2. lit. G.

Ægritudo animam pu- rificat.

Caendum, ne morbus à corpore ad a- nimam tran- seat.

Æger regula- tu tenetur, & perfectioni acquirenda.

Reg. 50. Sumo

Tob. & Tob. 11. Testatur id Scriptura

Tob. 11.

Tob. 11. 17.

Abbas etiam Stephanus

Errit homi- num à Deo

Sanctum in- firmo indif- ferentia.

Militia est vita hominis. rondo, nō minorem ad irationem dum morbo laborat, quā dum valebat corpore, ad maiorem Dei gloriam prestare curet.

Psal. 5.

S. Iohannes Chrysostomus super illa Prophetæ verba: *Domine ut scuto bona voluntatis tuae coronasti nos.* docens, quomodo, quoad diu viuimus, semper nobis pugnandum sit, ac proinde semper ad pugnam parati armatiq; incedere debeamus, tam æ-

Morbi tempore maxime pugnandum. groti quam sani, ait: *Morbi tempore huius maxime pugna tempus est, quando dolores undique conturbant animam, quando tristitia obsident, quando adest Diabolus incitans, ut acerbum aliquod verbum dicamus, & in querimonias, murmurationemque prorumpamus: atq; ideo virtutem tuam potissimum exercere & patefacere necesse est.*

Epist. 78.

Æger fortitudinem in perferendo maxime ostendere potest.

Hinc Seneca docet, virum fortem, fortitudinis suæ exercendam etiam in lecto occasionem habere, non minus in contra morborū dolores ac molestias, quam in acie aduersus hostes pugnando, quia precipua & potissima fortitudinis pars in perferendo magis, quam in configendo consistit. Testatur id etiam Sapiens, dum ait: *Melior est patiens viro forti, & qui dominatur animo suo, expugnatore urbium.*

CAPVT XVIII.

Confirmantur superiora aliquor exemplis.

Blasius c. 11. monis spiritus.

Voluntas Dei non sanitas expetenda.

Marul. lib. 1. a. 4. Iacob. de Veragine.

BEATÆ virginis Gertudi aliquando apparuit Redemptor Iesus Christus, ferens in dextera sua sanitatē, & in sinistra infirmitatem, monens, vt, vtram vellent, eligeret. Ipsa ab vtraque manu Domini se auertens, ait: *Domine ego toto corde desidero, vt non meam voluntatem respicias, sed tuum beneplacitum in omnibus perscias, & quod ad maiorem tuam gloriam facit.*

Quidam S. Thomæ Cantuariensis ad dictus ac deuotus, æger illius sepulcrum adiit, cum rogaturus, vt sibi à Domino sanitatem impetraret. Quam consequutus, & ad suos reuerfus, cogitare secum cœpit, cur, si illa infirmitas sibi magis ad salutem consequendam conueniret, sa-

niam postulasset. Tanti porro apud eam ponderis hæc ratio fuit, vt sancti Martyris sepulcrum rursus adiens, ipsum precatus sit, vt, quod sibi ad salutem æternam consequendam magis contentanum esset, id sibi dare dignareretur. Cui cum Dominus hunc ipsum morbum immisisset, mire eo gauisus fuit; facile intelligens, hunc sibi præ valetudine expedire.

Simile quid in vita Sancti Vedasti Episcopi legitur: Cæcus quidam, quo die sancti huius corpus eleuabatur, quam ardentissime sanctas eius reliquias suis oculis conueri desiderabat: qui cum voti factus esset compos, & vidisset, quod desidererat, oculosq; sibi restitutos aduertens; Dominum orauit, vt, si visus ille sibi ad animum bonum non expediret, priorem sibi cæcitatem redderet. Qua oratione facta, suos rursus sibi oculos recipi, seque vt ante cæcum esse sensit.

S. Antonius Abbas, vt narrat Hieronymus, cum euocatus à S. Athanasio Archiepiscopo, Alexandria, se contulisset, vt illum in hæresibus ibidem suppullulantibus confutandis & extirpandis adiueret, inuenit ibi Didymum, virum eruditissimum, ac oculis corporeis destitutum: qui cum Antonius multa de sacra Scriptura conferens, tam profundam in eo doctrinam competit, vt illius ingenium & doctrinam maxime admiraretur. Hæc tractatione ob soluta, quasiuit ab eo, num ob hanc cæcitatem contristaretur: ille autem tacuit. & præ pudore respondere ausus non fuit. Donec secundo & tertio idem rogatus, ingenue confessus est, ob illam se cōtristari. Quem consolatus Antonius, ait: Miror te virum tam eruditum & tam præstatis ingenij propterea mœrore confici, quod careas eo, quod muscis, formicis, lacertis, & vilibus terræ animalculis donatum est, & non potius lætari, quod habeas id, quod soli sancti & Apostoli habere meruerunt. Vnde videre est, inquit Hieronymus, multo esse potius spirituales oculos habere, quam corporales.

S. Dominicus Romæ habitans, mulie-
rem quandam afflictam, morbidam, ac de-
reclusam, illustrem Dei famulam, quæq;
ad portam S. Ioannis in Laterano in turri
solitaria agebat, identidem visitabat:
quin & confessionis, ac Venerabilis Eu-
charistiæ Sacramenta ei non raro mini-
strabat. Mulieris nomen erat Bona. Cui
nomenclaturæ ita ip' a vitæ suæ modo re-
spondebat, vt eam cen bonam Deus in la-
boribus & vitæ ærumnis lætari, in morte
vero solum quietem inuenire faceret. Pu-
tidum hæc in mammillis vlcus habebat;
vt pote quas dudum edax cancer depa-
sceret, ac vermes foetidissimi incoherent:
quem cruciatu cum alijs quislibet, quia
enormis erat ferre non potuisset, ipsa ni-
hilominus incredibili patientia ac silen-
tio ferebat, Deoque assidua gratiarum ac-
tione benedicebat. S. Dominicus, quod
eam ita morbis vexatam, & in virtutem
solide fundatam cerneret, magnopere er-
gai ipsam afficiebatur. Quadam ergo die,
postquam illam Sacramentis vitalibus
refecisset, horrendum & purulentum il-
lud vberum vlcus sibi petijt ostēdi. Quod
est Bona initio detrectaret, sancti tamen
viri postulatis tandem morem gessit. Vt
ergo reiectis mammillis, Dominicus pu-
tidam purulentiam, apostema, cancerum,
& vermes ex ijs scaturientes conspexit, si-
mul eius patientiam & animæ quietem;
eiusdem quidem commiseratione motus
est; has tamen plagas & apostema omni-
bus terræ thesauris & gemmis prætulit, v-
numq; sibi de vermibus illis proserpentibus,
quasi pretiosas aliquas reliquias dati
petijt. Non tamen eum Bona dare vo-
luit, quam ei Dominicus eum se redditu-
rum promitteret: Quia iam tum tanto-
pere se etiamnum viuam rodi ac comedi
gaudebat, vt, si quis vermium illorum
in terram diffunderet, eum ipsa suum in lo-
cum reinsereret. Quare, fide prius ac-
cepta, vnum satis grandem & longum,
& caput nigrum præferentem Domini-
co dedit. Vix dum eum Dominicus in
manus acceperat, & ecce in gemmas pre-
tiosissimas conuertitur. Quo viso percul-

si adstantes fratres, Patrem suum rogant,
ne Bonæ lumbricum reddat: Ipsa vero,
cum ex compromisso instanter postulans,
suam sibi petijt restitui gemmam. Sed
dum illa Bonæ redditur, in priorem ver-
mis formam rediens, ab ipsa mammillis,
in quibus enatus & alitus erat, inferitur.
Dominicus vero Dominum pro illa de-
precans, eique cruce facta benedicens,
inde decessit. Sed cum è turris gradibus
descenderet, putida mulieris vbera vna
cum vermibus omnibus exciderunt, &
paulatim noua succrescente carne, pau-
cis post diebus sanitati est restituta, e-
natrans omnibus, quæ per feruum suum
Dominicum Dominus mirabilia opera-
batur.

S. Dominici
benedictio sa-
nat cancerum.

Er. Reginaldus, vt eadem historia pro-
dit, dum cum S. Dominico de veste reli-
giosa assumenda serio agitarer, & iam
eam induere firmiter apud se statuisset,
non multo post in continuam incidit fe-
brim, & vt quidem medici censebant,
mortalem, S. P. Dominicus de illius va-
letudine mirum in modum sollicitus, as-
sidue Deum Optimum Maximum pro eo
oratione interpellabat: & tam ipse, quam
æger, miro animi studio ac sensu, Dei-
patæ Matris opem exposcebant. Hæc
ambo dum instanter orant, ecce tibi Re-
ginaldi cubiculum sacratissima cæli Re-
gina, mirabili & cælesti quodam fulgo-
re resplendens, alijs duabus virginibus
beatis (& vt quidem apparebat, S. Ceci-
lia & Catharina Martyribus) comitata
ingreditur, quæ vna cum beatissima Vir-
gine, ad ægrotantis lectulum propius ac-
cesserunt. Hunc ergo elementissima cæ-
litum Regina, & mater pietatis, consolata
est, dicens: Quid tibi vis faciam Regi-
nalde? Nam venio, vt postulata tibi con-
cedam: ergo hæc quæ sint, audacter mihi
dicio; nam haud dubie voti tui com-
pos redderis. Turbatur ad hæc eius ver-
ba animi dabijs Reginaldus, & cæle-
sti visione velut consternatus, hæret an-
ceps, nescius quid aut ageret aut pene-
ret. Sed vna de sanctis illis Deipa-
ræ comitibus, hanc ab eo quamprimum

Q9 2 hæc.

*Voluntas Dei
non nostra pe-
tenda.*

*B. Virginis
vinctio sani-
tatem & ca-
sitatem tri-
buit.*

*Hist. Eccle. p.
2. lib. 6. c. 2.*

*Ager ipse
alios sanat.*

hæstationem excussit, dicens: Nihil certi petas, frater, sed omnia petenda illi committe, siquidem melius illa tibi dare, quod necesse est, nouit, quam tu poscere. Consilium hoc adeo prudens & discretum, æger sequutus, hoc modo Deiparæ Matri respondit: Nihil prorsus peto, Domina, & aliã voluntatẽ non habeo, quam tuam vnus: in illã ergo & manus tuas totum me resigno. Quas ipsa tũ blande extendens, & oleũ, quod ad hunc effectum comites secum tulerant, accipiens, Reginaldum vnxit, eo prorsus modo, quo morituri solẽt sacro oleo inungi. Tantã porro sacrarum illarum manuum contactus fuit efficaciz, vt statim reliquerit eum febris, & ita confirmatis fuerit viribus, tanquam si nunquã ægrotasset. Et (quod amplius est) ad singulare illud redditã fanitatis corporeã beneficium, aliam maiorem in anima gratiam ac virtutem accepit; quod nimirum ex illo die nullum amplius in se, quoad vixit, carnalem inhonestumque vllõ in loco vel occasione motum senserit.

In historia Ecclesiastica scriptum est, inter omnes, qui illa tempestate floruerunt, viros sanctos eminuisse Beniaminum quendam: vt pote cui à Deo datum erat infirmos omnes, nullo extrinsecus adhibito medicamento; curare, tantum leuiter manu eos tangendo, oleo paululum inungendo, & orationem super eos fundendo. Etsi vero ægris quibuslibet fanitatem restitueret, hydrope tamen ipse mire afflictabatur, itaque distentus ab eodem & inflatus erat, vt per cellã suã ostium egredi non posset, sed cardines eius & postes illi egressuro diuelli oporteret. Porro ad octo menses in ea conclusus, sic laborauit iugiter in laxissima quadam sede sedens, donec tandem demortuus est: in qua sedens etsi multos morbidos persanaret, de sua tamen infirmitate nequam conquirebatur, nec ex postulans murmurabat, quod sibi ipsi sanitatem reddere non posset. Eos vero, qui sui commiseratione tangebantur, consolabatur, ac dicebat: Rogate Deum tantum

pro anima mea, de corpore parum estote solliciti, quia etiam dum sanus eram, ad nihil id mihi vtile erat.

Barnabas Monachus, cum in via in pa-xillum pedem induisset, ad dies aliquor-cum sibi tolli noluit, nec à plaga curari, vt sic aliquid pro amore Dei pati posset. Ijs autem, à quibus inuisebatur, dicebat; quanto magis is, qui exterius est, homo patitur & mortificatur, tanto magis qui interius est, viuificatur & corroboratur.

Monachus quidam nomine Zachæus, vt in vita sancti Pachomij scribitur, tam-etsi epilepsia iugiter laboraret, non pro-pterea vel apicem de solito rigore & abili-mentia sua, qua ad panem nudum non nisi salem addebat, remittebat: tam quoq; frequens & assiduus in oratione erat, ac ceteri bene valentes, semper vna cum ijs ad Matutinum & reliquis horas confliens. Reliquo autem tempore, quod illi ab oratione vacuum erat, stercis, sportulis, & funibus è sparto texendis se se occupabat: cuius asperitate manus ita conuulneratas habebat, vt sanguis illi iugiter è fissuris decurreret: quod non nisi otij vitandi gratia faciebat. Nocte vero, antequam se ad quietem componeret, aliquid pro more è sacra Scriptura meditabatur, crucisque se signo deinde communiebat: quo factò, paulisper dormiebat, vsq; dum tempus matutinarũ instaret; ad quas, vt dictum est, surgebat, ac tam diu in ijs & in oratione reliqua perseuerabat, donec illucesceret. Hoc scilicet modo suum san-ctus ille æger tempus dispertiebat, hæcque ordinaria eius erant exercitia. Sed cum alius eum Monachus inuiseret, manufque eius conuulneratas & cruentas videret, suauit, vt oleo eas inungeret, forte enim, vt illa scissurã tantos dolores non afferrent. Fecit id Zachæus; sed adeo dolor non est imminutus, vt etiã magis increuerit. Verũ cum ipse deinde S. Pachomium inuiseret, narratoque, quid malo pel-lando fecisset; ait illi vir sanctus: Putasne, fili; Deum infirmitates nostras nõ inueniri, & si ipsi placuerit, eas sanare nõ posset. Quod

Quod ergo eas minime fanet, sed in ijs diu nos languere sinat, donec non rogatus auferre eas ipse velit, ideo id ab eo fieri credendum, vt nostri curam omnem illi concedamus, in q; eo solo fiduciam nostram collocemus: ad magnū quoq; animarum nostrarū bonum & vtilitatem, vt nimirum nobis postea pro breuib; illis laboribus, quos nobis immittit, mercedē & coronam adaugeat, & velut duplicatam rependat. His auditis Zachæus, mire animo punctus: Ignoscat, inquit, mihi Deus hoc parat in eum fiduciā, & cum diuina eius voluntate conformitatis, & desiderij sanitate peccatum. Hinc, postquam Pachomius inde discessit, leuē hanc noxam anno integro tam rigido expiauit ieiunio, vt non nisi post duos ieiunij dies cibum gustaret, & cum quidem tenuissimum, & quem etiam cum lachrymis miseret. Memorabile hoc Zachæi exemplum Pachomius identidem apud fratres suos commemorare solebat, vt eos ad perseverandū in laboribus, in Deo confidendum, & leuia delicta non parui faciendā cohortaretur.

CAPVT XIX.

Quam tamen morte, quam in vita nos praeferre oporteat, cum Dei voluntate concordiam.

CONFORMES insuper cum Dei voluntate esse debemus, tam ad moriendum, quam ad viuendum. Et quam ipsum mori ex se perdifficile sit & peracerbum (ait siquidem Philosophus: *Omnium rerum nihil morte terribilius, nihil acerbius*) in Religiosis tamen difficultas hęc magna ex parte est imminuta, & acerbitas dulcorata: quia iam medium, imo prope totum viā, qua ad mortem itur, cursum confecimus.

Nam primo, ideo praeicipue mundanis hominibus ipsa mors acerbā, & eius horra dura esse solet, quod opes, honores, voluptates, delectationes, commoda,

delicias, quibus hac in vita fruebantur, amicos item, consanguineos, hic charam vxorem, ille filios dilectissimos relinquere cogantur: quae singula in illa angustiae hora non parum hominem turbare & angere solent, praesertim quando ijs ante occursum non est. Vniuersa hęc matre in tempore Religiosus iam reliquit; vnde ea relinquere, illi nec graue est, nec difficile.

Si quando dens molaris iam vnde qua- que decarnatus est, & à gingiuis solutus, nullo negotio ore educitur; at si cum non oblata circūsecus carne, educere chyrurgus fatagat, ingētem tibi dolorē adferet: ad eundem modum Religioso, qui ab omnibus mundi rebus iam dudum diuisus & sequestratus est, in hora mortis graue non est easdē penitus relinquere: iam dudum enim eas volūtarie magnoq; merito suo, dū primū Religioni nomē dedit, reliquit; nec expectauit, vsq; dum eas in mortis hora aliquando relinqueret, vt faciunt mundani, quādo eę necessitate premente (etsi ipsis inuitis, & magno cū dolore & amaritudine, ac saepenumero sine vilo merito) relinquendae sunt: quia tunc suos illa potius possessores, quam illas deserunt. Atq; hic est vnus de praecipuis, quos mundi abnegatio, & Religionis ingressus continet, fructibus, vt bene obseruat Chrysostomus; quod nimirum mundanis, qui in opibus, voluptatibus, & delicijs vitae huius requiem suam & pacem collocarūt, mors accidat quam penosissima, iuxta illam Sapientis gnomen: *O mors quam amara est memoria tua, homini pacem habenti in substantia sua!* Si vel ipsa mortis memoria tam amara est, quam erit dura eius praesentia! Si sola cogitatio amaricat, quomodo amaricabit gustus? Religioso autem, qui iam dudum omnia illa deseruit, mors adeo non amara est, vt etiam laeta, iucunda ac sapida sit, vtpote malorum eius finis, & laborum terminus, & in qua ipse praenium & mercedem pro omni eo, quod causa Dei reliquit, est recepturus.

Similitudo.

Morientes deseruntur, non deserunt mundum.

Homil. 14. in 1. ad Tim.

Fructus Religionis mortis suauis.

Eccl. 41. 1.

Memoria est amara, quid faciet praesentis?

11.

Alterum, quod in hora illa mundanos maxime affliget, ac causa esse solet, vt mors ijs terribilis ac horribilis accidat, iuxta sanctum Ambrosium, est mala conscientia, & quod ad eam se minime disposuerint: quod in Religioso tem nec locum habet, nec habere debet: nam vniuersa eius vita quid est aliud, quam continua quædam ad bene moriendum præparatio & dispositio: Religiosus quidam æger, cum à medico, vt se ad mortem disponeret, commoneretur, dixisse fertur: Ex quo hunc habitum indui, aliud quotidie non feci, quam ad moriendum me præparare. Hoc quippe Religiosi est exercitium.

Lib. d. bono
mentis, c. 8.

Bona consci-
entia Religio-
sum in morte
recreat.

Religio est
mortis medi-
tatio.

Castitas &
charitas mor-
tem cõdiunt.
Hom. 13. in
Euangel.

Tract. 2. c. 5.

Desiderium
mortis signum
bonæ consci-
entia.

Luc. 12. 36.

Mortis me-
tus mala con-
scientia si-
gnum.

Simila.

Quinimo ipsemet Religionis status nos eam dispositionem docet, quam in suum aduentum haberi Redemptor Christus vult: *Sine*, ait, *lumbi vestri præcincti, & lucerna ardentes in manibus vestris*. Lumborum autem præcinctio, inquit Gregorius, castitatem, lucernæ ardentes in manibus gestatæ, bonorum operum denotant exercitiū: quæ sane duæ res in religiosa vita potissimum locum habeant. Quocirca boni Religiosi est, mortem non formidare.

Notandum autem hic (quod ad propositum nostrum mirifice faciet, & quod etiam supra insinuauimus) inter cetera manifesta signa, quod bonam quis conscientiam habeat, & bene illi cum Deo sit, esse, quod cum diuina eius voluntate quoad horam mortis suæ, mire sit conformis, eamque summo cum gaudio vbique expectet, perinde ac si sponsum suum expectaret, cum quo cœlestia illa sponsalia, & nuptias celebret. *Et vos similes hominibus expectantibus Dominum suum, quando reuertatur à nuptiis*.

E diuerso, quo quis mortem inuitus subeat, & hanc cum Dei voluntate conformitatem non habeat, bonum id signaculum non est.

Insignes aliquot rei huic declarandæ adferri solent comparationes. Non vides, qua ouicula mansuetudine & quiete ad lanconem suum abeat, vtpote nec balatum edendo, nec villo modo resisten-

do. Quam etiam similitudinē de Redemptore Iesu sacra Scriptura adducit, dicens: *Tanquam ouis ad occisionem ductus est*. At animal immundum porcus quam grunnit & reluctatur, dum ad mortē abripitur. Tale etiam est inter bonorum, qui per oves repræsentantur, & improborū & carnalium, quos alia illa animalia immunda designant, mortem discrimen.

Qui ad mortem sententia iudicum condemnatus est, quotiescunq; ianuam carceris aperiri audit, contristatur, & totus perhorrescit, singulis vicibus ad ellectorem ratus, à quo ad mortē rapiatur at innocens, & qui liber & innocens a iudicibus pronūtiatus est, quoties carceris fores reserari percipit, gaudet, cogitans se iam in libertatem asserendum. Ita impius, dum mortis mouere & strepere seram audit, dum, inquam, a morbo affligitur, mente concutitur, & grauitè angitur, quia, quoniam sauciam habet conscientiam, iamiam se educendum credit, vt æternis tartari ignibus addicatur: at, qui bona conscientia, lætatur potius, quod per mortis ianuam se auit in libertatem & quietem sempiternam asserendum. Nos ergo agamus, quod bonos Religiosos agere par est, & non solum difficultatem nullam sentiemus, cum Dei voluntate in hora mortis nos cõformemus, verum etiam mire exultabimus, & cum Propheta à Deo petemus: *Educ de carcere, anima mea*.

S. Gregorius illa Iobi verba, *Et bestias terræ non formidabis*, exponens, ait: *Iustus namque initium retributionis est: propter quod, in obitu securitas mentis: iam tunc quippe guttulam quandam pacis illius, quæ ceu flumen quoddam exundat, iam in animas ipsorū influxurum est, gustant, & suā beatitudinē auspiciantur: improbi e contra iam tum tormentum & infernum suum, per angorem, tremorem, & remorsum illum, quem in illa hora sentire incipiunt, præsentire videntur.*

Adeo vt mortem desiderare, & ea gaudere satis bonum sit signum. Vnde Clemens: *Laudē dignissimus est*, inquit, in

Tanti namq; & tam graues sunt vitæ hu-
ius labores & ærumnæ, vt, ad ijs caren-
dum, mors à quopiam possit optari.

Aug. lib. 2.
contra 2. ep.
Gaudenij.
c. 12. tom. 7.

Cur autem tantis in vita homines di-
uexari laboribus Deus sinat, inter alias,
quas sancti Patres assignant, causa hæc
est, ne mundo tam perditæ adhæresce-
rent, vitamque hanc mortalem æquo
impensius diligerent; sed in aliam illam
toto animo & dilectione ferrentur, &
ad eam incessanter suspirarent, vt pote
ubi non erit luctus, neque clamor, neque dolor
erit vltra.

Cur Deus
mundum fa-
cit amarum.

Vt ad calum
anhelemus.

Apo. 22. 4.

Addit vero Augustinus, clementissi-
mum Deum, ex infinita qua est bonitate
& misericordia, statuisse, vt vita hæc, quia
laboribus & malis obnoxia est, breuis fo-
ret, & cito finē acciperet; alia vero, quam
expectamus, æterna & perennis; scilicet
vt labor esset breuis, gaudium & requies
perpetuo duraret.

Serm. 37. de
Sanctis, qui
est primus in
seculo omnium
Sanctorum.

Hæc vita bre-
uis, quia ama-
ra, illa æter-
na, quia lata.

De illa sic loquitur Ambrosius: *Tan-
timalis hæc vita repleta est, vt comparatio-
ne eius mors remedium putetur esse, non po-
næ, & nisi eam Deus in castigationem
& penam immitteret, hanc ipsi no-
bis è misericordia, & velut donum ac
remedium dari cuperemus, quo graui-
mala & ærumnæ finem aliquando acci-
perent.*

Serm. super
e. 7. Job. 10. 2.

Mors reme-
diū ærumna-
rum vitæ.

Sæpe quidem, fateor, mundani homi-
nes quoad hoc peccant. in eo, quod in
malis hisce ferendis magnam impatien-
tiam præferant, tum quod non nisi quiri-
tabunde, expostulando, & cum impatien-
tia, mortem à Deo deposcant: sed si paci-
fice & cum plena sui subiectione eam pe-
terēt, hoc modo, Domine, si placeat, educ-
me ex hisce malis; satis mihi est, quod vi-
xi; peccatum non esset.

Mors peti po-
test, sed cum
patientia.

Secundo, tum maiori mors perfectio-
ne desideratur, quando ea de causa opta-
tur, ne Ecclesiæ mala & persecutions,
& continuæ, quæ in Deum Optimam
Maximum committuntur, iniuriæ, vide-
antur. Sic eam optauit Elias Propheta,
cum Achabi & Iezabelis vexationem,
cum altaria destructa, cum omnes Dei
Prophetas interfectos cerneret, seipsum
deni-

II.
Mors optan-
da, ne publi-
ca mala vi-
deamus.

qui omnibus diebus mortem expectat; sed il-
le sanctus, qui nulla non hora eam desiderat.
Sic & sanctus Ambrosius laudat eos, qui
ardens quoddam moriendi habent desi-
derium: quod habuisse profecto con-
stat priscos illos Patriarchas, dum se vt
peregrinos & hospites, non vero habita-
tores & possessores esse in terra crede-
rent, confitentes, quia peregrini & hospites
sunt super terram. Et sicut bene Aposto-
lus obseruat: *Qui hæc dicunt, significant se
patriam inquirere & ad ex hoc exilio emi-
grandum anhelare.*

Hoc item erat, ad quod tam impense
& audacter Propheta regius suspirabat,
dicens: *Heu mihi, quia incolatus meus pro-
longatus est.*

Si autem veteres illi Patres, etiam por-
ta cæli clausa & obserata, & cum etiam
statim à morte in illud ingredi non po-
terant, hæc dicebant, & tantopere desi-
derabant; quid erit modo, cum fores
calorum iam patēt, & anima, quæ ex-
purgata iam est, quamprimum ad Dei
conspectum & fruitionem admittitur?

CAPVT XX.

*Aliquot adferuntur rationes & mo-
tiua, ob qua licite sancteque
mortem desiderare pos-
sumus.*

VT vero melius maiorique cum perfe-
ctione voluntati diuinæ, tam in
morte, quam in vita conformemur, ali-
quothic motiua & rationes adducemus,
propter quas mortem desiderare liceat,
vt meliorem ex ijs seligamus.

Prima itaque ratio, ob quam desidera-
re homini mortem liceat, est, vt labores
& ærumnas, quas vita hæc mortalis in-
cludit, eius adminiculo deuitet. Nam, vt
ait Sapiens: *Melior est mors, quam vita
amara & laboriosa.* Sic videmus, etiam
ab ipsis mundanis sæpe mortem optari,
& omnibus votis à Deo desiderari: quod
etiam sine vilo peccati reatu fieri potest.

Elias.

denique ad eandem necem conquiri sciret: quare zelo honoris diuini actus, & ijs se malis mederi non posse cernens, in desertum se recepit, & sub arbore iunipero

3. Reg. 19. 4.

se prosternens, petiuit anima sua, ut moreretur. *Et ait: Sufficit mihi Domine, tolle animam meam, ne tot mala & offensas tui videam: neque enim melior sum quam Patres mei.* Et generosus ille populi Dei dux Iudas Machabæus dicebat: *Melius est nos*

Machabæi.

2. Mac. 3. 59.

mori in bello, quam videre mala gentis nostræ & sanctorum, & honorem Dei proculcatum. Atque hoc dicto suos ad strenue pugnandum exhortabatur & animabat.

S. Augustin.
vnum e trib.
in obsidione
petiuit, mor-
tem obtinuit.

Sic etiam S. Augustinus, vti in eius vita legimus, Wandalis ex Hispania in Africam trajectantibus, eamque vniuersam ita destruentibus, vt non viro, non mulieri, non clericis, non laicis, non pueris, non senibus parcerent, & iam Hippo- nam, cui ille vt Episcopus præerat, magna militum manu obsidentibus, tantam populis sui tribulationem atque adeo Ecclesias clericis, vrbesque ciuibus hostili gladio iam iugularis viduas cernens, quam amarissime in sua senectute plorabat. Et clericis suis in vnum locum conuocatis, Tria, inquit, Dominum rogaui, vel vt nos ab hisce periculis liberet, vel ad ferendum patientiam concedat, vel me e vitæ huius ergastulo educat, ne tanta mala videre cogar: tertium porro mihi ipse concessit. Nec sefellit: nam tertio obsidionis Hipponensis mense male valere cœpit, è quo etiam morbo post paulo demortuus est.

B. Ignatius
mori maluit,
quam Eccle-
siae perturba-
tionem vide-
re.

Simile quoque exemplum in vita B. P. nostri Ignatij legimus. Hæc scilicet est perfectio sanctorum, ita nimirum ob Ecclesiæ persecutiones, & quæ aduersus diuinam maiestatem committuntur flagitia, dolere & contristari, vt ea ferre æquanimitè nequeant, atque ideo ad mortem iugiter anhelent, ne tantum tamq; graue malum videre cogantur.

III. Tertia, eaque etiam bona, prægnans, vt Deum vltimumque perfectionis ad mortem optandam, & precibus à Deo postulandam

causa & ratio est, quod à morte non amplius eum sumus offensus, & à peccando plane liberi. Certum namque est, quod, quamdiu in hac vita agimus, nulla nobis sit de non peccando securitas, sed in peccatum mortale incidere possumus; & constat alios nobis perfectiores, quia illustribus Dei donis ornati erant, & veteres sancti, & quidem illustres sancti, erant, se de prolapsos esse. Hoc inter cætera seruos Dei maxime percellit & timere facit, & hoc est, ob quod ex hac vita emigrare ardentissime desiderant. Si vt non pecces, desiderare tibi liceat etiam non natum fuisse, & nunquam extitisse, quanto magis non? Maius quippe malum est peccatum; quam non esse, & melius est fer non esse, quam peccare. De suo proditore Iuda dicebat Redemptor noster IESVS: *Bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille.* Et hunc in sensum exponit sanctus Ambrosius illud Ecclesiasticus: *Et laudari magis mortuos, quam viuentes; & feliciorum vtroque iudicium, qui necdum natus est. Mortuus, inquit, præfertur viuenti, quia peccare desinit: mortuo præfertur, qui natus non est, quia peccare nesciuit.*

Quam obrem laudabile exercitium est, si saepe in oratione hosce actus exercemus, *Domine ne permittas me separari à te Domine, si te offensus sum, arreuerit hac vita celeriter educito, quam te defendam: Non aliam ob causam viuere volo, quam vt tibi seruiam; & si viuendo tibi seruire non possim, posthac viuere detrecto.*

Est autem hoc exercitium Deo longè gratissimum, nobisque in primis utile: eo namque exercetur cum dolor & detestatio de peccatis, tum humilitas & amor Dei; item res in eo petitur, qua nulla à Deo peti potest gratior.

Sancta illa Regina Blanca, S. Ludouici Galliæ Regis mater, filio suo identidem dicere solebat: *Mallet me iam mortuum videre, fili mi, quam vt vllum seculæ criminè admitteres. Tantopere porro Deo hocce desiderium & benedictio maneat.*

na placuit, vt nullum is tota vita peccatum mortale dicatur admiffisse. Eundem effectum forfitan & in te, defiderium & petitio hæc operabitur.

Adhæc, mortem defiderare, non solum ad mortalia peccata euitanda bonum est, sed etiam ad venialia, sine quibus vita hæc duci non potest. Seruus quippe Dei paratus esse debet mori potius, quam vt vllum peccatum non solum mortale, verum etiam veniale (v.g. officio se mentiri) committat; & sane qui hanc ob causam mortem pateretur, verus esset martyr. Cū certo certius sit, nos, si diu viuamus, multa peccata venialia commissuros: nam *sepius in die cadet iustus*, id est sepius, imo, quo viuunt diutius, cadet frequentius. Et non solum ad venialia hæc peccata euitanda optant serui Dei ex hac vita egredi, sed etiam vt se à tot defectibus & imperfectionibus, totitem tentationibus ac miseris, quot quotidie experiuntur, immunes se ac liberos videant. Vnde beatus sanctus ille scriptor: *Heu Domine quid patior: Propono me fortiter acturum, sed cum modica tentatio uenerit, magna mihi angustia fit: & dum de cœlestibus cogitare uolo, carnalia magno impetu menti se ingerunt. Heu! qualis est hæc uita, ubi non de iuni tribulationes & miseria; ubi plena laquei & hostibus sunt omnia! nam una tribulatione seu tentatione recedente, alia accedit; sed & priore adhuc durante conflitum, alij plures superueniunt & insperati. Quomodo potest animus uita tantas habens amaritudines, tot subiecta calamitatibus & miseris, quomodo etiam dicitur uita, tot generans mortes & pestes?*

Illustris quædã sancta dicere solebat, se si quid homini eligere fas esset, aliud quam mortem non esse electuram: illa enim mediante, anima timere desinit, ne quid inquam exinde committat, quod, quo minus pure Deus ametur, impedimento sit. Maioris proinde perfectionis esse uideretur, si quis cupiat dissolui vt venialia peccata, imperfectiones, & defectus euitet, quã vt mortalia. Fieri quippe potest, vt mortalia committere nolit, *Rodriguez exercit. pars I.*

potius quod infernalium tormēta horreat, ac solo sui ipsius amore teneatur, quam ex amore Dei: sed tam ardenti erga Deū amore ferri, vt mors optetur, ne qua venialia aut leues defectus & imperfectiones admittantur, insignis est puritatis intentio, & magnæ perfectionis argumentum.

Dices, Idcirco viuere cupio, quo proculpis & delictis meis faciã satis. Ad hoc respondeo, si diutius viuendo, semper quid de preteritis demeremus, nouas uero ad priores culpas nõ adderemus, laudabile quidẽ id propositum foret. At si, nõ modo de debito nihil imminuis, sed ipsum semper aggrauas, & quo diutius uiuis, eo plura tibi accrescunt de quibus Deo sit ratio reddenda; tunc non erit ea bona responsio. Vnde bene conqueritur S. Bernardus, *Cur ergo tantopere uitam i-*

Sape plus peccamus quam satisfacimus diu uiuendo.
Cap. 2. Medit. istam desideramus, in qua quãto amplius uiuimus, tanto plus peccamus, quãto est uita longior, tanto culpa numerosior! Et S. Ambrosius: *Quod esse discrimen putas inter eum qui moritur puer, & eum qui demoritur senex, nisi peccata auquod hic peccatis abeat oneratio, & plurimū gentur.*
De inter de mo. c. 35.

Longe melius hac in re animatus erat S. Bernardus; qui quoad hoc propositum quædam magna humilitate de se cõfitebatur, quæ maiori cū ueritate nos de nobis dicere par esset. *Viuere erubesco, quia parum profecto; mori timeo, quia non sum paratus. malo tamen mori, & misericordie Dei me committere & commendare, quia benignus & misericors est, quam de mala mea conuersatione alicui scandalum facere. Est hæc profecto laudabilis quædam resolutio.*

R. D. M. Auila autem dicebat, ei etiam qui non nisi mediocrem dispositionem haberet, mortem tamen potius desiderandum uideri quam uitam; idq; ob assiduū in quo degimus, peccandi periculum, quod omne per mortem tollitur. Vnde & praeclare S. Ambrosius, *Quid est mors, nisi seipulenta uitiorum, & uirtutum suscitatio.*

Omnes quidem hæc mortis desideranda rationes & motiua bonæ sunt, at omnium perfectissima est illa, quæ Paulum

Sape plus peccamus quam satisfacimus diu uiuendo.

Cap. 2. Medit. istam desideramus, in qua quãto amplius uiuimus, tanto plus peccamus, quãto est uita longior, tanto culpa numerosior!

Epist. ad Heliodorum. Cum atate moritur puer, & eum qui demoritur senex, nisi peccata auquod hic peccatis abeat oneratio, & plurimū gentur.

De inter de mo. c. 35.

S. Bernardus maluit mori quam tepiditate scandalum dare.

Mors optanda ne peccemus.

Lib de bona mortis c. 4.

IV. Mors optanda amore Christi

Apostolum ad eam optandam incitabat, ut nimirum Christum, quem tam ardentem desiderabat, videret: *Desideriū*, inquit, *habens dissolui: Esse cum Christo. Quid ais Paule: cur à corpore hoc dissolui, & liberari cupis? An forte vt labores in Euangelij prædicatione subeundos effugas minime; quin imo glorior in tribulationibus. Quamobrem ergo? Vt à peccando sis tutus? ne ideo quidē: Certus sum enim, quia neque mors, neque vita poterit nos separare à caritate Dei. Erat namque iam in gratia confirmatus, certusque de ea non amittenda, proinde non erat cur hac ex parte timeret. Quare ergo tantopere ad mortem aspiras? Vt sim cum Christo. ex puro scilicet amore eam desiderabat; quia amore languebat, adeo ad amatum suum anhelabat: hinc omnis mora & dilatio, quantumuis exigua, longa illi videbatur, quo dilecti præsentia fruereetur.*

Tres gradus charitatis.

I. Præcepti.

Matt. 19. 17.

II. Consilij.

Rom. 12. 2.

III. Impatientia amoris.

S. Bonauentura inter tres amoris diuini gradus hunc vt vltimum assignat. Quorum primus est, Deū super omnia amare, ita inquam quidquid in nūdo est diligere, vt ob nullum horum peccatum mortale admittamus, nec vllum Dei mandatum violemus. Hoc est, quod adolefcenti illi Euāgelico Redemptor suauis, *Si vis, dicens, ad vitam ingredi, serua mādāta. Hoc porro omnium est.*

Alter caritatis gradus est, vt nuda mādatorum obseruatio nobis satis non sit, sed ad eam insuper Euangelica consilia adiungamus: quod Religiosorum proprium est, qui non modo id quod bonum est, sed etiam quod melius & perfectius, procurant, secundum illud Apostoli, *Vt probetis quæ sit voluntas Dei bona & beneplacita, & perfectā.*

Tertius, inquit Bonauentura, amoris gradus est, tanto affectu ad Deum astuare, quod sine ipso homo quasi vivere non possit: hinc liberari, & à corporis huius carcere eripi gestit, vt sit cum Christo, hocq; exilium finire, & corporis huius parietem, qui inter Deum & nos interiectus est, atque impedit quo minus Deū videamus, dissolui & corrui cupit. Qui tales sunt,

ijs vita hæc quædā patiendī materia, aut potius fastidiosa est; mors vero in votis, & plane desiderabilis.

Sic B. P. N. Ignatius quā ardentissime à corporis huius custodia eripi desiderabat anima que eius tantopere ad Dei fructificationem anhelabat, vt, cum de moriendo cogitaret, lachrymas, quas ex puro gaudio oculi eius destillabant, inhibere non posset. Quamquam non tam mortem optabat, vt ipse ex parte sua summi illius boni particeps fieret, & beato illo Dei conspectu donaretur, quam vt felicissimam sacratissimā humanitatis filij Dei, quem tam affectuose deperibat gloriam conspiceretur.

Et sicut hic in terra amico volupe est, cum, quem toto corde diligit ad honores & dignitatē euectum videre: ita B. P. N. cum Christo Domino esse auebat, suis ipsius proprii commodi & quietis profusus oblitus, sed ex puro erga Christum amore. Gloria scilicet Christi Iesu gaudere & exultare cupiebat, eique de eadem congratulari. Atq; hic altissimus & perfectissimus amoris est gradus, ad quem homo queat pertinere.

Hoc modo mortis memoria adeo nobis amara non erit, vt etiam mire nos recreatura sit, & gaudio cumulara. Vltimus porro progredere, & considera post paucos dies cælo te beandū, ibiq; donandum eo quod nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis potest ascendere, & omnia tibi in gaudiū & delectationem cōuertenda. Quis porro nō exaltet, q̄ exilij sui iam sit finis, & laborū terminus? Quis non gaudeat, quod iam finem vltimum, ad quem à Deo condidit fuit, cōsequatur? Quis non letetur, q̄ hereditatis suæ, & quidem hereditatis tam opulentæ, possessionē adeat? Atq; per mortis iandam in cælestē hereditatē ingredimur. Cū dederit dilectis suis sanctis, ecce hereditas Domini. Neq; enim ad bonorum illorum aternorum possessionē admitti possumus, nisi mediante morte. Hinc iustum Sapiens ait in morte sua sperare. Ipsa namq; medium & scala est, per quam

quam in cœlum ascendatur. Vnde etiam ipsa vnicum nostrum est in hoc exilio solatium. *Psallam & intelligam in via immaculata, quando venies ad me.* Sic porro locum hunc Prophetæ declarat August. Intentio & desiderium meum, Domine, est, vt tota vita me immaculatum conseruē, & hoc intendēs semper tibi psallam. Carnimis autem mei materia erit, quando hoc exilium terminabitur Domine: quādo venies ad me? quando ego, Domine, proficiſcar ad te? *Quando veniam & apparebo ante faciem Dei?* Heu, quā diu illa hora differtur! quam mihi iucūdum erit audire, cum eam iam adesse mihi nuntiabitur! *Latus sum in his que dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus: stantes erant pedes nostri in atriis tuis Ierusalem.* Id est, tā mihi videbar illuc, ad Angelorum beatorumque omnium Societatem admissus, ibiq; stans te Domine in sempiterna seculorū secula frui. Amen.

CAPVT XXI.

In quo quæ dicta sunt, nonnullis confirmantur exemplis.

HOMINI cuidam opulento, sicut in vita S. Ioannis Eleemosinarij Patriarchæ Alexandrini refert Metaphrastes, filius erat, quem enixissime amabat: quē vt Deus in vita & sanctitate sopitem conseruaret, B. Ioannem adit, rogans vt pro eius incolumitate Dominum compellaret; simul etiam magnam auri vim, quam in pauperes effunderet, ea intentione ei dedit. Fecit rogata Ioannes: nihilominus tricenis post diebus filius diuitis demoritur. Cuius morte nimium quantum afflictus parens, credit orationem & eleemosinam, quæ ad eum incolumem conseruandum facta erant, frustranea fuisse. Episcopus ergo cognita viri mœstitia, p̄ eo Deum precatus est, vt eum consolari dignaretur. Audiit orationem clemens Deus; & ecce nocte quadam ad hominē illum Angelum de cœlo submisit, qui diceret orationem, quæ pro filio eius facta fuerat, a Deo fuisse exauditam, atque ob

eam ipsum in cœlo viuere & sospitem agere. addebat eum quam commodissime & oportunitissime illo quo mortuus erat tempore defunctum esse, quo saluaretur: Si enim vixisset, ob vitā flagitiosam Dei se conspectu indignum reddidisset. Nofset adhęc, nihil eorū quę in hac vita quotidie contingunt, sine iusto Dei iudicio & nutu euenire, etſi alioquin iudiciorum diuinorum causæ homines lateant: hominem proinde nullum inordinata tristitiæ locum dare debere, sed quicquid Deus fieri vult, patienti gratoque animo accipiendum. Ad cœleste hoc monitum defuncti adolescentis pater tristitiā posuit, inque Dei voluntatem se resignans, Deo posthac seruire constituit.

In gestis Thebæorum Martyrum illustre quoddam S. Mauritius, legionis illius Thebæ ductor, mulieri cuidam, erga se mirę affecte, beneficium legitur cōtulisse. Habebat hæc vnicum filiolum, quem, vt cum tempore sanctos pioſque mores addiceret, post pueritiæ annos iā tranſactos, monachis Monasterij S. Mauritij concredidit, vt eius illi curam gerent; sicut id illa tempestate passim moris erat, & sicut S. Maurum, Placidum, aliosque è prima nobilitate Romana insignes adolescentes tempore S. Benedicti, parentes monachis erudiendos dabant; & sicut multis post annis S. Thomam Aquinatem in Monasterio Cassinensi, cum eius mater Theodora, tum fratres eius Comites aquinates, formandum curarunt. Adoleſcens ergo hic, vnicus huius matronæ filius, insignes in litteris, bonis moribus, ac disciplina monastica in Monasterio illo progressus faciebat, & iam vna cum Monachis suauissima vocula in choro canere inceperat. Sed eū non multo post tempore ex febricula, qua aliquādiu laborauit, exstinctus esset, afflictissima mater ad templum venit, multisque cum lachrymis cadauer ad tumulum vsque est profecuta. Verū multę, quas quotidie fundebat, lachrymę ne dolorē eius tēperare, aut minuere, nec ipsam impedire poterāt, quo minus quotidie sepul-

Nemo tristetur Deo omnino regat.

Hist. Thebæ lib. 2. c. 12.

Rachel plorans filios suos noluit consolari.

chri locum adiret, cumq; lachrymis suis humectaret. Tum vero magis, cū officia diuina cantantibus monachis, sui se filij vocem iam amplius audire non posse recogitabat. In tristi hoc exercitio cum iugiter perseueraret, ploraretque nō modo in templo per diem, sed etiā domi suæ de nocte, ita vt requiescere neutiquā posset; tandem quadam vice flendo defatigata, in somnum incidit. Cui dormienti apprensus sanctus dux Mauricius, dixit: Quid assidue filij tui mortem plangis mulier, nullum vt continuis lacrymis finem statuas? Tum illa, Ne omnes quidem vitæ meæ dies dolorem hunc meum poterunt auferre: proinde, quamdiu vixero, semper vnicum filium meū plorabo, nec ante hi oculi mei lacrymari desinent, quā eos fera mors etiam claudat, & mœsta hæc anima è corpore hoc euolet. Infert Mauricius, Noli posthac, mulier, filium tuum mortuum, quasi demortuum plangere: quia mortuus non est, sed viuus, ac nobiscum in vita æterna cœlestibus gaudiis perfunditur. Vt autē quæ dico, vera esse credas, crastina die manu furgens ad Matutinum abi, & filij tui vocem inter aliorum fratrum officia diuina concinentiū voces audies. neq; solū crās eam audire dabitur, sed etiam quotiescunq; diuinis laudibus in templo intereris. Quare iam tandē flere desine, & lacrymis tuis modū pone, vtpote quæ gaudendi magis quam dolendi occasionem habes. Experrecta mulier, magno cum desiderio Matutinū tempus expectauit, vt de rei veritate planē certa redderetur; dubitabat enim nū aliquod id somniū fuisset. Vt ergo optata hora venit, & ipsa templum ingressa est, in ipso Antiphonæ præludio suauissimā beati sui filij vocem agnouit, deque gloria eius qua in cœlo donatus erat secura, omnemque à se mœsticiam eliminās, infinitas Deo datori gratias egit, quotidie suauissimam illam vocem in templo illo, dum sacræ Laudes canerentur, audiens; Deo scilicet hæc ratione eam cōsolante, tamq; singulari beneficio eā perueniēte.

Flores Henri-

Eques quidam nōbilis cum in venatu

feram de cunabulis subito prorumpente
solus, nullo famulorum comitate (quod
aliis feris insequendis distinerentur ma-
gno ardore prosequeretur, procul à suis
diuulsus est, donec ad syluam quandam
peruenit, in qua vocem humanam mire
suauem audiuit. Miratur ille talem se in
deserto vocem audire (neq; enim crede-
bat eam aut famulorum, aut alicuius eo
in loco agentis vocem esse posse) & scire
cupidus, qualis aut cuius ea esset, ad in-
teriora syluæ penetrat; & ecce, incidit in
leprosum tam squalido terroq; aspectu
deformē, vt commiserationem aspicienti-
bus moueret, vtpote cuius carnes toto
corpore cōuulsa, vix ad inuicem cohe-
rebant. Ad primum huius conspectū per-
horrescens & consternatus Eques hælit;
collectis tamen aliquantulum viribus, &
sumpta audacia accessit propius, cumq;
verbis amicissimis compellauit, percun-
ctās, nū ipse paulo ante cecinisset, & vi-
denam ei tā suauis & arguta vox venisset?
Respondit leprosus, Ego sum, Domine,
qui cecini, & vox hæc mihi naturalis est.
Petiit dein Eques, Quomodo cantare &
exultare potes cum tot malis confictus?
Tum pauper, Inter Dominū Deum meū
& me, non aliud est interstitium q̄ luteus
quidā paries, hoc in quā corpus meum,
quo diffracto, & hoc impedimento sub-
lato, æternæ maiestatis eius visione mor-
beabor: quoniam vero eū quotidie fru-
statim decidere & diminui video, hinc
incredibili quadam cordis iucunditate
gaudeo & canto, corporis huius solutio-
nem semper expectans, vt reuera exspe-
cto: non enim ante, q̄ ipsum penitus solu-
atur, possum ad Deum fontem viuum
apud quē riuos qui in æternum fluunt,
reperire est, quo ab eo inebriet, p̄ficis.
Episcopus quidam, cum graui infirmi-
tate premeretur, & proxime in statu mor-
te maximopere perterreretur, Dominum
cœli precatus est, sibi vt vitam diutius
produceret. Vnde mox illi Angelus, in
pulchri adolescentis miroq; fulgore co-
ruscantis specie apparuit, & graui seue-
raq; voce eum increpauit, dicens, Patii-
m

*Mater filij
mortui vo-
cem audit in
choro.*

metu, exire de vita non vultis, quid faciam
vobis? Ostendēs, Deo displicere quod ho-
mo ex hac vita tam ægre & inuitus disce-
dat. Notat autem Cyprianus, Angelum
hæc illi verba, dixisse, vt in suo agone ea
ipse palam repeteret, & alios edoceret.

Abbas Theodosius, vti scriptum reli-
quit Simcon Metaphrastes, & ex hoc Su-
rius, vsu perspectum habens, quantæ ef-
fet vtilitatis ipsa mortis recordatio, si-
mul etiam per hoc aliquã discipulis suis
in spiritu proficiendi occasionē dare cu-
piens, sepulchrum quoddam putiscens
aperiri iussit, moxq; vna cum discipulis
suis circum ipsum stetit, dicens, iam, en-
sepulchrum apertum est, cuius vestrū ve-
ro primo hic exequias celebrabimus?
quo dicto, manu quendã, Basilium no-
mine, qui Sacerdos erat, magnæq; virtu-
tis vir, ac proinde ad mortē hilariter op-
petendam optime dispositus & paratus,
apprehendit, qui mox genu flexu, ait, Be-
nedic mihi, Pater: ego etenim futurus
sum primus, cui hoc in loco officium de-
functorū peragetur. Basilium quidē illud
vltro petiit, Theodosius autē ei haud gra-
uate concessit. Quare Abbate iubente, ei
etiam nū viuēti omnia officia facta sunt,
quæ mortuis fieri pro more consueuerūt:
nempe primi, tertij, noni, atq; aliorū die-
rum officia, donec ad quadagesimi diei
exequias peruenirent. Sed ecce tibi rem
mirabilem: postquam iam quadagesi-
mo die iusta & omnes eius exequiæ ab-
solutæ essent, Basilium bene valens & sa-
nus, sine vlllo febris aut capitis, aut quo-
piam alio dolore, sed velut suauis & placi-
do quodam sopore obdormiscēs, ad Do-
minum emigravit, virtutis suæ, prompti-
tudinis, alacritatisque, qua cum Christo
Domino esse iam dudum desiderarat,
præmium recepit.

Vt vero appareat quantopere hæc
promittudo & alacritas, qua sanctus hic
monachus ex huius vitæ ergastulo exire
cupiebat, Deo placuerit; post hoc mira-
culum, statim aliud secretum est. Narrat
quippe Metaphrastes, eum quadraginta
cōtinuis post mortem diebus, Theodo-

sio Abbati visum, quasi quotidie adve-
speras veniet, & cū contubernalibus ac
condiscipulis in choro præsens caneret,
esto eum hi nec viderent, nec cantantem
audirent, præter vnum, præ aliis virtute
excellentem, nomine Aetium, qui quidē
eum audiebat cantantem, non tamen
videbat. Hic ergo Theodosium adit,
rogans num fratrem Basilium cum reli-
quis in oedeo cantantem audiret? Cui
Abbas, Non modo eum audio, sed & vi-
deo, & si velis, efficiam, vt & ipse eum vi-
deas. Quare cum postridie ad sacrum of-
ficium in chorum conuenissent; vidit in
eo Basilium Abbas cū aliis fratribus, vti
solebat, cantantem, eumque digito Ae-
tio monstrauit, simul Deum rogans il-
lius vt oculos aperire dignareret, quo
Basilium quoque videre posset. Illum er-
go vt vidit & agnouit Aetius, ilico ad
eum magna cū alacritate accurrit, ipsum
complexurus: at eum comprehendere nō
valuit, quia subito euauit; clara, quam
omnes audirent, voce dicens, Valere Pa-
tres fratresque, valete; nam ex hoc am-
plius me non videbitis.

S. Columbanus iunior, cognatus & di-
scipulus S. Columbani maioris, cum ar-
dentissima oppressus febris, & morti iam
proximus, eam (vt pote sanctæ spei ple-
nus) omnibus votis desideraret; appa-
ruit ei splendidus quidam iuuenis, dixit-
que, Noris, orationes & lacrymas, quas
Abbas tuus pro tua sanitate assiduo fun-
dit, obstat quo minus ex hac vita dece-
das. Vnde ipse amore blandeq; cum
Abbate expostulauit, & cum lachrymis
ait. Quare me violenter in ætumnosa &
tristi hac vita retines Abba, & impedis
quo minus ad æternam & cœlestem re-
quiem euolem? His auditis, Abbas eius
ergo plorare & orare desit; vnde Colum-
banus mox, præsentibus fratribus omni-
bus, sanctissimis Ecclesiæ Sacramentis
communitus, omnesq; adstantes ex ani-
mo amplexus, in Domino obdormiuit.

Thracēs, referente S. Ambrosio, pro
more habebant, vt si quis apud se in lucē
prodiret, lacrymarentur; è diuerso plau-
derent

Mortuus
chorum fre-
quentat.

Mortuus ap-
paret sed tan-
gi non susti-
ner.

Chronica
Augustinia-
norum cen-
tur. 3.

Oratio vitæ
prolongat.

Columbanus
mortem exo-
piat.

Lib de fide
resurrectionis.

derent & conuiuarentur, si quis vita de-
cederet Natalicia scilicet & natiuitatem
plangebant diem obitus vero & funebria
festo plausu epuloq; prosequerentur. Cre-
debant enim (nec sine ratione) inquit Am-
brosius, eos qui in calamitosum & ærum-
nosum hunc mundum, tot laboribus ple-
num, primum ingrediebatur, dignos esse
quorum sors deploraretur; qui autem
tristi hoc exilio eripiebantur & efferebatur,
ut felices deprædicandos, festaq; læ-
titia prosequendos, quod è tot ærumnis
ac miseris educerentur. Si porro id face-
rent Gentiles & pagani, qui nos Chris-
tiani à morte exspectamus gloriã, pro-
fus nesciebant, quid non facere & sentire
par est. nos, qui fidei luce illustrati, noui-
mus quibus donandi sint bonis, qui pie
in Domino moriuntur: Quare multo pot-
iori iure dixit Sapiens, *Meliorẽ esse diem
mortis die natiuitatis.*

*Vita d. ste-
da. m. op. i. a.
da.*

Eccles. 7. 2.

Hanc etiã ob causam Redemptor no-
ster Iesus Christus, cum ex hoc mundo
ad Patrem suum esset transiturus, disci-
pulos suos uenit contristari, ut bene ob-
seruat D. Hieronymus: *Nescitis*, inquit,
*quid facitis: quia si diligeretis me, gauderetis
utique, quia uado ad Patrẽ.* E diuerso cum
Lazarum à morte suscitare ad vitam vo-
luit, fleuit. Non fleuit, inquit, Hierony-
mus, quia erat mortuus; etenim statim
cum erat vitæ restitutus: ideo autem
fleuit, quod ad vitam hanc calamitosam
denuo redire debebat, & quia, quem tan-
topere dilexerat, is ad exilij huius labo-
res & ærumnas erat reuersurus.

*Epist. ad Ti-
rasium.
Ioan. 14. 18.
Ioan. 11. 35.*

*Christus de-
flet Lazari
resuscitatio-
nem mortem
suam d. flet
non uult.*

CAPVT XXII.

*Quam cum Dei voluntate confor-
mes & concordẽ esse debeamus in
generalibus, quas nobis immit-
tit, calamitatibus &
malis.*

NON in propriis ac priuatis labori-
bus & casibus solum Dei voluntati
nos conformari oportet, verum & in pu-

blicis & generalibus, puta famis, bello-
rum, mortalitatis, pestis, aliisque id genus
cladibus ac calamitatibus, quas Ecclesie
sue immittere Deus uult. Ut autẽ melius
hoc intelligatur, præsupponendum uide-
tur, quod, licet ex vna parte ob hæc ca-
lamitates & flagella doleamus, nosque
mali & ærumnæ quam proximus noiter
patitur (ut par est) pigeat, ex alia tamen
parte, considerãdo uidelicet eas, in qua-
tum Deo uolente fiunt, & per iustã eius
iudicia decernuntur, ut nimirum illa ex
iis bona & fructus eliciat, quæ ad maio-
rem gloriam suam nouit futura, in illis
nos cum sanctissima & diuina eius uolu-
tate possumus conformare; non secus ac
iudex erga reum & maleficum se habet,
quem morti adiudicare debet: qui etiã
hinc, vel è naturali cõpassione, vel quod
amicus suus sit, doleat ac tristetur quod
talis morti adiudicãtus sit; illuc tamen
sententiã mortis in eũ pronuntiat, eumq;
mori uult, quod ad commune Republi-
cæ bonum id ita fieri conueniat.

Etsi uero nos Deus obligare noluerit, ut
in omnibus illis rebus cum sua uolunta-
te conformemur, eas & uolendo, & poli-
tue amando, sed satis illi fuerit ut eas pa-
tenter, nec diuinæ iustitiæ oblectando,
& repugnando, nec aduersus eam mur-
murando, feramus; communiter tamen
Theologi & sancti Patres docent, maio-
ris perfectionis & meriti opus, perfectio-
nem item & maiorẽ resignationem fore,
si quis eas non modo patienter ferat, ue-
rum etiam amet & ultro querat, in qua-
rum scilicet Dei sunt uoluntas & benepisci-
tum, ac diuinæ iustitiæ decretum, & in
quantum ad maiorem nominis eius glo-
riam referuntur: uti faciunt beati in celo,
qui omnibus in rebus Dei uoluntati
conferunt & se conformant; ut docet
S. Thomas & vulgari hac similitudine id
declarat S. Anselmus, ait si quidem ita in
cœlesti gloria uoluntates nostram & Dei
concordes fore, uti hic sunt duo eiusdem
corporis oculi; quia nihil vnus uidere o-
culus potest, quin id etiam uideat alter:
atque ideo, esto duobus res quæpiam
oc-

oculis videatur, semper nihilominus illa una eademque est. Quare sicut sancti in cælo omnibus in rebus eam Dei voluntate se conformant, quia in omnibus illis iustitiæ illius ordinem, & maioris gloriæ diuinæ finem, ad quam vniuersa referuntur, intuentur: ita non parua futura perfectio est, si ipsi in hoc Beatos imitemur, si inquam cupiamus ut ipsa voluntas Dei taliter hic in terra fiat, sicut in cælo fit à beatis. Velle quod Deus vult, & eadem de causa, & eundem ob finem, ob quæ ipse vult, nõ potest non esse bonũ.

S. Augustinus, vt de eo testatur in vita Bossidonius, cum ciuitas Hipponensis, in qua commorabatur, à Wandalis obfisione cingeretur, magnam eius stragem & ciuium mortalitatem videns, illo se Philosophi veteris dicto solabatur, *Non irit magnus, magnum putans quod cadunt ligna & lapides, & moriuntur mortales.* Multo potiori iure nos ipsi consolari debemus, considerantes omnia illa aduersa à manu Dei proficisci, & hanc eius voluntatem esse: & esto causa, ob quã mala hæc & calamitates immittit, oeculta sit, non propterea tamen potest esse iniusta. Iudicia quippe Dei valde sunt abstrusa, & abyssus quædam profunda: sicut dicit Propheta, *Iudicia tua abyssus multa.* Notum vero non est ea tenui & curta ingenij nostri bolide inuestigare velle: hoc namque ingens quædam esset temeritas. *Quis enim cognouit sensum Domini, aut quis consiliarius eius fuit? quis te ad illius consilia & arcana admisit, vt in illa presumas inquirere? quin potius ea magna cum humilitate reuereri, & credere ab infinita sapientia nihil aut venire, aut venire posse, nisi quod maxime ordinatum est; & ita ordinatum, vt tandem id non nisi in maius bonum nostrum & vtilitatem sit cessurum.* Semper hoc nos fundamendum præ oculis habere oportet, nobis persuadendo, infinitam illam Dei bonitatem & misericordiam, similia mala & calamitates non alio modo nobis immisuram aut permisuram, quã vtilia maiora bona ex iis eliciat. Hac

via nimirum multos Deus ad cælum vult deducere, qui si aliud iter infisteret, haud dubie pessum irent. Quam multos enim inuenire est, qui per hæc aduersa & turbida ex toto corde ad Deũ conuertentur, & cum vero de sceleribus dolore ac penitentia ex hac vita decedentes, cælesti donatur vita, sempiterna alioquin morte damnandi? Quamobrem ipsum quod dura videtur esse castigatio ac flagellum, non nisi ingens est misericordia & singulare beneficium.

Auctor libri secundi Machabæorum, postquam atrocem & horrendam illam impiissimi tyranni Antiochi persecutionem necnon immanem illam in populum Dei stragem, qua ille nec puerili, nec senili ætati, nõ conjugatis, non virginibus innuptis pepercit; eius adhæc sacri-legia, quibus templum Domini dispoliuit & profanauit, abominatioes denique quæ illo instigante & auctore in illo committebantur, comemorasset, hac tandem clausula rem vniuersam cõcludit. *Obsecro autem eos, qui hunc librum lecturi sunt, ne abhorrescãt propter aduersos casus; sed reputet ea que acciderunt, nõ ad interitũ, sed ad correptionem esse generis nostri.*

Quare egregie ad hoc propositum S. Gregorius, Sanguisuga, inquit, dũ agro sanguinem exugit, nihil aliud spectat, q̃ vt eo se repleat, & omnem vitalem humorem, si possit, imbibat: medicus vero eius ope non nisi malũ sanguinẽ educere, & sanitatem ægro afferre satagit. Idẽ spectat & Deus, dum nobis mala, aduersa, & tribulationẽ immittit. Quare, sicut æger stulte ageret, si viciatum sibi sanguinem extrahi vetaret, magis ad sanguisugã, q̃ ad medici sui interventionem respiciendo: pari modo nostrũ est, in qualibet aduersitate tã ea q̃ ab homib. q̃ ab alia quacunq; creatura nobis causatur, nõ tã ipsos & ipsas, q̃ sapientissimũ medicũ, Deũ in quã intueri: hi omnes enim ei sanguisugarũ vicẽ præstant, & media sunt, ad vitiosum sanguinẽ eliciendũ, ac totali nos saluti restituendos aptissima. Quamobrem ipsi nobis psuadeamus & intelligamus oportet,

omnia

Per tribulationes multas saluauit. Cap. 9.

Non ad interitum sed ad correptionem flagellat Deus.

Lib. 2. Moral. c. 32. Similo.

Deus malis terminum ponit quem transgredi nequimus.

Indice Dei sepe recitata manuum interitum.
Vol. 7. Eratator maritima ep. primar. a. 14. 14. 13.
Deus mala malis terminum ponit quem transgredi nequimus.

*Beneficium
anger sic fla-
gellari.*

*Vita eiusdem
p. 2. c. 4.*

*Flagella hic
eligenda pra-
m. aternita-
ti reueranda.*

*S. Catharina
Sen. spinam
capiti coronam
imprimi.*

omnia illum nobis non nisi ad maius ani-
mae bonum & utilitatem nostram immit-
tere. In eo vero, esto nihil aliud in hoc
subesset, quod nos Dominus, velut fi-
lios dilectissimos, in hac vita castigare
velit, non autem castigationem in futu-
ram referuare nihilominus ingens id bo-
num & beneficium foret.

S. Catharina Senensis, cum ob falsum, ad-
uersus virginem eius puritatem a maleuolis
hominibus constantem testimonium mirum
in modum contristaretur, apparuit illi Re-
demptor noster Christus, dextra coronam
multo auro gemmisque pretiosissimis ra-
diantissimam, sinistra vero aliam spinis &
sentibus rigentem ei ostentans, ac dicens,
Noris, dilectissima mea, prorsus necesse
esse te utraque hac corona diuersis vici-
bus ac temporibus coronari: quo circa
alterutram tibi iam delige, utrum nem-
pe velis in praesenti vita hac spinam cor-
nari, illa autem pretiosa in vitam pe-
petuo duraturam referuatur; vel potius in
praesenti saeculo aurea illa & pretiosa re-
dimiri, ut post mortem te maneat haec
spinosa? Tum virgo: Iam ab hinc multo
tempore Domine voluntatem meam ab-
negavi, quo adimpleam tuam; proinde
non est meum hanc optionem facere, ut
tamen ad propositionem tuam respon-
deam, profiteor serio me in hac vita sem-
per sanctissimae passioni tuae similem ac
conformem esse velle, & ex amore tuo
quaslibet poenas ac dolores in refrigerium
meum amplecti semper paratam fore.
Atque haec dicens, suis ipsa manibus spi-
neam te manu Domini coronam acce-
pit, totisque viribus capiti tam valide ac
profunde impressit, & ipsum spinam cir-
cumsecus perforarent; sic ut ex illo tem-
pore ruerat magnum capitis dolorem ad
multos dies e spinarum perfossio-
ne ac puncturis ortum
senserit.

CAPVT XXIII.

*Aptum quoddam suggeritur me-
dium, ad labores & aduersa, qua
Dominus nobis immittit, tam par-
ticularia quam generalia, bene &
magna animi conformitate seren-
da; quod est peccata nostra a-
gnoscere, & ob ea
dolere.*

COMMVNIS sanctorum doctrina est,
generalia illa mala & castigationes,
a Deo ut plurimum non nisi ob commissas
a populis iniquitates & peccata immitti
solere quemadmodum a sacra Scriptura, &
id genus exemplis plenissima est, liquido
patet. Vnde sic tres pueros legitur ad
Deum clamasse, *Induxisti omnia haec propter
peccata nostra; peccauimus enim; & iniquita-
tes egimus; & praecepta tua non audiuimus: om-
nia ergo qua induxisti super nos, & inuer-
sa qua fecisti nobis, in vero iudicio fecisti.* Sic
videmus tunc olim Deum populo suo di-
lecto flagella immittere, & in manus ho-
stium eum tradere solitum, quando is im-
pium delinquebat, tunc vero cum ab hoste
liberaret, cum delictorum poenitens ad
ipsum in toto corde conuerteretur.

Hinc Achior Amonitarum Princeps &
dux, cum Holopherni pluribus declarasset
filios Israel singulari quodam modo a Deo
protegi, eique curam esse, nec aliter ab eo
castigari, nisi eum praeuaricando a manda-
tis diuinis recederent; ei prudenter dein-
de suggerit, ut antequam bello eos ado-
raretur, perquireret, si esset aliqua iniqui-
tas eorum in conspectu Domini: haec enim
si esset, fore ut sub iugum potentiae Assy-
riorum facile redigerentur; si vero non
esset offensio populi huius coram Deo suo,
frustra aduersum eum ascendi, in felicem
belli euentum, & non nisi in confusione
& opprobrium eius impugnatores fore;
quoniam Deus excelsus pro populo suo
pugnaret, cui nemo mortalium queat
preualere.

Præcipue autem id Theologi notât in verbis illis Saluatoris ad languidum illû, qui duodequadraginta annis ad probaticam piscinam iacuerat, postquam illû sanitati restituit, prolatis, *Eccè sanus factus es; iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.*

Quæ cum ita sint, vnum è mediis, quæ ad nos in calamitatibus & laboribus, cã generalibus quam particularibus, cum Dei voluntate conformandos, & eos æquanimiter ferendos, imprimis conducunt, erit, statim ad nos ipsos reflectere; ac peccata nostra in memoriã reducere, simul etiã quã hoc ipsi flagellû promeruerimus: hoc enim modo omnẽ, quæcunq; demum nobis accidet, aduersitatẽ in bonam partem capiemus, eamq; minorem esse iudicabimus, quam peccata nostra commereentur.

Præclare rem hanc tractant S. Bernardus & Gregorius. Ille quippe sic loquitur, *Culpa ipsa si intus sensitur perfecte, viq; exterior poena parum, aut nihil sentitur: sicut S. Dauid non sentit iniuriã Semei conuiciãti, memor filij persequenti. Ecce filius meus, qui aggressus est de utero meo, quarit animam meam, quanto magis nunc filius Iemini? S.*

Greg. porro in illud Iob, *Et intelligeres, quo à multo minora exigaris ab eo, quam meretur iniquitas tua*, commentans, insigni hoc declarat similitudine. Quemadmodum agrotus, quando vlcus & apostema suã iam vitiatò pure infectum, & carnem omnẽ putruisse comperit se haud grauante in chirurgi manus tradit, vt illud hic incidat, & eam vbi eunq; expedire iudicabit, præsecet; & quò vlcus corruptius, malignius, & putidius est, eo ferrû & cauterium admittit libentius: sic, dum quis ob plagã & infirmitatẽ, quam in anima sua peccatû progenerit, vere dolet, ipsum laboris, mortificationis, & humiliatiõnis cauma, quo plagã illam curare, & pus ac putredinẽ illius tollere Deus coatur, libenter admittit. *Dolor quippe flagelli, inquit, temperatur, cum culpa cognoscitur. Quod aut mortificationem & laborem quemcunq; illibetẽ admittas, causa est,*

Rodriguez exercit. pars 1.

quod culparû tuarum morbos malignitatemq; non agnoscas, & putredinẽ qua intus laboras, nõ sentias; atq; inde est, qd cauteriû & nouaculam ferre nequeas.

Viri sancti aut, & veri serui Dei, non solum libenter hæc flagella recipiebant, sed etiam vltro desiderabant, & instanter illa à Deo petebant. Sic ea petebat Iob dicẽs,

Qui det vt veniat petitio mea, & qui capiat, ipse me cõterat: soluat manum suam, & succidat me; hæc mihi sit consolatio vt affligens me dolore non parcat. Et Psalmista

Dauid, *Proba me Domine, & tenta me. Et Quoniam ego in flagella paratus sum. Et, Bonum mihi, quia humiliasti me.* Ita sc. desiderant serui Dei à diuina eius maiestate in hac vita humiliari & castigari ait Gregorius, vt etiã, quando hinc suas cõsiderant culpas, inde vero vident ob eas minime se fuisse castigatos, non parum cõtristentur. Verentur enim & metuunt, ne forte sibi in vitam alteram (vbi rigidius ea exercebitur) castigationem Deus reseruare velit. Atq; hoc sibi vult illud, quod eo loco S. Iob addit, *Et hæc mihi sit consolatio, & affligens me dolore, non parcat.* Perinde ac si diceret, *Quia in hac vita quibusdam Deus parcat, vt eos postea in altera in sempiternum puniat, ne, obsecro, hoc modo mihi in hac vita parcat, vt postea in sempiternum parcat: castiget ergo potius hic, velut clemētissimus pater, ne me postea cruciet in æternum, vt iudex implacabilis: quia ob eius flagella non murmurabo, non conquerar, nec cõtradicam sermonibus sancti, quin potius summæ ea mihi futura cõsolationi.* Hoc quoq; est quod olim S. Augustinus orabat: *Hic ure, hic seca, hic nihil mihi parcas, vt in æternum mihi parcas.*

Flagella à Deo petend. Iob. 6. 8. Tsal. 25. 2. Psal. 37. 18.

Lib. 7. Moral. c. 7. & 8. Sancti dolent, si non flagellantur.

Iob. 6. 10. Pater castiget ne iudex cruciet.

Hic non parcat vt tibi parcat. Iob. 6. 10.

tradicam sermonibus sancti, quin potius summæ ea mihi futura cõsolationi. Hoc quoq; est quod olim S. Augustinus orabat: Hic ure, hic seca, hic nihil mihi parcas, vt in æternum mihi parcas.

Mera nostra stultiã & cæcitas est, quod tantopere ob corporales afflictiones & cruces angamur, tam parum vero ob spirituales: cum tamen magis ob peccata, quam labores & aduersa nos dolere oporteret. Si autem culparum nostrarum grauitatem & pondus pro eo atque oportet cognoscere & pōderemus, quodecunq; flagellum nobis exiguum

Peccata deslenda nõ flagella.

Tob. 33. 27.

Flagella mi-
nora peccatis.

Tob. 11. 6.

Pra inferno
quauu flagel-
la dulcia.

2. Reg. 16. 12.

Flagelis pec-
cata expian-
tur.

Expedit se
humiliare
quam con-
quere.

Sancti pecc-
ta sua flagel-
la adscribe-
bant.

& tolerabile videretur, & cum sancto Iob diceremus, *Peccavi, & vere deliqui, & ut oram dignus non recepi*, & citra condignū punior. Quæ verba cum semper in corde reuoluere, tū idēdem ore repetere nos par esset. Quia quidquid demum in hac vita pati possumus, nihil prorsus est respectu pœnæ & castigationis, quam vel vnum delictum promeretur, & intelligeres, quod multo minora exigaris ab eo quam meretur iniquitas tua. Qui ergo considerabit in Deum se peccando offendisse, ac meruisse vt perennibus in inferno ignib. addicatur quæ non opprobria, quas non iniurias, quæ non vilipēdia æ quo animo in satisfactionem expiationemq; scelerū in diuinam maiestatem cōmissorum admittit? Dauid cum à Semei maledictis & cōiuriis impeteretur, ea æquanimiter ferens, dicebat: *Sinite eū, p libitu maledicat mihi, conuiuetur, iniurias irroget & opprobria: Si forte respiciat Dominus afflictionem meā, & reddat mihi Dominus bonū pro maledictione hac hodierna*, eamque in priorū peccatorū meorū satisfactionē admittat, meiq; hoc pacto misereatur: q̄ mihi futurū q̄ vtilissimū & saluberrimū. Hoc ergo modo & nos infamias & aduersitates quaslibet par est admittere, atque æquabili mente dicere, veniant aduersa quæcunq; voluerint, forsitan Dominus hac in peccatorum nostrorū expiationē satisfactionēue habere dignabitur: atq; hoc nobis perutile futurū esset, si q̄ tempus conquerendo dolendoq; de aduersis impēdimus, illud huic infortunio ad nos ipsos cōuersioni impēderemus, cū & Deo gratiores effemus tum minus in illis laboris difficultatisque sentiremus.

Ita porro sancti isthoc q̄ dicimus mediam in id genus occasionib. vsurpabāt, tamq; id iis frequēs erat, vt nōnullos (vti S. Catharinā Senensem & alios) legamus, quæcunq; Deus Ecclesię suę aduersa & flagella immitteret, suis ea peccatis ac defectib. attribuisse, dixisseq; , horū bel-
lorū vnus ego sum causa: pestis huius & horū malorum q̄ Deus immitit, peccata mea sunt occasio, rati persuasumq; habē-

tes hoc, & etiā amplius, peccata sua promereri. In cuius rei confirmationē constat, sæpe à Deo vnus ob culpam vniuersum populū vapulasse. Sicut ob peccatū solius Dauid in omnē populū Israel pestilentia est immissa, adeo vt, Scriptura teste, septuaginta hominū millia triduo ab ea sublata sint. Sed dices, Dauid erat Rex, hinc ob capitis peccatū reliqua corporis totius membra, & regnū vniuersum pœnas dedit. Respondeo, Etiam ob vnus priuati hominis, Achan iniquā, puaricationem, q̄ nescio quas reculas in excidio Ierichuntino, furto sustulerat, in totum populū Deus animaduertit, adeo vt tria fortissimorū lectissimorumq; bellatorū millia hosti tergū obuertere coacta sint. Non solū ergo ob peccatū capitis, verū etiam ob scelus particularis alicuius ac priuati Deus solet castigare. Atq; hoc in sensu exponunt & intelligunt sancti Patres id, q̄ toties in sacra Scriptura repetitur, nempe, patrū peccata Deū in filiis vltimæ & quartæ generationē punire: & culpam patris nō transire ad filiū, nec ob filij culpā patrē pœnas daturum (*Anima quæ peccauerit, ipsa morietur, filius non portabit iniquitatem patris, & pater non portabit iniquitatem filij*) sed, quoad pœnā, rem aliter se habere & in vnum ob alterius delictū, summū iudicē Deum solere animaduertere. Quo circa fortassis ob mea, aut tua peccata, totam Deū domū, atq; adeo vniuersam Religionē puniet. Ponamus itaque nobis ob oculos, hinc quidē hęc considerationē, illinc vero Dei beneplacitū, atq; ita fiet vt sine vlla difficultate eius nos volūtati in omnibus q̄ nobis immittere aduersis, confortamaturi, & cum Heli Pontifice dictū gubernator, quod bonum est in oculis suis faciat; & cum sanctis illis Machabeis, *Sicut fuerit voluntas in celo, sic fiat*; & cum Regio Vate, *Obmutui, & nō aperui os meū, id est de aduersitatibus mihi immisissis nō sum conquestus, sed eas summa cum patientia & æquabilitate toleraui, quoniam scio, Domine, quod tu eas fecisti.* Hoc

fil. 1. 6.
Dua vnus
ni datur
consp. comp.
tatur.
Manerem
Videm.
Nihil. Gl.
vltimæ. B.
vniuersæ
Cor. 4. 1.
Ad illam
gloriam Dei
L. Ep. h.
ambros. exc.
p. 1. d. 1. 1.
D. castid.
mor.

semper nostrum omnib. in rebus esse so-
latium & confortatio debet, vt dicamus,
Deus hoc vult, Deus hoc facit, Deus hoc
precipit, Deus hoc nobis immittit; erit
ergo mihi hoc acceptissimum. Alia ergo
ratione opus nō est, ad omnia æquissimo
animo acceptanda.

Notant Patres in illa Psalmographi
verba, *Et dilectus quemadmodū filius vni
cornium*, Deum se vnicorni merito assi-
milare: q̄ animal hoc cornu suum infra
oculos habeat, sic vt videat quæ & vbi fe-
riat; taurus vero, q̄ cornua supra oculos
habeat, minime videt vbi ea figat. Ad-
hæc, quemadmodum Monoceros cor-
nu quo ferit sanat, ita Deus plagas im-
mittendo salutem dat.

Hęc porro nostri cum Deo conformi-
tas, & humilis ad flagella recipienda sub-
missio, a deo Deo Opt. Max. placent, vt ei-
us intuitu & causa, sæpe Dominus fla-
gella auferat, nosq; castigare omittat In
historiis Ecclesiasticis scriptum est, Atti-
la Hunnorum Regi, qui varias orbis va-
stauit provincias, seq; metum orbis, &
flagellum Dei appellabat, cum ad Treas
Campaniæ Gallicæ urbē accederet, san-
ctum Lupum, eius urbis Episcopum, pō-
tificio ornatum inductum, vniuerso cum
Clero suo obuiā prodūisse, ab eoq; petiisse,
Quis es tu, qui turbas orbem, cumq;
destruis? Cui Attila, Ego sum flagellum
Dei. Tum Lupū ei portas aperiri iussisse,
dicendo, *Bene veniat flagellū Domini mei.*
Milites autem eius urbem ingressos, ita à
Deo fuisse excæcatos, vt eā sine vilo ma-
lificio & noxa transierint. Etsi enim At-
tila esset flagellum Dei, noluit tamen fla-
gellam esse iis, qui ipsum tanta animi
submissione, ceu flagellū suū recipiebāt.

CAPVT XXIV.

*De ea, quam in ariditate & desola-
tionibus in oratione, cum Dei vo-
luntate nos habere oportet confor-
mitate: & quid ariditatis & deso-
lationis nomine intelli-
gamus.*

NON solum eum Dei voluntate in
rebus exterioribus, naturalibus &
humanis conformari debemus, verum
etiam in iis, quæ quandam sanctitatis
speciem includere multis videntur, ma-
gis magisque desiderare, in bonis in-
quam spiritualibus & supernaturalibus;
puta in consolationibus diuinis etiam
in ipsis virtutibus, in ipso quoque ora-
tionis dono. in interiori animæ nostræ
pace, quiete & tranquillitate, denique
in cæteris charismatibus donisque spi-
ritualibus.

At petet aliquis num in id genus rebus
propria voluntas, & inordinatus sui a-
mor habere locum queat, vt eum, etiam
his in rebus necesse sit moderari? Respō-
deo, habere posse. Et hinc ad oculum pa-
tebit, quanta sit amoris proprii malitia,
cum suæ malignitatis virus etiam rebus
a deo sanctis non vereatur adspargere.
Consolationes & gustus spirituales ma-
xime bonæ sunt, quod earum ope facili-
negotio, omnes terrenarum rerum volu-
ptates & consolationes (quæ vitiorum
sunt velut esca & alimentum) anima re-
iiciat ac detestetur, & ad viam manda-
torum Domini leuiter agiliterque pec-
currendam animeretur ac vigoretur, iuxta
illud Prophetæ, *Viam mandatorum tuo-
rum cucurri, cum dilatasti cor meum.* Per
læticiam quippe & consolationem spiri-
ritualem cor humanum dilatatur ac di-
stenditur, sicut è diuerso per tristitiam
contrahitur & angustatur. Ait ergo Pro-
pheta Dauid, consolationes diuinas sibi
velut alas fuisse, quarum adminiculo per
viam virtutis & mandatorum Dei cito
curreret, & quodammodo volaret.

Potest adhæc quis spiritualium con-
solationum ope voluntatem frangere,
appetitus effrænes refrænare, carnem la-
sciuientem mortificare, maiori denique
cum robore ac constãtia crucem & affli-
ctiones occurrentes ferre. Hinc spiritus
consolationes & delicias iis potissimum
dare Deus solet, quibus graues labores,
afflictiones, & tribulationes postea mis-
surus est, vt illarum ope ad has bene ge-

*Amor pro-
prius etiam
in sanctissi-
mis rebus se
prodit.*

*Voluptates
vitiatorum nu-
trimentum.*

Psal. 118. 32.

*Consolati
cor dilatans.*

*Consolationes
animam re-
borant.*

nerose & cum fructu ferendas præparen-
tur ac disponantur.

*Incipientes
consolationi-
bus præsum-
nendi.*

Sic suos Redemptor Iesus discipulos
gloriosa sua transfiguratione in monte
Tabor ante voluit consolari, vt postea
cum eum probrosa patientem & in cru-
ce morientem viderent, minime turbare-
tur. Sic quoque videmus, spirituales has
consolationes à Deo dari, vt his efficaciter
eos inducat ad terrenas delectationes,
cœlestium causa, repudiandas: quos de-
inde iam amoris sui reti constrictos, &
profundis virtutum radicibus actis, mi-
ris ariditatibus exercere & probare con-
suevit, vt sic plus humilitatis & patientiæ
acquirant, ac maius gratiæ gloriæque in-
crementum recipere mereantur, Deo pure
ac sine vllis consolationibus feruendo.

*Proficientes
exercendi de-
solationibus.*

*Consolationi-
bus Deus in-
spiciens è
mundo extra-
his.*

Atq; hæc est ratio, cur nonnulli in prin-
cipio, dum primum Religionis habitum
assumerent, & fortasse etiam adhuc ex-
tra eam, dum hæc eius assumenda deside-
ria haberent, maiores consolationes, &
gustus spirituales vberiores in se sentirer, vt
quam postea: quod tunc eos Deus iuxta
ætatis exigentiam tractaret, paruulo cū
lacte eos lactando, vt illius suavitate eos
illectos à mundi deliciis diuelleret & ab-
lactaret, fastidium que quoddam eius ip-
sis ingeneraret, quo quidquid mundi est
proculcarent: at quia postea cibos duriores
possunt digerere, & panem mordere
crustatum, hinc esca grandium eos Deus
pascit. Hunc, aliosue similes ob fines, cō-
solationes & gustus spirituales Deus cō-
cedere consuevit vnde etiam communi-
ter nobis sancti Patres consulunt, vt in
tempore consolationis ad tempus turbi-
dum ac tribulationis nos disponamus,
quemadmodum tempore pacis ea quæ
bellum necessaria & oportuna sunt, para-
ri solent: propterea quod consolationes
quoddam tentationum ac tribulationum
esse solent peruigilium ac præludium.

*Tempore con-
solationis fru-
tur ac tribula-
tiones præco-
gita.*

Adeo vt consolationes spirituales per
bonæ sint, magna que commoda adferat,
modo rite debiteque iis vti nouerimus;
hinc dum eas Dominus largiretur, ma-

gna cum animi gratitudine ac gra-
tiarum actione recipienda sunt. Si quis
vero in iis sisteret, & eas sicut solius recrea-
tionis causa desideraret, ob gustum vide-
licet & delectationem, quam in iis ani-
ma sentit, malum id foret, culpandum, &
inordinatus quidam amor proprius.

Quemadmodum si quis in actionibus
ad vitam humanam necessariis, puta co-
medere, bibere, dormire, aliisque eius ge-
neris, non alium finem haberet, quam
voluptatem, culpa & vitium foret; ita
quædam gula spiritualis species esset, si
quis sibi in oratione hos gustus & con-
solationes præstitueret. neque enim ea
sunt ob nostram delectationem & volu-
ptatem desideranda vel capienda, sed vo-
luntatem desideranda, quod nos ad fines, quos
diximus, consequendos adiuet.

Atque vt æger, cibum omnem neces-
sarium abhorrens, non parum gaudet
cum aliquomodo is illi sapere incipit, nõ
tam ob eius saporem, quam quod appeti-
tum is excitet, vt comedere valeat vi-
tamque per cibum conseruare: pari mo-
do Dei seruus non adeo consolationem
spiritualẽ desiderare debet, vt in ea sistat,
quam vt cœlesti illa refrigeratione ani-
ma eius ad in via virtutibus laborandum,
& firmiter stabilerq; in ea persistendũ,
animetur & confortetur. Atq; ita deside-
rantur delectationes non tam propter
ipfas delectationes, quam propter maio-
rem Dei gloriam, & in quantum ea ad ma-
iorem eius honorem & gloriam cedunt.

Adde insuper, esto quis etiam hæc
cōsolationes spirituales, eo quo diximus
modo, & ob fines declaratos, qui sancti
& boni sunt desideret, quendam tamen
in huiusmodi desideriis excessum, & a-
moris proprii inordinati mixturam esse
posse: vt dum quis eas perdit, efficitur,
& anxie nimis concupiscit, adeo vt, si il-
lis careat, non sit tam contentus, nec tam
cum Dei voluntate conformis, sed que-
rulus, inquietus, quiritabundus, & mo-
rosus Affectus hic & concupiscentia spi-
ritualis, inordinata est: neque enim ita
anxie, inordinate & vehemeter erga hos
spiri-

Spiritus gustus & consolationes quis ferri debet, vt hoc animæ eius pacem quietemue, & plenum eū Dei voluntate consensum impediatur; cū eas ipse dare nolit. Melius quippe est Dei voluntatem sequi, quam omnia ista habere; & cōducibilius, vt se quis cum eo quod Deus vult, conformet, eoque contentus sit.

Quod autem de gustibus, & spiritualibus consolationibus dico, etiam est de dono orationis, deque eo quem ad eandem habere volumus, ingressu, itē de interiori animæ pace, quiete & tranquillitate, deque aliis donis ac prerogatiuis spiritualibus intelligendum. Quia etiam in harum omnium rerum desiderio inordinatus quidam affectus & cupiditas locum habere potest; quando scilicet eam vehementer, anxie & impatienter desiderantur, vt, nisi quis quod desiderat consequatur, conqueratur, & morosus, male contentus, atque à diuina voluntate dissentiens incedat.

Proinde, per gustus & consolationes spirituales, in præsens non solum deuotionem, & sensibiles gustus & consolationes intelligemus, verum etiā ipsam orationis substantiam ac donum, & quod ea qua vellemus, quiete & tranquillitate eam primo auspiciari, & dein in ea pergere possimus. Imo vero de hoc præcipue iam agemus, ostensuri, quomodo in eos nos cum diuina voluntate conformare, non autem impatienti quadam cupiditate, aut nimio angore erga illud ferri debeamus. Etenim vnusquisque facile gustus, consolationes & deuotiones sensibiles repudiaret, si modo ipsam orationis substantiam consequi posset, cuiusque in se fructum sentiret. Norunt enim omnes, orationem non consistere in id genus gustibus, neq; in illis deuotionibus & tenerioribus affectibus: vnde etiam ad hoc exigua opus est virtute, sed in ea, vt quis instar saxi durus, & tanta cum ariditate ad orationem accedat, & in ea post versetur, vt nullum prorsus in ea gustum inuenire posse, sed Deus se ab illo velut subduxisse, & vultum suum absco-

dise videatur, atq; adeo super se iam venisse putet maledictionem illam, quam suo olim populo Deus comminabatur, dicens, *Dabo vobis cælum de super sicut ferrum & terram æneam.* Maiori sane ad hoc opus est virtute, maiore animi robore. Credunt siquidem hi, cælum sibi factum esse ferreum, & terram æneam, quod illud nullam aque, qua cor eorum emollescat, guttam super eos pluat, hæc vero nullū, quo se cōseruent, fructum progerminet; sed in continua quadam sterilitate & ariditate versentur.

Et insuper, nō modo sicci & aridi sunt, verum etiam interdum tales distractiones, ac tantam cogitationum, & subinde etiam maxime sædarum & turpium varietatem sentiunt, vt non aliter ad orandum accedere videantur quam vt omnigenis tentationibus vexentur & inquietentur. Si ergo illis cōsulas, vt tunc temporis de morte & cruce Iesu Christi meditentur, quod hac vna cogitatione alia illæ soleant dispelli, dicent: Hoc faciendum noui & ego: sane si hoc facere possem, quid mihi deesset? Interdum namq; ita quis in oratione aridus est, vt ne quidem de hoc valeat cogitare: vel, esto de eo cogitet, & in memoriam reducere procuret, nihil horum ipsum moueat, nihil attentionem creet, aut aliquam in eo impressionem faciat. Atq; hoc est, quod hic desolationis, ariditatis, & derelictionis spiritualis nomine dicimus; & in hoc opus est vt nos etiam cum Dei voluntate conformemus.

Est hoc magni momenti punctum: vt-pote communis querela & expostulatio, & vna de maximis afflictionibus eorum qui orationi student: omnes namque gemunt, & se deplorant, dū in hoc statu & angustis se inueniunt. Quod n. hinc tanta tamq; p̄clara orationis bona & laudes referri audiāt, & p̄t illa p̄cedit, ita & hominē toto die, imo tota vita, se habere; simul etiā intelligāt, vnā hæc de præcipuis esse medijs, q̄ cum ad p̄p̄iam, tū ad proximi p̄fectū p̄curandū habemus: illinc vero tā p̄cul se (vt quide ipsi videntur) ab

Leuit. 26. 10.
Deut. 28. 25.

Cælum ferreū,
terra ænea
arida.

Distractioes
orationum.

In ipsa derelictione Dei voluntati conformemur.

Oratio mensura & modum perfectionis.

Deus meus, ut quid dereliquisti me.

orationis studio videat abesse, dolent & contristantur sibi; persuadet qd Deus eos dereliquerit, & ipsorum penitus sit oblitus; atq; adeo timet, ne eius amicitia & gratia exciderint, qd se nullu amplius apud eum habere accessum & locu credat. Vnde vero non parum tentatio ipsorum accrescit, qd alios, paruo tempore, etiam pene sine vlllo labore ac molestia, tantu in oratione videat proficere, se vero eu, omni sua contentione & conatu nihil profus impetrare. Vnde etiam alie, & quide deteriores in illis tentationes enascuntur, vti sunt, de Deo interdum cogitari, qd hoc modo illos tractet; ipsum quoq; orationis exercitiu plane omittere velle, du sibi persuadet, non esse id suu qd tam male id ipsis succedat. Tu vero omnia hec ipsis grauiora sunt, magisque cruciant, cu demon in memoria ipsis reducit, ipsosmet horu omniu causam esse, seq; non nisi ob sua culpa a Deo ita tractari. Multi hec animo du agitat, in maxima viuut desolatione & angore, & ab oratione non aliter discedut, qd a tormeto & eculo, tristes, melancholici, & intolerabiles tu sibi, tu aliis, quibus eum conuertantur. Quocirca Deo dante huic tentationi & querela ia respod debimus, & prout licuerit satisfaciamus.

Tentationes graues desolatorum.

CAPVT XXV.

In quo respondetur querela eorum, qui hasce spiritus ariditates & desolationes in oratione sentiunt.

Consolatus latetur, desolatus tristatur.

PRIMO, non dico, vt, du quis a Deo suo visitatur, non latetur: quia certu est, eu qd ia dilecti sui presentia fruitur, non posse non gaudere & exultare: Rursus non dico, vt in eius absentia, qua lo se. immis ariditatib. & tentationib. eu affigit, non doleat: video n. fieri non posse, vt non propterea angatur & contristetur; cu ipsemet Redemptor Christus ob sui a Patre aeterno, du afflictus in cruce pederet, derelictione sit coquestus, clamans, Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? Sed hoc volo, vt aliquem nobis ex hac afflictione, amaritudine & pbatione, qua non raro electos suos pbare solet Omnipotes, fru-

Christus ipse in derelictione tristatus est. Matih. 27. 46.

atq; bonu colligamus, & magna du adueniunt animi constantia preferamus, cum Dei Opt. Max. voluntate nos conformado, sicut tu. Prefertim qd sanctitas & perfectio non in consolationib. aut sublimi eminentiq; oradi modo consistat; neq; ad hac nofter pfectus & perfectio mensura debeat demeriri, sed durtaxat ad vna veri amoris Dei, qd non in id genus reb. sed tantu in intima veraq; vnione, & totali eu voluntate Dei conformitate, tam in amaritudine, qd dulcedine, ta in aduersis, qd prosperis, consensu situs est: vt nimiru aequaliter a manu eius accipiamus cu cruce & derelictione spirituale, tu delicias, fauores & consolatione, ta illi ob hanc, qd illa ex toto animo gratias agedo: Si me vis esse in te reb. sis benedictus. Et si me vis esse in luce, sis benedictus; Et si me vis tribulari, sis eq; semper benedictus. Ita nobis id consulit Apostolus, omnib. inquit gratias agite: hac est n. voluntas Dei in Christo Iesu in omnib. vobis. Ia si hac Dei sit voluntas, qd amplius desideremus? Cur ite viuimus, qua vt Deo placeamus? Qui si vita mea p semita hac oblecta & scabrosam deducere velit, non est qd alia clariore & molliore desideret. Hunc Deus p via lucida, & qd arrideat, incedere vult, me vero p hac desertam, tenebrosam & omni consolatione destitutam deducit, sterilitate tamē mea cu illius fecunditate non comutarem. Ita sentiunt & loquuntur ij qd oculos veritati apertos habet, & hoc modo se consolantur. Vnde bene R. D. M. Auita: Si nobis Dominus oculos aperiret, quia sole meridiano clarius appareret, omnia qd terra calous continetur, nimis qua vilia esse quia vt a quopiam mortalium desideret ut possideretur, si Dei voluntas ab eis absterret, non est esto etiam minimu & amarissimu, quin si voluitas cu eo conuicta sit, magni sit honoris: Insuper plus est, ad dignitas, in aduersione, cruce, desolationib. ariditatib. & tentationib. iugiter viuere, si ia ipse ita velit, qd quoscunq; gustus, consolationes, & contemplantur habere, Dei voluntate cu vis non cocurrant. At dicet aliquis, si scire hac Dei voluntate

te esse, & hoc illi grati⁹ & acceptius fore, haud difficultor me ei plane conformare, & valde contentus esse, etsi alioquin totu vitæ tempus, hoc in angore mihi esset traducendū: quia ad oculū video, nihil aliud ho mini studendū, q̄ vt Deo placeat & satisfaciat, nec ad aliud nos in mūdo viuere. Ni hilominus arbitror velle Deū, vt ego melius orationē in silituerē. maioremq; in ea recollectionē & attentionē præferre, si ad hoc me ipse disposerē: q̄ aut magis cruciat, est, q̄ ob culpā & teporē meū, & q̄ a parte mea nō agā q̄ possū hāc distractionē & ariditatē, ita vt ad orādū me nequeā applicare, mihi credā cuenire q̄, si certo scire facere me, quidquid est a parte mea faciendū, & nullā ab hac parte culpā meā latere. ne utiquā me affligerē aut cruciarē.

Bene sane hęc querela cōcepta est; nihil vt reliquū sit q̄ vlteri⁹ obiiciatur, q̄a omnes, quas opponere queāt, q̄ similes querelas formāt, rationes in ea sunt cōprehēsq̄ quocirca si bene huic respondeamus, magnū qd haud dubie p̄stiterimus, quod querela hęc a deo cōmunis & vulgaris sit. quia nullus est, quantūuis sanctus & perfect⁹, q̄ non aliquādo hāc ariditates & derelictiones spirituales sentiat. Sic eas sensisse legimus B. Franciscū, & Catharinā Senensem, etsi alioquin a Deo tā deliciose amiceq; haberētur. Sic S. Antonius. esto orationis tā studiosus cultor esset, vt etiā integræ noctes ei breues, & nō nisi vnicā respiratio viderētur, ac cū sole nonnunquā expostularet, q̄ tā mature oriretur; nihilominus a malis, & importunis cogitationib; subinde ita exagitabatur, vt ad Deū gemebūdus clamaret, Quā libere ressem bonus, Domine, sed cogitationes meę nō patiūtur! Idē quoq; que rebatur S. Bernard. exclamās, Exaruit, Domine, cor meū, coagulatu est sicut lac. factū est sicut terra sine aqua; nec cōpūgi ad lacrymas queo: tāta est duritia cordis. Nō sapit psalm⁹, nō legere libet, nō orare delectat, meditationes solitas nō inuenio. Vbi illā inebriatio spiritus Vbi mētis serenitas? Et pax & gaudiū in spiritu sancto. A deo vt hęc doctrina omnib; omnino sit necessaria, atque in Domino

cōfido, fore vt etiam omnibus satisfaciā. Ab hac ergo parte incipiamus. Equidē tibi cōcedo & fateor, distractionē & ariditatē tuā, & q̄ in oratione habere gustū nō queas, culpę tuę ascribendū videri. Vnde etiā bonū est, id te nosse ac cōfiteri, Dominū ob peccata tuā p̄terita & ob culpas & negligētias p̄sentes te castigare velle, dū aliquē tibi ad se per orationē accessum, quin & in eadē recollectionem, quietem; attentionemq; denegar: quia id ipse non mereris, quin potius demereris.

Non hinc tamē cōsequitur te debere de eo cōqueri, sed potius Dei voluntati quoad hoc egregie cōformari. Clare, & ad oculū id videre cupis? Ecce de ore tuo, & tua ipsius sentētia, *1o iudico*. Nunquid hosti, & etiā fateris, te ob peccata p̄terita & ob culpas ac negligētias p̄sentes, magnam Dei castigationē p̄mereri? maxime dicisque, saepe infernum cōmeritus sum; itaq; nulla castigatio mihi nimis erit magna, sed omnia nō nisi mera misericordia & delinimentū futura sunt, respectu eorū que mereor; quin imo vt singulare quoddam beneficiū admittā, q̄ aliquā mihi in hac vita Deus immittere castigationē dignetur: eā n. ceu arrhā certā credā, q̄ peccata mihi mea ignouerit, & in vita futura me punire nolit; cū me castiget in p̄senti. Satis h. e. plura nō addā, & his cōtentus sum.

Verū vt omnia nō sint, nisi nudā verba, veniamus ad opera. Hęc est castigatio, q̄ Deus te nunc ob peccata & flagitia pativult; has inquā desolationes, distractiones, & ariditates, hāc spiritualem derelictionē, hanc cœli oclusionē, hanc terrę æris instar durtiem, quodq; Deus te a te subducatur, ac faciē suā abscondat. q̄ deniq; nullum in oratione saporē inuenias. Per hęc in p̄sens te Deus castigare, tuasq; culpas expiare cupit. An non tibi superiora scelera tua & p̄sentes negligētie & socordia tuā hāc castigationē satis videtur p̄mereri? Meretur haud dubie, quin & nūc addo, eā etiā nimis exiguā & leuē, respectu eorū q̄ cōmereor; atq; a deo iustitia & misericordia plenissimam videri. Iustitia quidē, quia cū cordis mei ianuā toties,

Deo

Ariditas p̄na peccati

Luc. 19. 22.

Ariditas p̄na timentis serenitatem

Ariditas nobis iuste sed clementer immittitur.

Deo ad eā pulsanti ocluserim, & eo per sanctas inspirationes aurē mihi vellicāte pulsante, surdastrū egerim, eiq; sepi⁹ sim reluctatus; æquissimū pfecto est, vt, quāuis eū ego assidue in clamē, ipse nūc, velut surdus & nihil audiēs, mihi clamāti non respōdeat, & portā pulsanti aperire nolit, sed eam mihi ante fores stanti ocludat.

Iustissima ergo hæc castigatio est, mihi tamē nimis q̄ parua & leuis, ac proinde magnā etiā misericordiā spirans, q̄a maiorē multo pmerui. Cū Dei ergo volūtatē in ea te cōforma, eamq; cū gratiarū actione admittē, eū tanta te misericordiā, & nō secundū merita tua te castiget. An non ipsemet dicis, te infernū pmeruisse? quomodo ergo consolationes & recreationes sensibiles in oratione à Deo petere audes? quomodo, vt in ea familiariorē ad Deū accessum, pacē, quietē, tranquillitatēq; q̄ filiorū carissimorū & bene tene-req; habitorū ppria est, sentias? Quomodo vero cōqueri audes, cū hæc omnia tibi Deus denegat? an nō vides id magnam p̄sumptionē & inrolerabilē arrogantiam redolere? Itaq; satis tibi sit q̄ te Deus in sua habeat familia, quodq; eo annuēte, in eius cōspectu stare, & p̄sentia versari tibi liceat: hocq; vt singularē gratiā, & eximīū beneficiū existima & agnosce. Si q̄ in corde habereamus humilitatē, quomodo cunque nos haberet Deus, minime conqueri auderemus; atq; ita facile omnis hæc cessaret tentatio.

CAPVT XXVI.

Quomodo ariditatem & desolationes in bonam quandam & vtilē orationem conuertere possimus.

NON modo à cōquerēdo nos abstinerē oportet, verū etiā procurare, vt aliquē ex ariditatib; & desolationib; fructū eliciamus, & bonā quandā ex iis orationē faciamus. Huc primo nō parū cōferet id, q̄ supra attulimus, cū de oratione ex instituto loqueremur: nimirū, vt, quādo in tali nos statu inter orādū reperieris, sic Dominū cōpellemus: In quantū, Domine, hæc mea est culpa, me pfecto eius

maiorē in modū p̄nitēt: at, in quantum tua volūtas est, necnō p̄na & castigatio, q̄ peccata mea iuste p̄merētur, haud grauate, sed libentissimo animo eā acceptor: nec modo in p̄sens, aut ad breuē tēpus, sed & omnib; vitę meę dieb; et̄ alioquū ad aliquot deberēt secula extendi, cruci huic ferēdę totū me offero, & ad eā in humeros accipiendā etiā cū gratiarū actione sum paratissimus. Hæc patiētia & humilitas, hæc resignatio, & hic cū Dei volūtatē quoad hæc afflictionē consensus magis diuinę maiestati placent, q̄ nimirū hæc expostulationes ac querelę. Cur gullū in oratione non sentio, cur in ea toralēnis & inordinatis cogitationibus, & distractionib; inquietor? Dic mihi obsecro, vter tibi filius magis parentib; suis placiturus videtur, an is q̄ contentus erit eo q̄ ipsi dabitur, quodcumq; demum id sit, an vero is cui nihil facit, satis, sed semper dato murmurat & conqueritur, parū esse censens omne quod sibi datur, ac maiora melioraq; sibi dari debere asserens? Certum est priorem gratiore longe suis fore. Ita & Deo gratiore & acceptior est filius patiens, tacēs, quiq; Patris sui cōlestis volūtatē, quacūq; in re ab eo data, quantumuis aspera & dura, & quantumuis os durū & carne vacās is porrigat, cōtēntus est, eiq; se cōformat, q̄ refractarius, qui assidue conqueritur & murmurat; q̄ ipse nihil habeat, vel nō detur sibi quod d̄bitur.

Cedo rursus: vter pauper melius rem suam faciat, & diuitem ad dandam elemosynam, & vt sui compassione & misericordiā emoueat, magis incipit, an is qui assidue conqueritur, q̄ sibi clamantū satis non respondeatur, & nihil detur, an vero ille, qui ad diuitis fores mira cū patientia & silentio, sine vlla motu oratione perdurat, sed, postquā ad ianuā semel clamauit, seq; exauditum esse nouit, in frigore & pluuia patienter expectat, nec clamorem ingeminando, nec de mora longiore conquerendo; domino domini interim sciente, cum in hac patientia & humilitate expectare? Liquido patet hunc maxime emouere; illum vero querulum,

Ariditas lenis p̄na.

Magnum beneficium tollerari à Deo.

Ex defectu humilitatis conquerimur.

Tract. 5. c. 19.

Indifferentia vtilior querelū.

rum, arrogantem, & superbum fastidio potius esse, & ad indignationem domesticos prouocare. Ita & Deus nobiscum agere solet.

Vt autem melius huius orationis valor & fructus appareat, & quā ea Deo placeat, peto à te, an melior esse posset oratio, & maior ex ea fructus elici, quam magna in aduersis patientia, insignis cum Deivoluntate consonantia, magna; eiusdē dilectio? Ad quid enim aliud ad orationem accedimus, nisi ad hæc imperranda? Cum ergo tibi Deus in ea ariditates & varias tērationes immittit, in hac afflictione & derelictione spiritali cum illius voluntate te conforma, & præstantissimū quendam maximum que patientiæ, & amoris Dei actum facies.

Vulgo dicitur, & bene quidem, tūc potissimum amorem erga amicum prodi, cū illius causa grauiā & aduersa amicus tolerat & patitur; & quo aduersa ac discrimina grauiora sunt, eo magis amorem patefieri. Hæ ergo sunt de maioribus seruorum Dei & spiritalium hominum afflictionibus, crucibus & mortificationibus: quia corporales illæ quæ circa opes, valetudinem, & bona temporalia versantur, in illorum comparatione vix quidquam sunt. Quamobrem cum quis in his aduersitatibus plane conformis est, Redemptorem Iesum in derelictione spiritali, quam ipse in cruce expertus est, imitando, & crucem hanc spiritualem toto vitæ tempore ferre desiderat (si illā immittere Deo videretur) dūtaxat vt ei pure placeat, illustre patiētiæ & amoris diuini actū, necnon sublimem quādam & perutilem orationem, magnæ deniq; perfectionis rem exercet. In tantum quidem, vt Scriptores nonnulli, illos qui ita agunt inter illusterrimos Martyres referre non dubitent.

Rogo te præterea, ad quid aliud orationi insistas, quam vt inde humilitatem, & cuiuspius cognitionem elicias? Dic mihi, quoties à Deo petisti, vt intelligere & nosse te faceret, quisnam & qualis sis? Deus ecce orationem tuam exaudit, hoc

Rodriguez exercit. pars I.

que modo te intelligeret tibi que modo te intelligere tibi que declarare vult. Aliqui tum primum plene scriptos nosse putant, cum ob peccata sua impense dolent, multasque ob eadem lacrymas fundunt. Sed falluntur; nam hoc Dei est, non tuum: quod vero instar saxi durus sis, hoc solum est tuum. Vnde si saxum Deus non feriat, non dabit id aquam, non mel. In hoc ergo tui cognitio consistit, quæ sexcentorum bonorum principium est; & huius occasio abunde tibi superpetit, dum sic aridus in oratione es: quam vnā si ex oratione colligas, magnum sane ex ea fructum collegeris.

Consolatio & Deo Ariditas in 14.

CAPVT XXVII.

Aliæ rationes ad nos in ariditatibus & desolationibus, quas in oratione sentiemus, consolandos, nosque cum Dei voluntate conformandos conducentes afferuntur.

ETSUPERVILE sit credere, hanc afflictionem nobis ob nostra accidere peccata, vt ita quotidie magis confundamur & humiliemur; simul tamen necesse nos est scire, non semper eam in culparum castigationem, sed singulari quadam Altissimi dispositione & arcana eius prouidentia non raro immitti, vt pote qui dona sua distribuit prout placuerit. Sicut enim indecens est, vt totum corpus sit oculi, pedes, manus, caput, & vti diuersa in Ecclesia Dei membra esse par est: ita conueniens est, vt passim in omnibus specialissimus ille & eminens orandi modus detur, de quo egimus cū de oratione loqueremur. Quin & hoc fieri minime est necesse, quia non omnes eum merentur. Esto etiam eum mererentur, magis tamen in alia re quapiam merebuntur; atque a deo maius Dei beneficium erit, si hanc illis det, quā si daret illum. Multi illustres fuere sancti, qui an eximia hæc habuerint nescimus: & si habuerint, dixerunt cum Apostolo, illa

Non omnes merentur omnia.

Tract. 5. c. 4. & 5. Nec omnibus expedit omnia.

T t scema

Gal. 6. 14.

se magni non facere; nec ob eadem gloriarī, sed tantum in cruce Dominica ferenda: *Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi.*

R. D. M. Auila quandam maximam consolationis quoad hoc doctrinam adferri nempe, Deum nonnullos in hac desolatione ad multos annos, interdum etiam quoad viuunt, relinquere, quorum ipse fortem, & partem esse ait oprabiliorem ac meliorem, modo fidem habeant, quae eos à male sentiendo impediatur, & patientiam & robur heroicum praese ferant ad triste hoc exilium & desolationem ferendam. Si quis sibi plane persuadere posset, sortem hanc sibi meliorem esse, nec ille facile se cum Dei voluntate conformaret.

Multis quidem rationibus sancti Patres & vitae spiritualis magistri declarare & probare nituntur sortem hanc ita affectis conducibiliorem esse, sed in praesens vnam duntaxat de praecipuis adducemus, quam & S. Augustinus, Hieronymus, Gregorius, & communiter omnes qui de hac materia agunt, afferunt, scilicet, non esse omnium humilitatem in sublimitate contemplationis conseruare. Vix enim lacrymulam quandam sudimus, quin statim nobis spirituales videamur, & mire orationi dediti, nosque aliis conferamus, & fortasse etiam praeferamus. Ipse etiam Apostolus aliquo velut pondere in aduersum propendente opus habuisse videtur, ne ab illis rebus sursum extra statum abriperetur. *Et ne, inquit, magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meae, angelus sathanae, qui me colaphizat.* Ne sc. eius vsque ad tertium caelum raptus, illustres reuelationes quas habuerat, cum in vanitatem afferrent, permisit eum Deus à carnis tentatione impeti vt haec humilitatem eum edoceret, suamque faceret imbecillitatem agnoscere. Itaq; etsi illa via videatur sublimior, haec tamen idcirco multo est securior. Vnde etiam sapientissimus Deus, qui nos omnes ad eundem finem (qui ipse est) dirigit, per eam vnumquemque viam ad

illum conducit, quam ipse ei nouit conuenientissimam. Fortasse, si magnam in oratione consolationem ac gustum haberes, adeo non inde humilior fieres, & in spiritu perfectior, vt potius superior & arrogantior euaderes: cum autem secus sit, & desolatione premeris, seuper humiliter de te sentis, magnam tuam confusionem concipis, teque aliis maiorem credis. Quapropter via haec tibi est conuenientior & securior, etsi id ipse minime intelligas. *Nescitis quid petatis,* nec quid desideretis.

Vnde bene S. Gregorius super illud Job, *Si venerit ad me, non video eum; si abierit, non intelligam:* Homo, inquit, per peccatum adeo caecus factus est, vt nesciat quando aut ad Deum propius accedat, aut ab eo longius remoueat: vt saepe quod esse putat gratiam Dei, mediumque ad eum viciniam accedendi, id illi in iram transeat, occasioque fiat longius ab eo recedendi; & è diuerso, quod irati, abalienati, obliuiscētisq; Dei signum esse opinatur, mera sit gratia, & causa cur is ab eo non separetur.

Quis enim viso se in sublimi quadam oratione & contemplatione amice beneuoleque à Deo haberi non statim putat Deo se vicinior fieri? At non raro fit, vt ob hocce fauores caelicos homo in se superbiat, sibi fidat, & de se praesumat. Vnde per hoc ipsum illum daemone subuegit ac cadere facit, per quod ille ad Deum se ascendere, propiusque putabat accedere. E contra vero saepe fit, vt, dum se desolatam, afflictam, à gratibus tentationibus vexatum, & à cogitationibus obscenis, aut ad blasphemiam, aut contra rectam fidem sentendum incitantibus, oppugnari videt, sibi putet Deum succedere seq; ab eo detelictum esse, & procul distare, cum tamen tunc illi multo sit vicinior. Per hoc namq; magis se humilitatem suam imbecillitatem euidentius percipit, de suis viribus diffidit, maiori alacritate & constantia ad Deum accurrit, omnem suam fiduciam in vno illo collocat, denique nunquam ab eo recedere apud se proponit.

Felix ariditas quam patientia condit.

Tract. 55. 20.
Lib. de orando
Deum quia
est epist. 121.
In illud Thre.
sed et cum
clamauero.
Li. 20. Mora.
c. 21. & 24.

Non omnes contemplatiui humiles.

2. Cor. 12. 7.

Consolatio sublimior, ariditas securior.

nit Adeo ut non id melius sit q; tute atbi-
traris, sed viam, qua te Dominus cupit
deducere; tibi persuadere debeas opti-
mam esse, & tibi magis convenire.

Insuper hæc ipsa amaritudo, afflicto,
crux quam ideo sentis, quod tibi oratio-
nem non pro eo atq; oportet, facere vide-
are, alia & noua consolandi tui ratio esse
potest: quia hæc particulare quoddam Dei
donum, & singularis gratia est, ac tui erga
illum amoris signum: quod nullus sit sine
amore dolor, nulla de non fideliter serui-
endo tristitia ac pœnitentia, sine melius
seruicendi proposito ac voluntate Hæc pro-
inde angustia & dolor non nisi ex amore
Dei, ac melius seruicendi desiderio enasci-
tur. Si enim non contristareris, nec ange-
reris quod illi male seruias, quod male o-
res, quod omnia tua non pro eo atq; de-
bes exequaris, malum id signum foret, at-
angere & cruciari, quod male his fungi te
pates, bonum id signum est.

Sed hæc tristitia ac dolor tū minuitur,
dum cogitas, hoc, in quantū pena est &
crux, Dei esse voluntatem; cui proinde te
conforma, & ei gratias age. quod hanc ei
placendi voluntatem ac desiderium tibi
indiderit, et si operibus ipsis deficere, nec
conceptæ voluntati respondere videre.

Huc accedit, quod, et si aliud in oratio-
ne non agas, quam quod ibi præsens, in
regia ac diuinæ illius maiestatis cōspectu
adites, magnum nihilominus per hoc ob-
sequium Deo præstes: sicut ad Regum &
Principum terrenorum maiestatem non
parū facere videtur, quod curiæ suæ ma-
gnates & proceres quotidie regiam fre-
quentent, sibi præsentibus adsint, inq; suo
cōspectu assidue versentur. *Bonus homo
qui audit me, & qui vigilat ad fores meas
quotidie, & obseruat ad postes ostii mei.*

Diuinæ maiestatis gloria, conditionis
nostræ mortalis imbecillitas, negotii q;
tractandū suscepimus magnitudo exigit,
ut frequenter ad palatii eius cœlestis ianuā
expectemus: cum vero eam ipse tibi ape-
rire dignabitur, ingentes ob hoc gratias
illi age, si nolit, humilia te, agnoscendo
in corde tuo id minime te promereri; atq;

ita oratio tua semper optima, semper fru-
ctuosissima futura est. Omnibus his aliis
quæ id genus observationibus nos uti o-
porteret, ut in hac desolatione & derelictio-
ne spirituali Dei voluntati cōformemur,
ipsam à manu eius cum magna gratiarum
actione acceptando, ac dicendo, *Saluo a-
maritudo amarissima omnis gratia & bono-
rum plena.*

*Amaritudo
gratia plena.
F. Barthol. de
Martyr. Ar-
chiep. Beacar.
in suo com-
pendio, c. 26.*

CAPVT XXVIII.

*Magna demonis illusio & tentatio,
est, ideo orationis studium omittere,
quod eam quam diximus, desolatio-
nem & ariditatem in ea ex-
periamur.*

EX eo quod dictum est, sequitur, non
paruam diaboli illusionem, grauemq;
tentationē esse, quod quis, dū arido illo
modo suā orationē procedere comperit,
eā aut penitus omittit, aut tā diu ac tam
ferio in ea non perseverat, persuasum ha-
bens nihil in ea boni sese facere. sed tantū
tempus suū inæquitate perdere. Hæc ingēs
est demonis tentatio, per quā multos, nō
tantum sæculares, verum etiā Religiosos
ab orationis fecit exercitio desistere;
quos quando non potest ad penitus orati-
onē omittendam inducere, eo saltē sen-
sim pellicit, ut tam frequenter ei non in-
sistant, nec tantum ei temporis, quantum
facile possent, impendant.

*Demoni ten-
tatio contra
nationem.*

Multi quidem se orationi dare incipi-
unt, & quamdiu aliquem in ea sentiunt
gustum, & deuotionis affalget malacia,
tandiu eam prout oportet prosequuntur &
continuant; ac ariditatis ac distractionis
turbine adueniente, oratio ipsis non tam
oratio, quā noua videtur esse culpa, quia
tanta cum distractione, & tam exigua
cum reuerētia in Dei cōspectu versantur.
Quare sensim orationis exercitium o-
mittunt; rati maius se Deo obsequium
præsturos, si aliis exercitiis occupatio-
nibus intenderent, quam hoc modo in
oratione versando.

T t 2 Atque

In agonia
proximi ora.

Atque ut hanc in ipsis imbecillitatem
dæmō aduertit, oblata occasione vitur,
& inutiles occasiones ac tentationes iis
orantibus, tam frequenter ingerit, quo i-
psis tempus illud male impensum videat-
ur, ut etiam eos paulatim orationem pen-
nitus faciat deserere, ac vna cum ea ipsum
virtutis studium; & subinde etiam longi-
us progrediantur.

Eccles. 6. 10.
Aridū in o-
ratione perse-
uerandum.

Atque ideo constat, multorum exiti-
um & ruinam ab hoc fonte ortum habu-
isse. Vnde Sapiens, *Est amicus socius men-
sa, & non permanebit in die necessitatis.* Deo
gaudere, nemo est quin velit, sed illius
causa laborem aliquem suscipere, & du-
ra perpeti, veri amoris indicium est. Non
est multum, tunc in oratione perseuera-
re, multumque temporis ei impendere,
cum in ea interna cōsolatione perfunde-
ris: fieri enim potest, ut id tue ipsius dele-
ctationis causa, & ex proprio amore faci-
as. Et sane te ideo solum id facere signum
euidens est, quod, cum ea solatia & illicia
tibi defunt, in oratione non perdes. Cū
desolationes, ariditates, & distractiones
Deus immittit, tunc veri amici probantur,
tunc fideles eius serui agnoscuntur ut qui
non proprium commodum, sed pure Dei
Opt. Max. voluntatem & beneplacitum
querunt. Quocirca magna cū humilitate
& patientia tunc temporis in oratione
nos perseuerare oportet, non solum toto
eo quod prescriptum est, tempore, verum
& paulo diutius in ea permanendo (prout
hoc nobis B. P. N. consulit) ut hoc modo
& tentationem superemus, & contra dæ-
monis impetentis machinationes nos vi-
ros strenuos præbeamus.

Quidam o-
rati quia
cōsolantur.

Palladius eum in rerum cælestium
contemplatione, cellæ cuidam inclusus,
sefe ad dies aliquot exerceret, tantam a-
riditatem in ea se scribit sensisse, tamque
importunis cogitationibus à cacodæmone
exagitatam, ut iam illi in mentem ve-
niret, satius esse hoc exercitium prorsus
relinquere, quod omnem in eo operam
& oleum perderet. Hęc dum cogitat, Ma-
carius Alexandrinum, virum sanctissimū
adit, hancque illi tentationem narrans,

Damoni non
credendum.

consilium & opē ab eo poposcit. Cui Ma-
carius, Quando hæc cogitationes tibi di-
cent, ut exercitium hoc abrumpas, teque
irrito labore sudare, tu è contra ipsis co-
gitationibus tuis dic, *Propter Christum pa-
rietas cellæ istius custodio.* Cōsulebat in quā,
ut perseueraret, ac satis esse crederet se pi-
um hoc opus propter amorem Christi fa-
cere, etsi alium, quam hunc, fructum ex
oratione non esset percepturus.

In Exere. spir.
amot. 13.

Respondio hæc etiam nobis vsui venire
poterit quando simili tentatione pulsabi-
mur. Primarius enim finis, quē in sancto
hoc exercitio præ oculis habere debemus
& intentio, qua ad ipsum audendū, & in
eo manendum est, esse debet, non noster
ipsorum gustus & delectatio; sed, ut bonū
& sanctum quoddā opus faciamus, quo
Deo Opt. Max. placeamus, ei gaudiū affe-
ramus, & aliquatenus satisficiamus, ac de
debito, quo ei obstricti sumus, aliquid
deminuamus? quod ipse sit is qui est, & ob
innumera, quæ de manu eius recepimus,
beneficia. Cum vero ipse velit, ei que place-
at, me iam hoc loco manere, etsi in eo mi-
hi nihil boni agere videar; hoc sane mihi
sufficit, eoque sum contentus.

In Historia
Lauſiaca.

S. virgo, Catharina Senensis, aliquan-
do Dei permisso, pluribus diebus spiri-
tibus suis cōsolationibus destituta erat,
& solitum deuotionis feruorem spiritū;
non sentiebat: adhæc variæ cogitationes
carnales, imo & spurcæ imagines, tā im-
portune ei se ingerebant, ut eas à se ab-
gere ipsa neutiquam posset. Attamē, pro-
pter huiusmodi molestiam solita sua pie-
tatis exercitia, non omittebat sed quam
poterat diligentissime & magno studio in-
insistebat, itaque seipsam alloquebatur
*Tu vilissima peccatrix nullis cōsolationibus
dignas quid enim? nonne tibi fuerit satis, si
nō damneris, etiā sit toto vita tua tempore hæc
crucis & tenebras ferre deberes? Certe nō ideo
elegisti seruire Deo, ut hic cōsolationes ab eo
recipias sed ut in calu illo fruaris in aserua.
Surge igitur, & consueta exercitia tua conſe-
quere, Dominoque tuo fidelis permans.*

Palladii ten-
tatio.

Hęc ergo exempla imitemur, & hisce
viri sancti verbis nos solemur, & ad quie-
tem

tem componamus: *Hac mihi sit consolatio, Domine, libenter velle carere omni humano solatio. Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas & iusta probatio, pro summo solatio.* Si porro huc pertingamus, vt vnica Dei voluntas & beneplacitum sit tota nostra voluntas & beneplacitum, in tantum vt ipsa omnis consolationis carentia vnicum nostrum sit gaudium (quod illa sit Dei voluntas & beneplacitum) tunc demum nostrum gaudium erit verum, & tale quidem, vt nulla prorsus mundi res à nobis id tollere queat.

CA P V T XXIX.

In quo, id quod mox dictum est, exemplis confirmatur.

QUIDAM de primis Ordinis Prædicatorii Patribus, postquam magnæ sanctitatis vitæque purioris exemplo iam annis aliquot in Religione conuersatus esset, nullam tamen in omnibus Religionis exercitiis consolationem gustumque sentiebat, ita vt nec meditatio, nec oratio, nec contemplatio, nec lectio ei saperent. Quod autem multa assidue de fauoribus, & gratis, sensibusque spiritualibus, quibus alii à Deo perfundebantur, narrari audiret, propemodum animum præ desperatione abijciebat. Hinc quadam nocte coram Domini in cruce fixi imagine se prostrauit, suamque miseram sortem & desolationem amarissime plangens, his illam verbis appellauit: Semper te, Domine mi, audiui & credidi bonitate & mansuetudine omnibus creaturis anterie; vide ergo, quæso, & recordare me tibi multos annos quam fidelissime seruiuisse, tua causa plurimas tribulationes esse perpeffum, meque tibi soli totum quam libentissime impendisse. Si vel quarta temporis, quo tibi seruiui, parte, tyranno cuius iam immitissimo seruissem, iam dudum is aliquod mihi beneuolentiae signum ostendisset, tum leniter blandique me vel saltem semel alloquendo,

tum amico vultu mihi atridendo: tu vero Domine, nullum prorsus hactenus mihi fauorem ostendisti, imo ne minimam quidem gratiarum carum, quibus alios præuenire soles, recepi; & cum ipsa sis dulcedo, erga me tamen durus es, & centum tyrannis austerior. Quid hoc est, Domine? quid ita id fieri iubes? Hæc dum queritur, tantum subito fragorem circa se excitari audit, tanquam si templum vniuersum à fundamentis subrueretur; & super tabulata superne tantum tamque horrendum tumultum ac strepitum, quasi mille canes omnem contignationem dentibus conserpissent. Ad quem horrorem consternatus, & prope exanimatus, cū respiceret, visurus quidnam esse posset; vidit pone se terribile quoddam & visu terretimum monstrum, dæmonem scilicet: qui ferreo quodam vecte, quem manu tenebat, tam grauem illi ictum impexit, vt in terram corruens exurgere in pedes non posset: sumpta tamen audacia, ad vsque altare vicinum proserpsit, ita elumbis & fractus præ dolore, tanquam si ossa omnia fustibus contusa & luxata essent. Vt ergo Fratres in templum venere Primam canturi, & cum elumbarum & semimortuum videre, subiti huius casus causam ignorantes, eum ad nosodochium domesticum tulerunt: trium vero hebdomadarum spatio, quo grauissimis doloribus est afflictatus, tam teter & intolerabilis odor è corpore eius prodibat, omnemque locum replebat, vt Religiosi eum curaturi & seruituri, nisi obturatis naribus, medicamentisque redolentibus præmuniti, ad eum ingredi non possent. Hoc tempore transacto, vt primum habere melius cepit, & pedibus insistere stultâ suam præsumptionem & superbiam ante omnia expiare voluit. Hinc ad locum, in quo culpam commiserat, reuertit, aliquod in eo culpæ remedium quæsiturus. quare multis cum lacrymis, seque humilitans, longe aliter orare cepit, quam orarat ante: culpam quippe suam confitebatur, seque omni prorsus bono indignum, & pœnas

Humilitate consolationes obissentur, non querelâ.

T t 3 potius

potius castigati onemq; promeruisse cen-
 sebat. Quem mox Dominus, voce de cœ-
 lo submissa, consolatus est, dicens, *Si con-
 solationes aliquas & gustus in oratione qua-
 ris, ante omnia necesse te est humilem esse,
 tuam imbecillitatem ac nihilum agnoscere,
 teque luto vilio rem, imo vermibus, quos pe-
 dibus proteris, contemptibiliorem iudicare.*
 Et per hoc ita cautus factus est & sapere
 didicit, ut posthac perfectissimus Reli-
 giosus fuerit.

Lib. 5. c. 1.

In vita autem B. P. Ignatii aliud, at di-
 spar longe, exemplum legere est: quod
 enim ipse superiora peccata sua confide-
 raret, eaque continenter plangeret, gra-
 tum sibi fore dicebat, si in eorum expia-
 tionem se aliquando Dominus consola-
 tione ac deliciis spiritualibus priuaret,
 ut hæc eum priuatio ac desolatio cautio-
 rem, inque obsequio feruentiorem, mag-
 nisque sollicitum redderet. Sed tanta
 erga ipsum Dominus misericordia vltus
 fuit, tantaque eum gratia, suauitate ac
 dulcedine perfudit, ut, quo ipse magis
 delinquere se crederet, & magis hoc
 modo flagellari rogaret, eo Dominus ef-
 fet effusior, atque infinitæ liberalitatis
 suæ thesauros maiori in eum copia pro-
 funderet. Vnde se credere dicebat, nul-
 lum in mundo hominem esse, in quo duo
 hæc simul ita concurrerent, ut in seipso,
 tanta scilicet ingratitude, toties & tam
 grauiter in Deum offendendo, & tot tam-
 que continua à munifica manu eius re-
 cipere beneficia.

Dei bonitas
 & B. Ignatii
 humilitas in-
 uicè certant.

Blofius Mo-
 nil. spir. c. 10.

Humilis petis
 sibi subtrahi
 nimiam gra-
 tiam.

Deus cuidam amico suo, uti scriptum
 prodit Ludouicus Blofius, singulares
 quosdam fauores communicabat, ut ei
 oranti etiam multa occulta panderet, &
 mirabiles futurorum euentus reuelaret.
 Ipse vero, qua erat humilitate, Deoque
 magis placendi desiderio eum feruenter
 instanterque orabat, ut, si ei videretur, id-
 que illi foret gratius, huiusmodi à se gra-
 tiam auferret. Audiuit rogantem Deus, ut
 per quinque ipsos annos hanc ei subtra-
 xerit, multis eum interea tentationibus,
 angustiis ac desolationibus spiritus ob-
 rui sinens. Qui cum propterea quadam

die amare feret, duoq; Angeli apparen-
 tes eum afflictum consolari conarantur,
 nullam se consolationem velle respon-
 dit, sed abunde sibi ad consolationem
 sufficere, quod Dei in se voluntas perfi-
 ceretur.

Idem refert, Dominum Iesum alias sic
 S. Brigittæ locutum: *Quid turbari & soli-
 licita es filia? Illam vero dixisse: Quia di-
 uersis, & inutilibus, malisque affligor cogi-
 tationibus, quas remouere nequeo, & terra
 iudicii tui me angit. Tunc replicasse Do-
 minum: Hæc vera est iustitia, ut sicut prius
 delectabar in vanitatibus mundi, contra
 voluntatem meam, ita modo tibi molestia
 sint varia peruersaque cogitationes contra
 voluntatem tuam. Veruntamen timore iudi-
 cium meum moderate, & cum discretione, la-
 firmiter semper confidam in me Deo tuo.
 Coriosissime enim scire debes, malis cogitatu-
 nes, quibus mens reluctatur, & quas detesta-
 tur, esse purgationem animæ atque coronam.
 Si tu illas prohibere non potes, ser patienter
 ac voluntate eius venitere. Et, quamuis ipse
 non consentias, time nihilominus ne inde
 perbias & cadas: nam quicumque stat, solam
 Dei virtute & gratia stat.*

Aliud è Taulero refert idem Blofius
 in Libro cui nomen Consolatio Pusillan-
 mium. Plerique, inquit, aliqua molestia
 grauari mihi dicere consueverunt: *Pater
 male mecum agitur: diuersis enim afflicti-
 nibus multoque marore perturbor. Etego
 recte cum eis agi pronuntio. Tum illi,
 Non, aiunt, Domine, sed mea culpa id actum
 est. Ad quod rursum ego: Sine tua culpa
 id actum sit, siue non, credo ipsam afflictionem
 crucem à Deo tibi impositam: eisdemque gra-
 tias agens sustine, & resigna te ipsum. Res-
 sum illi: Sed magna intus ariditate obsecu-
 ratoque contabesco. Quibus ego, Ferri
 (aio) dilecte sili patienter, & melius tecum
 agetur: quam si in magna multaque impu-
 bili deuotione versareris.*

Alius quidam Dei famulus dixisse fer-
 tur: *Iam quadraginta ipsis annis Domini
 seruis, & in oratione me exerceo, nunquam
 tamen vllam in ea consolationem vel pu-
 stum habui, quo tamen die in eam incumberis*

conqueriq; quod tam patientē te Deus non faciat at fuit Iob; neq; tam humilē, uti S. Franciscū fuisse constat. Necessē igitur est etiā in his rebus nos cum Dei voluntate conformari; alias namq; nullam in animo pacem sentiemus.

Nulla pax sine Indifferentia.

CAPVT XXX.

Quomodo in reliquarum virtutum ac donorum supernaturalium distributione Dei nos voluntati conformari oporteat, &c.

Sicut voluntati Dei conformes esse debemus, quomocumque demum nos ipse in oratione tractet; ita & quoad reliquas omnes virtutes, & dona Dei, nec non alias quascunq; spiritus precegarivus, cum ea nos oportet conformari. Omnes virtutes desiderare non potest non esse bonum, uti & ob eas incessanter suspirare, easque acquirere studere; ita tamen velle debemus temper melior esse, inque virtutem perfectione in dies crescere & proficere, ut in pace simus & quieti, etiā ad id quod præ tendimus, peruenire non possimus. utque cum Dei voluntate ac libitu nos conformemus, eaque contenti sumus.

Si angelicam tibi Deus castimoniam dare nolit, sed grauibus quoad puritatem assidue te tentationibus velit oppugnari; melius sane est te id patienter ferre, & Dei voluntati te ipsum in hac tentatione & afflictione accommodare, quam inquietum querulumque incedere, quod angelicam illam puritatem & munditiam non habeas.

Si tam profundam humilitatem tibi dare nolit, quam habuit S. Franciscus; non tantam mansuetudinem, quantam habuere cum Moyse, tum Dauid; non denique talem patientiam, qualem Iob prætulit; sed motus & appetitus quosdā in contrarium sentias; bonum est te inde humiliari, & erubescere, occasionemque tui vilipendendi accipere: non tamen bonum est anxie te turbari, inquietari,

Quare egregie R. D. M. Auila: Nullum credo, inquit, in mundo fuisse sanctum. qui non voluerit esse melior quam fuit; sed non propterea animi sui pacem hi amittebant: neque enim id tam ex propria cupiditate, ut pote que nunquā dicit, sufficit, desiderabant, quam propter Deum, cuius diuisione ac distributione numerū satis erant contenti, et si ipsis dedisset minus: rati in illo totius verum amorem consistere, quod contenti viuerent eo quod ipse iis daret, quam in multa habendi desiderio, est id amor proprius non nisi ad melius Deo seruendum fieri dicat.

Cap. 23. Audi filia.

Sancti perfectionem desiderarunt sed cum indifferencia.

At dicet aliquis, videri nos hic docere velle, non esse feruens aliquod desiderium accipiendum in dies in virtute crescendo, sed omnia, tam quæ ad animam, quam quæ ad corpus spectant, Deo committenda: videri proinde hoc pacto occasionem nobis dari torpescendi, ac intepescendi, atque omnem de proficiendo progrediendoq; curā abijeiendi. Punctum hoc quam maxime notandum est, quia non parui id est momenti. Hac etiam obiectio adeo bona est, ut nihil in toto hæc negotio aliud timendum sit quam vnum hoc. Nulla quippe omnino doctrina est, quantumuis bona, qua non aliquis queat abuti, si eam prout oportet non nouit applicare &c. Sic & hac nostra abuti quis potest, tam in iis quæ de oratione dicta sunt, quam iis quæ reliquas virtutes & dona spiritualia concernunt. Vnde eam necesse erit commode explicare, & bene intelligere.

Abusus vti cuiuscunque etiam optima.

Non dico ergo, nō debere nos desiderare quotidie in sanctitate progredi, nec procurare debere ut semper illustriores quosq; imitemur, & in hoc diligētes & seduli simus: quia hoc sine ad Religionē venimus, & nisi id fecerim, boni Religiosi futuri nō sumus. Sed quod dico, i. e. quod, quæ admodū homines in reb^o externis & corpo-

corporalibus esse debent diligentes, non vero anxii, nec cupidi (quia istud sancti Patres in sacrosancto Euangelio à Redemptore Iesu asserunt prohiberi dicente, *Dico vobis, ne solliciti sitis anima vestra quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini*; quo loco laboriosam & nimiam harum rerum sollicitudinē, anxietatem & cupiditatē reprehendit, consentaneam tamen & moderatam sollicitudinem, ac diligentias necessarias adeo non carpit, vt eas etiam præcipiat, nobisque in castigationem & pœnam olim iniunxerit, dicens, *In sudore vultus tui vesceris pane*. Vnde necesse est homines ad victum sibi comparandū laborare & sudare, (qui nisi id facerent, Deum tentarent) ita & in rebus spiritualibus, in virtutum inquam & donorum Dei procuracione fieri par est. Sedulos quidem in ea nos ac diligentes esse oportet, attamen ita, vt hæc nobis pacem & cum Dei voluntate conformitatem non auferat. Tu quidem fac quod est à parte tua: at si nihilominus videas non consequi te quod cupis, non propterea animum despondere, aut in talem impatientiā incidere debes, quæ errato præcipuo deterior sit. Atque id etiam, tametsi ob teporem & inertiam tuam id tibi videatur accidere; quod multos contristare & desolationem adferre solet.

Impatientia peccati deterior.

Tu moraliter omnem tuam diligentiam adhibere procura; & esto eam omnem non adhiberes, & erratum aliquod committeres, propterea noli contristari, vel animum abijcere: quia tales sumus omnes. Homo es, non Angelus, debilis, fragilis, non sanctificatus. Et nostræ Deus fragilitatis ac miseræ conscius est: *Quoniam ipse cognouit figmentum nostrum*. Nec vult propterea ipse vt animo cadamus, sed errati nos pœniteat, ob ipsum nos humiliemus, quamprimum in pedes resurgamus, nec non maiorem à Domino fortitudinem petamus, & tam interius quam exterius contenti simus: quia satius est te cito cum alacritate quadam, quæ tibi vires ad Deo seruiendum adau-

Humilitas non desperatio à lapsione descendit.

geat, resurgere, quam vt, putando te delicta tua ex Dei amore plorare, ipsimet Deo è contra displiceas, ei male in corde interius, & per frequentes lapsus exterius, & per alios defectuū ramos, qui hinc enasci solent, seruiendo.

Duntaxat hic timendum est periculum illud quod supra indicabamus; ne scilicet aliquis hic nobis obrepat tepor, & id ipsi facere nolimus, quod à parte nostra nobis faciendum incumbit, satis esse rati, dicere, Deus id mihi dare debet, omnia à Dei manu descendant necesse est; ego à parte mea plura facere nequeo. Idem quoque periculum caueamus oportet circa ea quæ de oratione ante diximus; ne & in illa aliquis sub hoc prætextu tibi tepor & inertia surrepat.

Sed hoc ostiolo occluso, teque tunc agente quod tuum est, magis Deo placeat patientia, & in fragilitate tua humilitas, quam hæc quorundam anxietates, & superflua tristitia, quod non tantos sibi in virtute & perfectione progressus facere videntur, nec orationi tam bene insilire, quam fortasse vellent. Hoc namque orationis & perfectionis donū non conquirerendo, nec per vim acquiritur, sed Deus id dat cui, & quomodo, & quandoque voluerit.

Certum item est, non omnes qui ad cœlum ituri sunt, meritis pares & æquales fore: nostrum quoque est animum non abijcere, quod de optimis & summis nobis sumus, ac fortasse ne quidem de mediocribus, sed in omnibus Dei nos conformare voluntati, eiq; gratias agere, quod spem nobis fecerit salutis æternæ per misericordiam suam consequendæ. Si autem eo pertingere nequeamus, vt sine omni prorsus defectu viuamus, eo saltem nomine Deo gratias habeamus, quod delictorum nostrorum nobis dederit notitiam; & esto per virtutū illustrium excellentiam cœlum non ingrediamur (vt id ingrediuntur nonnulli) sufficit nobis quod saltem per delictorum cognitionem, ac pœnitentiā de eisdem actibus eo donari mereamur, sicuti eo alios per multos

multos donari certum est. Vnde S. Hieronymus: *In templo Dei offerat unusquisque quod potest: alii aurum, argentum, & lapides preciosos: alii byssum, & purpuram, & coccum offerant & hyacinthum: mecum bene agetur, si obtulerit pelles animalium & caprarum pilos.* Alii ergo Deo suas virtutes, opera heroica & eminentia, ac contemplationes altas & sublimes offerant; satis mihi erit, si meam illi offeram vilitatem, & fragilitatem, me & peccatorem, & imperfectum, & vitiosissimum agnoscendo, & que ac confitendo, meque, inquit inopis & mendici, ad maiestatis illius pedes aduoluendo. Quin & hoc nomine in corde exultare nos par est, Deoque gratos nos exhibere, quod ne id quidem quod ante dedit, à nobis, velut ingratis, tollat.

S. Bonaventura, Ioan. Gerson, & alii pii Scriptores aliud quoddam ad hæc priora punctum adiungunt, quo eadem etiam imprimis confirmantur, dicentes, multos magis & feruentius Deo seruire, quod virtutem & recollectionem internam non habeant, ipsamque assidue & incessanter desiderant, quam si re ipsa eam haberent. Hoc pacto namque humiliter de se sentiunt, maiorique super seipsum vigilant sollicitudine & studio, iugiter operam dantes vt tandem huc pertingant, & in via salutis magis magisque quotidie progrediantur; atque hæc de causa frequenter ad Deum suspirando confugiunt. Si autem virtutes raras & præstantes haberent, forsitan ob eas superbiendo, insolescerent, in Dei obsequio negligentiores fierent, ac veterno correpti desidia tepescerent, rati se iam habere id quod ad salutem sibi necessarium erat, nec ad vltierius laborandum sudandumue animum inducerent.

Hæc ideo diximus, vt primo ipsi à parte nostra moraliter faciamus quod possumus. & qua valemus diligentia ac conatu, in perfectionis nostræ procuratiōne incumbamus; deinde hoc factō, contenti simus omni eo, quod nobis Dominus dare voluerit, neu contristremur an-

gamurque; de eo quod nec ipsi assequi possumus, nec in manu nostra situm est. Hoc enim, inquit R. D. M. Auila, nihil aliud esset, quam dolere & angere quod nobis non dentur alæ, quib. in acra euolemus.

CAPVT XXXI.

De conformitate cum voluntate Dei, quam in bonis gloriæ nos habere oportet.

NEc solum in bonis gratiæ, verum etiã gloriæ cum Dei voluntate nos conformemus necesse est. Verus quippe Dei seruus à proprio suo commodo tam esse debet etiam in his rebus, alienus, vt magis lætari debeat, quod Dei voluntas adimpleatur & fiat, quam omni quodcunque habere commodum posset. Non parua, inquit sanctus ille vir, perfectio est, si tuum non quarat, nec in multo, nec in temporalibus, nec in æternis. Et rationem addit: *Nam voluntas tua Domine, & amor honoris tui, omnia excedere debet; & plus eum consolari, magisque placere, quam omnia beneficia sibi data vel danda.*

Hoc scilicet est beatorum gaudium & exultatio: magis enim in cælo gaudent sancti, quod Dei voluntas in se impleatur, quam magnitudine gloriæ, qua donati sunt; itaque in Deum transformari, cumque eius voluntate vniti sunt, vt eam quam habent gloriam, & felicem quam sunt adepti, fortè non tam velint ob bonum quod inde sibi accedit, & ob gaudium quod priuatim inde accipiunt; quam quod eo gaudeat Deus, hæcque eius sit voluntas. Inde est, quod quem quisque eorum gradum habet, ita eo contentus sit & gaudeat, vel altiozem nec sibi desideret, nec alteri inuideat, dum enim quis Deum videt, ita mox in ipsum transformatur, vt velle iam desinat sicut ante volebat, & velle incipiat sicut Deus; & sicut illud Dei voluntatem & beneplacitum esse nouit, ita id etiam sua voluntas & velle esse incipiat.

tom. 2. Epist. fol. 32. Qui dolet se alatum non esse?

A Kempis parua, inquit sanctus ille vir, perfectio est, si tuum non quarat, nec in multo, nec in temporalibus, nec in æternis. Et rationem addit: Nam voluntas tua Domine, & amor honoris tui, omnia excedere debet; & plus eum consolari, magisque placere, quam omnia beneficia sibi data vel danda.

Sancti de Dei voluntate plus lætantur quam de sua gloria.

Sancti altiora aliu non inuidet sibi non optant.

Rodriguez exercit. pars 1.

V u Perfe.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Beati voluntas transformatur in voluntate Dei.

Exod. 32. 32.

Sancti se negligunt ut Deo placeant.

Voluntas Dei thesaurus noster.

Si calum pro Deo relinquendum, quid in terra Deo negamus?

Magna pro Deo relinquenda sunt parvis tenentur!

Perfectionem hanc olim in illustribus illis sanctis videmus viguisse; in Moysse in primis & Paulo, qui partim ad vitam & salutem aliorum, partim propter maiorem Dei gloriam, suipsorum obliti, & propriam contempserunt gloriam videntur. Ille quippe aiebat, *Aut dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo quem scripsisti.* Hic vero, *Optabam,* inquit, *ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis.* A quibus postea & S. Martinus, atque alii sancti didicere, ut dicerent, *Si adhuc sum necessarius populo tuo, non recuso laborem.* Suam videlicet requiem & gloriam, quam iam velut vicinam habebant, maiori Dei obsequio & gloria æquanimiter post habebant, ac iure quod ad eam habebant, libenter cedebant, de nouo se ad laborem offerentes.

Hoc scilicet est Dei voluntatem ita hic in terra facere, ut ea fit in cælo, ut nimirum propriæ utilitatis plane obliti omnem nostrum gaudium in vnus Dei voluntatis adimplerione ponamus, eiusque beneplacitum pluri faciamus, quam omnem nostrum commodum, bonum, imo quam cæli terræque possessionem.

Hinc facile patebit, quantam hoc voluntatis nostræ cum diuina conformandæ exercitium perfectionem contineat. Nam si nos ab ipsa bonorum spiritualium, atque adeo etiam æternorum possessione, oculos auertere oportet, quo in Dei voluntatē & beneplacitum eos conuertamus, quid erit de aliis commodis & respectibus humanis dicendum? Vnde etiā apparebit, quam procul ab hac perfectione distet, cui etiam difficile est se in rebus cum Dei voluntate conformare, quas initio dicebamus: puta, quod in hoc loca habitare iubeat, vel illo: quod hoc officio fungi me Superior velit, vel illo: quod sanus sim siue infirmus: quod ab aliis parui sim vel magni.

Nos siquidem hic probare nitimur, Dei voluntatem ac beneplacitum pluri à nobis faciendum, quam quæcunque in bonis spiritualibus, imo & æternis, habere commoda & præminentias possu-

mus, & tu in illis adhuc manes, & quietem statuis, quæ illorum respectu, non nisi mera sunt vilitas?

Ei sane qui Dei beneplacitum, ac diuinæ eius voluntatis adimplerionem ita desiderat, ut ob eam vitto & non inuitus propriæ gloriæ cedat, & infimo loco contentus viuat (non quod ei laborandi, generosaque opera exequendi voluntas desit, sed tantum quod malit diuinæ voluntati ac beneplacito obsecundare) illa alia facillima erunt, cum cedat & renuntiet rei, quæ inter omnia, quibus ex amore Dei potest renuntiare, summa est. Nam nulli maiori rei quis ex desiderio conformandi se cum diuino beneplacito, cedere potest, quam ut dicat, Si velit Deus me statim emori, & proinde minus habere gloriæ, gratius hoc mihi est, quam si post viginti vel triginta annos morer, & tunc multo maiori beatitudine donari deberem. Et contra, licet, iam iam emoriendo, de gloria mea certus essem; si tamen Deus me velit in isthoc carcere & exilii loco adhuc multos annos agere, & pati, & affligi, hoc ipse etiam malo, quam statim ad gloriam Beatorum admitti. Nam velle Dei, eiusque voluntatis adimplerionem, vnicum meum gaudium & gloria est. *Tu es gloria mea, & exaltam caput meum.*

Egregium & singulare, quoad hoc, exemplum refertur de B. P. N. Ignatio. Cum enim is die quadam cum P. Iacobo Lainio, aliisque Patribus ageret, sic occasione familiariter illum est percontatus: Dic mihi, M. Laini, quid tibi facturus videris, si hanc tibi Deus Opt. Martionem daret, diceretque, Si statim ex hac vita decedere cupis, ego te quamprimum corporis huius carcere educam, & cælesti gloria donabo; sed si adhuc vivere cupis, nullam tibi de eo, quod tibi post euenturum est, certitudinem do, sed id incertum relinquo, ita ut, si viuendo in virtute perseueres, tibi sim daturus præmium; sin autem in bono cepto deficias, eo in statu te iudicem, in quo te inueniam, si, inquam, hæc tibi Dominus dixerit.

CAPVT XXXII.

De conformitate, vniōe, & perfectō amore erga Deum, & quomodo in hoc nos exercitio exercere debeamus.

VT autem perfectio & prestans excellentia, quam hoc conformationis cū Dei voluntate exercitium in Iudit, magis ad oculum pateat, & ipsi nouerimus quousque per illud peruenire possimus, pro Tractatus huius conclusionē & epiloogo, nonnulla de exercitio amoris Dei, quod sancti Patres & vitæ spiritualis magistri omnium eminentissimum ducunt, afferemus, quod hoc loco id esse opportunum, & ad rem facere videatur: nam vnus de præcipuis amoris effectibus, inquit Dionysius Areopagita, est efficere, vt amantium inuicem voluntates vnitæ sint & coniunctæ: id est, vt vnū velle habeant & vnū nolle. Hinc, quo quis cum Dei voluntate ac libitu erit conformior, eo plus amoris erga Deum habebit, & vicissim quo maiorem habebit amorem, eo Dei voluntati erit vnior & conformior.

Cap. 2. de diuin. nominib.
Amoris effectus voluntatum coniunctio.

Vt autem id melius intelligatur, in cœlum nos consideratione opus est ascendere, ac videre quomodo Beati ibi inuicem diligant, cum Dei voluntate se accommodantes, & eandem cum ipso voluntatem & velle habentes: quo enim magis ad hoc perueniemus, eo exercitium nostrum erit perfectius. Sic S. Ioannes Apostolus in Canonica sua prima, Beatos ait è Dei conspectu, ei similes fieri: *Quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est.* Quia videndo Deum, ita illi vniantur, & in eum transformantur, vt eandem cum eo voluntatem & velle habeant.

1. Ioan. 2. 3.
Viso Dei transformat in voluntatem Dei.

Iam ergo videam⁹ ecquod Dei sit velle, ecquæ voluntas & amor, vt ita pariter videamus, quod Beatōrum sit velle & voluntas; atq; hinc dein colligamus, quod nostrum velle, amor, & perfecta voluntas esse debeat. Dei ergo velle & voluntas eius-

V u 2 que

ret, & ipse scires te adhuc aliquantisper in hac vita manendo, notabile aliquod & illustre diuinæ illius maiestati obsequium posse præstare, quid illi ad hæc responderes? Tum Lanius, Equidem (vt fatear apud R. V. quod res est, & sentio) eligerem, statim ad diuinæ gaudia posse admitti, salutem in tuto collocare, meque in tantu momenti negotio, à periculo omni immunem præstare. Cui B. P. noster, Ego sane, ait, secus facerem, nam si me, diutius in hac vita manendo, illustre aliquod Deo Opt. Max. obsequium præstare posse certo crederem, eum supplex rogarem, vt tamdiu in ea me conferuaret quoad ipsum fecissem, atque in hoc vnū, non vero in meipsum oculos meos, nullo ad periculum damnationis, vel salutis securitatem respectu habito, conijcerem.

Nec vero idcirco salutē suam ipse dubiam incertamq; fuisse arbitrabatur, imo vero certiorē & securiorē eo quod insignem de Deo fiduciā concepisset, credendo ideo se ab eo in vita relictum, vt hoc illi obsequium præstaret. Quis enim, dicebat, in mundo Rex vel Princeps, si exitium aliquod beneficium & fauorē cui-dam de clientib. suis offerret, & hic illo statim frui noller, vt Regi suam in re alia notabili ac rara operam & obsequium præstaret; quis inquam Rex non se obsequiosissimum censeret, ad fauorem hunc clienti suo tum conseruandum, tum etiā adaugendum, quod is Regis sui causa & amore, & quo ei amplius seruire posset, hoc se priuet? Si ergo hoc faciant homines, qui ex se ingrati sunt, & beneficium parum agnoscentes, quid non de Deo nobis sperandum est, qui gratia sua ita nos præuenit, & tot beneficiis in dies accumulatur? Quomodo timere possumus, nos ab illo deserendos, & cadere permit-tendos, cum in eius vnus gratiam beatitudinem nostram differri petamus, & propter ipsum ipso frui nolimus? Nefas igitur est, hoc de tali Domino credere, vel timere.

Deus vult & amat seipsum.

que summus & perfectissimus amor, est sui ipsius gloria, atque sui esse summe perfecti & gloriosi. Idem hoc porro, est velle, & voluntas & amor Beatorum. Adeo ut Sanctorum & Beatorum amor, amor quidam & velle sit, quo totis viribus suis amant & volunt, ut Deus sit is qui est, tamque in se bonus, gloriosus, & omni honore dignus quam est.

Gal. 5. 22. Sancti letantur de gloria Dei.

Atque ut in Deo vident omne quodcumque desiderant, hinc fructus ille Spiritus sancti in illis oritur, de quo Apostolus, *Fructus autem spiritus est gaudium*: ineffabile inquam gaudium, inde resultans, quod cum, in quem tanto amore feruntur, omnigenis bonis & thesauris adeo in se abundantem videant.

Si filius de gloria Patris letatur cur non magis Sancti de gloria Dei.

Exiis porro quæ in hoc mundo fieri videmus, diuinum hocce gaudium, quod hinc Beati capiunt, aliquomodo colligere & inuestigare possumus. Vide enim, quanta filii bene morati læticia & gaudium hic esse soleat, dum patrem suum dilectissimum, ab omnibus honorari, coli, sapientia, opibus, potentia pollere, & apud Regem gratia & autoritate valere videt, sunt, profecto filii, adeo boni, ut dicturi sint, nullum dari posse gaudium, quod cum suo ob patris honorem & æstimationem gaudium queat comparari. Si ergo gaudium hoc etiam in hoc mundo, ubi & amor tam frigidus est, & bona tam vilia, tam magnū sit, ecquod sanctorum erit gaudium, cum verum suum Dominum, creatorem quoque suum ac Patrem cœlestem, in quem per amorē ita transformati sunt, videbunt, eumque adeo bonum, sanctum, tanta pulchritudine donatum, tam infinite potentem, ut per eius vnus velle ac voluntatem suam omnia creata esse & pulchritudinem habeant, sine nutu autem eius nullum in arbore folium queat moueri? Unde & Apostolus gaudium hoc adeo ait esse magnum, ut nec oculus id viderit, nec auris audierit, nec in cor hominis ascendere possit. Hoc quippe est fluuius ille impetuosis, quem in Apocalypsi sua Ioannes à throno Dei & Agni promanantē conspexit, qui *lætificat cœritatem Dei*; & e quo Beati in cœlo bibunt,

Apoc. 22. 1. & Ps. 45. 1. Fluuius gaudii.

qui hoc amore inebriati, cantant perpetuum illud Alleluia, quod refert eo loco Ioannes, glorificantes & benedicentes Deum: *Alleluia quoniam regnavit Dominus Deus noster omnipotens, gaudeamus & exulemus, & demus gloriam ei*. Gaudent quippe & exultant ob magnitudinem gloriæ Dei, eamque illi congratulantur, magno cum iubilo & exultatione dicentes, *Benedictio & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, & virtus, & fortitudo Deo nostro in sæcula sæculorum. Amen.*

Hinc scilicet est amor, quo sancti in cœlo erga Deum suum feruntur, hæc vnio & conformitas, quam cum diuina eius voluntate habent, ut iuxta humani nostri intellectus imbecillitatem tenuitatem loquamur. Hoc ergo est, quod nos hic in terra pro nostro modulo par est intuitus, ut Dei voluntas ita in terra fiat, sicut fit in cœlo.

Dicebat olim Deus Moysi, cum tabernaculi ei fabricam imperaret, *Inspice, & fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est*: ita & nos quidquid in terra nobis agendum est, ad imitationem & exemplum eorum, quæ in supremo illius gloriæ monte sunt, faciamus oportet. Unde amare & velle debemus id, quod amant & volunt Beati in cœlo, & quod amat & vult ipsemet Deus, suam ipsius inquam gloriam & esse, quod summe perfectum & gloriosum est.

Ut autem vnusquisque id melius facere possit, huius exercitii praxin breuiter ostendemus. Cum ergo in oratione versaberis, intellectu tibi infinitum Dei esse, eius æternitatem, infinitam sapientiam, pulchritudinem, gloriam & beatitudinem representa: Deinde per voluntatem gaude & exulta, & tecum ipse lætare, quod Deus sit is qui est, quod sit Deus, quod a seipso habeat esse, & infinitum bonum quod habet, quod nullius ope & opera indigeat, illius autem omnes; quod sit omnipotens, tam bonus, & tam gloriā abundans; atque ita de reliquis Dei perfectionibus, attributis, & bonis infinitis.

S. Tho.

S. Thomas, & reliqui cum eo Theologi docent, hoc amoris Dei actum nullum aut maiorem aut perfectiorem dari posse, vnde etiam is præstantissimū & eminentissimum conformationis voluntatis nostræ cum diuina exercitium est: quia nullus maior & perfectior Dei amor est, quàm is quo Deus seipsum prosequitur, suam inquam gloriam, & esse summe perfectū & gloriosum: nec etiam vlla hac melior haberi dariue voluntas potest. Eo ergo maior & perfectior noster erit amor, quo amori, quo seipsum Deus amat, erit similior & correspondentior, & eo perfectior & maior nostra cum diuina eius voluntate vnio & conformitas.

Accedit ad hæc, quod iuxta Philosophorum placita, amare non sit aliud, quàm alicui bene velle. Vnde consequitur, quod, quo maius alicui bonū volumus, atque operamur, eo ipsum etiā magis amemus. Maximum ergo quod Deo velle possumus bonum, est id quod ipse habet, suum inquam infinitum esse, sua bonitas, sapientia, omnipotentia, & infinita gloria.

Quando creaturam aliquam amamus, non solum gaudemus & ei gratulamur de bono quod iā habet, verum etiam bonū quod nondū habet, ei optare possumus; quia omnis creatura potest crescere & fieri maior: at Deo in seipso nullū optare bonū possumus, quod iā de facto non habeat, quia plane & omnimodis infinitus est; ac proinde nullam in se maiorem potentiam, gloriam, sapientiam, bonitatem habere potest, quàm modo habet. Hinc gaudere, exultare, ac lætari quod Deus habeat bona illa quæ habet; tamque bonus, opulentus, potens, infinitus & gloriosus sit quam est; maximum est bonum, quod ei optare possumus, & consequenter maximum, quo eum prosequi possumus, amor.

A deo ut sicut sancti qui in cælo sunt, & sanctissima in Christi humanitas, & gloriosissima cæli Regina Maria, & vniuersi Angelorum chori exultant, quod Deū tam pulchrum, itaque bonis omnibus redundantem videant, & sicut gaudiū & voluptas, quod hinc sentiūt, a deo exuberans est, vt

repleri nequeat, nisi in Domini huius laudes prorumpant, imo nec eo laudando, & in æternum benedicendo, queant saturari, iuxta illud Prophetæ, *Beati qui habitant in domo tua Domine, in secula seculorum laudabunt te.* Sic nostrum est corda nostra cum illorum cordibus coniungere, & vna cum ipsis voce concinere, vt nos docet sancta Mater Ecclesia, canens: *Cū quibus & nostras voces vt admitti iubeas deprecamur, supplicii confessione dicentes. Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus Sabaoth, pleni sunt calices terra gloria tua.* Semper ergo, aut saltem quam possumus frequentissime, Deum laudare & glorificare debemus, eius bono, gloria, potentia, & imperio quod habet gaudento & exultando, ac de his illi congratulando; atque ita Beatissimæ & ipsæmet Deo, quantum quidem humanitas nostra paritur, hic in terra assimilabimur, & omnium altissimum amoris gradum, & perfectissimam cum Dei voluntate conformitatem consequemur.

Benedicamus Dominum in omni tempore.

Semper laudamus eum in ore meo.

CAPVT XXXIII.

Quam hoc exercitium in sacra scriptura serio nobis commendatum, & crebro inculcatum sit.

EX eo quod hoc exercitium frequenter & passim in sacris litteris commendatur, & identidem repetatur, facile quanta eius dignitas & excellentia sit, & quàm Deo gratum, intelligitur, simul etiam hæc occasionem & materia capere poterimus, ad ipsum exercendum, ac diutius ei insistendū. Regius Vates Dauid ad singulos prope Psalmorum suorum versus ad ipsum nos inuitat: modo dicēdo, *Lætamini in Domino, & exultate iusti, & gloriamini omnes re-cti corde.* Modo, *Exultate iusti in Domino.* Et, *Delectare in Domine, & in omnibus bonis eius tibi complaceto, & dabit tibi petitiones cordis tui,* vel potius quidquid desiderabis, & optabebis. Quia hæc est oratio, in qua petis non petēdo, & in qua cordis tui desiderium & voluntatem Deus exaudit.

Psal. 31. 11.

Psal. 32. 1.

Psal. 36. 4.

Phil. 4. 4.
Gaudete
gaudete.

Apostolus quoque Paulus, ad Philippen-
ses scribens, iis cōsulit, *Gaudete in Domino
semper.* Cum autem putaretur cōsiliū nō
esse huiusmodi, quod semel indicari satis
sit ipsum repetit, & secundo inculcat di-
cens, *Iterum dico gaudete.* Hoc item gau-
dium est, quo sanctissima Virgo mater ex-
ultauit, ut in cantico suo ipsa testatur: *Et
exultauit spiritus meus in Deo salutari meo.*

Luc. 1. 47.

Hoc eodem gaudio perfusus fuit ipse Re-
demptor Iesus, utpote de quo Euangelista

Luc. 10. 21.

scribit, *Exultauit spiritu sancto.* Idem qui
supra Pfaltes, tanto animum suum gaudio
fuisse imbutum ac repletum, ait dum se-
cum ipse cogitaret, quam ingens esset Dei
bonum & gloria, & quam dignissimus, ut

Cor & caro
exultant in
Deo.

oēs infinito suo quod habet bono gaude-
ant & exultent, ut prae eius copia & abun-
dantia etiam in corpus redundaret, atque
ipsa etiam caro in Dei amore inflammaretur.

Psal. 33. 3.

Cor meum, inquit, & caro mea exulta-

Psal. 34. 9.

uerunt in Deum uiuum. Alio vero loco ait,
Anima mea exultabit in Domino, & delecta-

Ecclesia ad
Dei amorem
& gaudium
nos inuitat.

bitur super salutari suo: Omnia ossa mea di-

cent; Domine quis similis tui?
Quoniam autem hic amor quid adeo
diuinum & caeleste est; hinc Ecclesia, à
Spiritu sancto directa & gubernata, in ip-
so Horatium Canoniarum principio, dū
Matutinum auspiciatur per Inuitatorium
nos filios suos ad hoc modo Dominum a-
mandum inuitat, nimirū ut infinitis bo-
nis eius lætemur & exultemus: quae uerba
è Psalmo nonagesimo quarto desumpta
sunt, *Venite, exultemus Domino, iubilemus*

Psal. 44. 1.

Deo salutari nostro, praoccupemus faciem e-
ius in confessione, & in Psalmis iubilemus ei.
Quonia Deus magnus Dominus, & Rex ma-
gnus super omnes Deos, &c. Quoniam ipsis,
est mare, & ipse fecit illud, & aridam funda-
uerunt manus eius, &c.

Gloria Patri
& Filio &
Spiritus San-
cto.

Eandem ob causam, & ad eundem finem
omnes nos Ecclesia Psalmos in hoc versu-
culo uult terminare, *Gloria Patri, & Filio,*
& Spiritui sancto: Sicut erat in principio, &
nunc, & semper, & in secula seculorum. A-
men. Hoc scilicet est, illud intrare in gaudi-
um Domini, de quo Saluator Iesus in Eu-
angelio ait, *Intra in gaudium Domini tui:*

Mat. 25. 21.

participare inquam de infinito illo Dei
gaudio, & una cum ipso Deo, ob ipsius
gloriam, pulchritudinem, & infinitam
abundantiam, iubilare & exultare.

participare inquam de infinito illo Dei
gaudio, & una cum ipso Deo, ob ipsius
gloriam, pulchritudinem, & infinitam
abundantiam, iubilare & exultare.

Ut autem erga hoc exercitium magis a-
nimemur, & in hoc gaudio & mentis ex-
ultatione semper proficiamus non paruo
ad hoc nobis adiumento erit, cōsiderare,
quā bonus pulcher, & gloriosus sit Deus.
Tam eminenter quippe ipse omnia haec
est, ut vel sola eius uisio ipsos uidentes beati-
ficeat, ut, si qui inferno dirissime crucian-
tur, Deum uiderent, omnia illorum tor-
menta mox cessarent, quin & infernus ip-
se in paradysum conuerteretur. Vade etiam
ipse Christus apud D. Ioannem orat,
*Hac est autem uita aeterna, ut cognoscant
solum Deum uerum.* In eo namque omnis
sanctorum gloria consistit, ut facie ad fa-
ciem uideant Deum; & una haec uisio eos
beatos reddit: idque non in unum diem &
annum, sed in perpetuas aeternitates, quia
nunquam Deo uidento saturabuntur,
sed gaudium hoc ipsis semper nouum &
velut non habitum uidebitur, iuxta illud
Apocalypseos, *Et cantabunt quasi can-
tum nouum.*

Satis quidem abunde per hoc infinita
Dei bonitas, pulchritudo & perfectio uide-
deret potuisse declarari, tamē adhuc pla-
ra his addi queunt, & quidem multo pla-
ra, Deus namque in se ita pulcher & glo-
riosus est, ut etiam ipsemet suipsius uide-
re beatus sit. Nam gloria & beatitudo Dei
non nisi in seipso uidento & amando sita
est. Vide ergo, num merito in tali bonita-
te, pulchritudine & gloria gaudere & ex-
ultare possimus, quae uniuersam illam ci-
uitatem Dei laetificat, omnesque eiusdem
ciues beatificat: imo Deus ipse, seipsum
cognoscendo & amando, beatus est.

CAPVT XXXIV.

*Quomodo hoc exercitium amplius
possit extendi, & alius appli-
cari.*

POSSVMVS in hoc exercitio etiam latius
nos diffundere, hunc uidelicet am-
nem

rem erga sacratissimam illam Christi Iesu humanitatem exercedo: vt nimirum magnam eius dignitatem & perfectionem consideremus, atque in ea nobis complectar ac delectemur, exultemus quoque & laetemur, quod benedicta illa Christi Domini humanitas sublimis a deo euecta, & cum persona diuina tam intime coniuncta sit; quod gratia & gloria tam plena existat, quod aptum ea diuinitatis sit instrumentum ad res a deo eximias, quales sunt omnium electorum sanctificatio & glorificatio, & omnia supernaturalia dona & gratia, quae hominibus communicantur, operandas.

De quacumq; dein re gaudeamus, quae ad gloriosissimam illius animam, & sanctissimam Domini nostri Iesu Christi corporis perfectionem & gloriam quoquomodo attinet; atq; in eo nos per visceralem quandam amoris & iubilum detineamus: proinde ac Religiosissimam Angelorum Reginam Mariam in die Dominicae Resurrectionis exultare debuisse sancti Patres imaginantur dum benedictum filium suum Iesum tanto cum triumpho & gloria a mortuis resuscitatum vident; & sicut Iacob Patriarcham, audito filium suum Ioseph adhuc viuere, & dominari in tota terra Aegypti, tanto gaudio perfusum & delibutum sacra Scriptura commemorat, vt spiritus eius reuixerit, ac dixerit, Sufficit mihi, si adhuc Ioseph filius meus viuit, vadam & videbo illum, antequam moriar.

Idem hoc exercitium gaudii B. Virginis Mariae, ac reliquorum sanctorum gloriae accommodare possumus. Et sane, non contemnenda erit deuotio, aliam quam orationis partem in eorum festiuitatibus huic exercitio impendere: vix enim vllum maius eis obsequium ac cultum possumus deferre: maximus quippe, quem erga eos ostendere possumus, amor est, vt summum quod habere possint bonum, iis velimus & exoptemus, deque tam ingenti eorum gaudeamus, & exultemus, eamq; illis festo gratulemur. Sic nobis istuc exercitium sancta Mater Ecclesia in festo assumptionis Deiparae Matris proponit, canens, Ho-

die Maria Virgo calos ascendit: gaudete quia cum Christo regnat in aeternum. Quin & sacrum Missae officium in hoc & aliorum sanctorum festis, a quadam ad hoc exercitium inuitatione & cohortatione ad ipsam vsurpandum, idq; Angelorum in hoc se identidem exercentium exemplo, auspiciatur: Gaudeamus omnes in Domino, diem festum celebrantes sub honore Beatae Mariae Virginis, de cuius assumptione gaudent Angeli, & collaudant filium Dei.

Est & aliud in exercitii huius quoad sanctus, ac praesertim quoad sacratissimam Christi Iesu Domini nostri humanitatem vsurpatione bonum & utilitas: nimirum quod per hoc homo paulatim ascendat & accessum habeat ad alia diuinitatis exercitia: nam, vt ipse Christus desceat, ipse via & ianua est, per quam ad Patrem quis introeat & accedat.

Exercitium hoc, cum circa Deum sit, in quantum Deus est, suos item habet gradus, vt in eo semper longius nos diffundere possimus, & extendere, cum ad res, quae quotidie nobis obuia & familiares sunt, descendimus, nam, esto verum sit, Deum in se maiorem neutiquam posse fieri, quia infinitus est, nullum proinde ei ad intra a nobis optari bonum posse, quod iam de facto non habeat; exterius tamen in creaturis, crescere & maior fieri potest, magis inquam ab iis cognosci, amari, & glorificari. Quare amorem hunc exercere etiam possumus, si externum & accidentarium hoc bonum Deo optemus.

Cum ergo anima in oratione considerabit, quam Deus sit a creaturis suis amari & seruari dignus, velle & desiderare debet, vt omnes animae, tam ante creatam, quam postea creandam omnibus in rebus eum cognoscant, ament, laudent & glorificent, hac formula: Quis Domine ad te conuertere queat omnes quotquot in mundo sunt in fideles & peccatores; & efficere, nemo vt te offenderet, omnes vero tibi obedirent, seq; tui cultui tam modo, quam in perpetuas aeternitates, impenderent! Sanctificetur nomen tuum. Et, Omnis

Gaudeamus omnes in Domino.

Ab humanitate Christi transitar ad diuinitatem.

Ioan. 10. 7. & 14. 6.

Dei gloria exterius in creaturis crescere potest.

Formula Testis ammarum & gloria Dei.

Sanctificetur nomen tuum. Matth. 6. 9.

LETTA

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Psal. 65. 4. terra adoret te, & psallat tibi, psalmum dicat nomini tuo. Hic porro mille obsequiorum à creaturis Deo præstandorum, modos excogitare possumus, eosque ei optare.

Hinc quisque ad se descendere, & desiderare, velle debet, vt Dei voluntas, atq; adeo quidquid maior eius gloria est, in iis quæ ad se pertinent adimpleatur; semper omne id facere studendo, quod Dei voluntatem, & maiorem eius gloriam esse intellexerit: iuxta id quod de se Redemptor Iesus in Euangelio ait: *Ego, quæ placita sunt ei (Patri meo) facio semper.* Nam vt Ioannes Apostolus scribit, *Qui dicit se nosse Deum, & mandata eius non custodit, mendax est, & in hoc veritas non est: qui autem seruat verbum eius, vere in hoc caritas Dei perfecta est.*

Ioan. 8. 29.
1. Ioan. 24.

Laborandum non modo vt omnes voluntatem Dei faciant, sed & au ipse.

Adeo vt ad Deum amandum, totalemque cum eius beneplacito conformitatē habendam, satis non sit, hominem in Dei bonis sibi complacere & gaudere, ac velle vt omnes reliquæ creaturæ Deum ament & glorificent verum insuper requiratur, vt ipse diuinæ voluntati adimplendæ totum se offerat & deuoeat. Atque hunc a-

morem tum anima exercet, cum in oratione vera voluntatis Dei in hac, & in illa re, & in aliis quæcunque occurrent, adimplendæ proposita & desideria concipit. Quod est exercitium, in quo ordinariè nos in oratione exercere solemus.

Spatiosum quendam hoc specimine campum aperuimus, ad nos, dum orationi insistimus, multo tempore in hoc exercitio occupandos; simul etiam utilitatem, & insignem quæ in eodem continetur, perfectionem demonstrauimus, vt aliud reliquum non sit, quam manum operi admouere, & quoddam iam tum hic in terra periculum in nobis facere incipere eius, in quo postea æternum in cælo tam eminenter & excellenter nos exercituri sumus. *Cuius ignis est in Sion, & carminis eius in Ierusalem.* Iam tum quidem hic in terra hic amoris Dei ignis in nobis accendi & fumigare incipere debet, sed ipsius eius inflammationes, altitudo & perfectio in cælesti illa Ierusalem, id est in gloria, locum habebunt.

Finis Primæ Partis.

